

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 706.

A válság előszele.

Budapest, márczius 2.

A politikai helyzet egyszerre válságosra fordult. A képviselőház által kiküldött huszonegyes bankbizottság a mai ülésén olyan határozatot hozott, mely súlyos következményekkel járhat. Nem azért, mert az önálló bank mellett foglalt állást s az erről szóló jelentést néhány napon belül a Ház elé terjeszti, hisz az egész ország óhajtja az önálló magyar jegybank felállítását, vagy legalább is az önálló kartelbankot, hanem azért, mert a kormányt úgy falhoz szorította, amely helyzetéből, el sem tudjuk képzelni, hogyan emancipálja magát.

Mikor 1907 őszén, a kiegyezési tárgyalások befejezése után, a képviselőház kiküldte a bankbizottságot, senki sem gondolta volna, hogy a bankkérdés megoldása olyan nehézségeket fog okozni, mint aminő nehézségeket azóta felmerültek s a bankbizottságnak megalakításával igazán nem az volt a szándéka, hogy a kormány ellen bárminő akciót indítson meg. Hisz éppen Wekerle miniszterelnök volt az, aki a bizottság kiküldését indítványozta, mert még a látszatát is el akarta kerülni annak, mintha az ugynevezett Benedikt-féle formulát azért iktatta volna a kiegyezési törvénybe, hogy általa az önálló jegybankot lehet-

lenné tegye. S ma a bankbizottság olyan határozatot hozott, amely hangoztatja ugyan, hogy nem akar a kormány ellen irányulni, de tényleg a kormány helyzetét majdnem lehetetlenné teszi.

A kiegyezési törvény, melyet a parlament 1907 decemberében elfogadott, kötelességévé teszi a kormánynak, hogy a bankszabadságot meghosszabbítása iránt az osztrák kormányval s a bank vezetésével tárgyaljon. A tárgyalások most folynak. Hogy minő eredménnyel járnak ezek a tárgyalások, azt nem lehet tudni, de az körülbelül közömbös is ma, mikor a parlamenti bizottság a tárgyalások eredményét be sem várva, az önálló jegybank mellett foglalt állást s mikor ily módon valósággal Prokrusztesz-ágyat teremtett a kormány számára.

Mi hivi vagyunk az önálló jegybanknak. Meggyőződésünk, hogy Magyarország állami élete folytonos pangás mindaddig, míg gazdasági függetlenségét meg nem szerzi s tudjuk, hogy ehhez a gazdasági függetlenséghez az első lépés volna az önálló jegybank, vagy legalább is a kartelbank felállítása. De tudjuk azt is, hogy a gazdasági függetlenségünket az önálló jegybank is csak akkor tudja biztosítani, ha azt válság nélkül tudjuk megvalósítani. Arról a kormányról, amelynek Kossuth Ferencz a tagja, s amely mögött függetlenségi többség ül, el sem képzelhető, hogy ne

törekedjék gazdasági függetlenségünk megvalósítására s legfeljebb csak a mód lehet más s a tempó lehet óvatosabb, de a cél ugyanaz, mint a függetlenségi párt legexponáltabb tagjainál.

Azért, mikor ma igen tekintélyes hangok a bankbizottság ülésén a határozathozatalnak az Ausztriával megkezdett tárgyalások befejezéséig való elhalasztását kérték, ebben sem a kérdés halogatását nem láttuk, sem azt nem gondoltuk egy pillanatra sem, hogy a nemzet önrendelkezési jogát akarják kijátszani. De a kiegyezési törvényben statuált kötelezettségen kívül a nemzetközi érintkezésben szokásos udvariassági tény volt ez, mert minden tárgyalás meddő, minden tárgyalás idejét multa akkor, mikor a bankbizottság s esetleg a parlament olyan határozatot hoz, amely a kormánynak praejudikál s amely már előre megszabja azt, hogy a parlament csak minő megállapodást fog szentesíteni.

Természetes, hogy a bankbizottságot igaz hazafias szándék vezette, de azt hisszük, túl lőtt a célon. Mert igaz ugyan, hogy az osztrák kormány meg nem engedett nyilatkozatokat tett s a tárgyalások befejezése előtt már elfoglalta a negáció álláspontját s ezel szemben érthető a bankbizottság határozott állásfoglalása is, de mégis veszedelmet látunk ebben. Mert ma az a helyzet, hogy

Magyarország-Ausztria nemzeti jellege.

Irta: Dr. Csuday Jenő.

Bosznia-Hercegovina annexiója európai kérdéssé vált ama körülménnyel fogva, hogy Törökország az alkotmányos országok sorába lépett, Bulgária fejedelme pedig királylává lett. Mindezek sorában nem egy nevezetes jelenséget látunk felvonulni, olyanokat, melyekre előbb még gondolni sem lehetett. Így Montenegró és Szerbia szövetsége; a szerb trónörökös tragikomikus szereplése; Angolország jóakarata Törökország iránt és végre Oroszország, mely ugyan beismeri, hogy a japánok kezényomát még most is érzi, de azért előkelő szerepet játszik éppen Angolország kegyelméből.

E kérdések mindenesetre nagy figyelmet érdemelnek, mégis féltő, hogy Ausztriának, legutóbb az uralkodó felépése Magyarország jogos követelésével szemben anyyira lekötő érdeklődésünket, hogy figyelmen kívül hagyjuk az ilyen és hasonló tüneteknek tulajdonképi szülő okát s nem vesszük észre, hogy a félszáz év óta meg-megújuló jelenségek végre elérkezését jelzik az időnek, amikor meg kell oldani azt a kérdést, amely 1848-ban a frankfurti nemzetgyűlésben nyert először alakot. Lassan csak.

Tudjuk azt, hogy a nevezett nemzetgyűlés Németország egységét a svájci szövetség mintájára akarta megvalósítani. A szövetség tervezésekor fölmerült az a kérdés, hogy a

szövetségbe befoglalják-e egész Ausztriát vagy csak ennek német tartományait? A nemzetgyűlés tekintélyes része tiltakozott az ellen, hogy Ausztriának szláv tartományait is belefoglalják a szövetségbe, úgy vélekedvén, hogy nyelvben is egységes, bár kisebb Németország sokkal hatalmasabb, mint a laza kötelék által összefűzött nagyobb, de idegen elemekből álló Nagy-Németország. Ez ellenkezés vezetett Gagern Henrik birodalmi miniszterelnököt arra, hogy egy szűkebb (Ausztria nélkül) és egy tágabb (Ausztriával) államszövetséget hozzon javaslatba, amelyet János főherceg, birodalmi helynök és Ausztria követeinek boszuságára a nemzetgyűlés el is fogadott.

A Habsburg-dinasztia, mely századok óta bírta a német császári trónt, keservesen tapasztalta, hogy Németországban sem tartják németnek s a birodalom feje s országai a német birodalomnak csak tágabb szövetségében foglalhatnak helyet. Ez megsemmisítően elítélte az uralkodó család százados politikáját, amely fentartotta a nemzetiségeket, ezeknek beolvadását még meg sem kísérelte, csak azért, hogy egyiket a másikkal kijátszhassa és ennek segítségével korlátlan uralmát fentarthassa.

Ausztria ezen sem okult, pedig lett volna alkalma pótolni századok mulasztásait. Schwarzenberg herceg, Ausztria miniszterelnöke, a nemzetgyűlés határozatával szemben csakhamar kijelentette, hogy Ausztria sem azt nem engedi meg, hogy a német szövetségből kizárják, sem azt, hogy német tartományait az oszthatlan birodalomtól elválasszák. Erre is megkapta a választ. A

nemzetgyűlés 1849. márczius 28-án német császárrá IV. Frigyes Vilmos porosz királyt választotta meg. A porosz király azonban a választást nem fogadta el és ezzel az alkotmányosságra való törekvés zátonyra jutott. A magyar szabadságharc leveretése után a német Bund újra kezdhetette tengedődését s bár Ausztria a Bundestagon újból elfoglalta az elnöki széket, de ezzel nem oldotta meg a német kérdést. Ennek korántsem volt egyedüli oka az osztrák-porosz ellentét, mint az osztrák történetírók hirdetik; hanem az, mi a vállalkozás bukásában is elemi igazságként megnyilatkozott, hogy a német birodalomnak vezérlő állama, feje csak német lehet. Ausztriára nézve tehát ez a kérdés merült föl: tud-e, akar-e németté lenni?

Hogy a lehetőség megvolt, ezt bizonyítja az abszolutisztikus éra tizenegy éve, amelyek alatt a szlávok, ezek között első sorban a csehek, tömegesen ajánlották fel szolgálataikat az abszolút hatalmu kormánynak, mely az ausztriai nemzetiségeket, de első sorban Magyarországot akarta elnémetesíteni. Ha figyelmét kizárólag az osztrák tartományokra fordítja és nem szövetezik a klerikalizmussal, célt érhetett volna, mert hisz a legkésebb szolgái a szlávok sorából keráltak ki. A prágai kuriával 1855-ben kötött konkordátum, mely Ausztria szellemi életének terén érezte káros hatását, ellenségévé tette a német szabadelvűeket; a magyarok passzív magatartása pedig ellenállásra bátorította a nemzetiségeket. A minden oldalról ostromolt abszolút hatalom az olasz csatatéren is legyőzetett (1859), mire I. Ferencz József császár 1860-ban Schmerling tanácsára kiadja az ok-

a magyar kormány két malomkö közé került s elképzelhetetlenül nehéz lett az álláspontja. A rideg osztrák állásponttal szemben áll egy épp oly rideg magyar álláspont s aki a magyar politikai viszonyok konszolidációját kívánja, joggal kérdezheti, hogy mi fog most történni.

Az meglehet, hogy a kormány megunva a meddőnek látszó küzdelmet, helyéről távozik. Látva, hogy az osztrák ellenállás miatt előre nem haladhat, s a bankbizottság határozata folytán engedékenységet sem tanusíthatván, elhagyja helyét. De kételyeink vannak, hogy egy utána következő kormány nagyobb sikerrel foghat-e hozzá a kérdés megoldásához, mint a mostani kormány. Sem tudásban, sem hazafiságban, sem bölcsességben különb kabinetet a mainál ez idő szerint alakítani nem tudunk, s így meglehet, hogy akaratlanul kormányválságot idézett fel a bizottság anélkül, hogy a válság igazi megoldására vezető utat meg tudná jelölni.

Kossuth néhány nap előtt a függetlenségi párt előtt részletesen nyilatkozott a helyzetről s a bank-kérdésben elfoglalt álláspontjáról. Valósággal klasszikus beszéd volt az, s modern állami életünk nagyon becses dokumentuma. Kár volt, hogy az a lelkesedés, amelylyel akkor a párt azt a beszédet fogadta, oly hamar lehült, s hogy a bankbizottság tagjai oly hamar elfeledték azt. Mert hiába hangoztatta a bizottság, hogy mai határozata nem akar bizalmatlanság lenni a kormánnyal szemben, de factó s akaraton kívül nagyon hasonlít egy bizalmatlansági nyilatkozathoz. Mert a bizottság nagyon jól tudta azt, hogy a kormány tárgyalásokat kénytelen folytatni az osztrák kormánnyal; nagyon jól tudja, hogy a kartelbank megvalósításának alapján folynak, amelyet az önálló banknak még legexponáltabb hívei is az átmeneti időre meg-

nyugtatónak tartanak. S ha ennek dacára a bizottság mégis praepjudikált a kormánnyal s ha a kezét mégis megakarta kötni, ez, megengedjük, szándékon kívül, de factó a kormány helyzetét ok és czél nélkül megnehezítő olyan határozatnak látszik, amelynek konzekvenciái e pillanatban még beláthatatlanok. Mert ha e helyett a kormány helyett egy más kormány venné is kezébe a bank-kérdés rendezését, alig hiszszük, hogy kevesebb ellenállásra találna Ausztriában, mint a mostani, anélkül, hogy megvolna az az ereje, amelyet a jelenlegi kormány tagjainak, személyes tekintélyének politikai súlya és nimbusza ad. S akkor joggal fogja az ország kérdezni, miért kellett a válságot felidézni?

Budapest, márczius 2.

A képviselőház ülése. A képviselőház holnap délelőtt tíz órakor ülést tart, amelyen folytatja az adóreform részletes tárgyalását.

A főrendiház ülése. A főrendiház márczius 3-án, szerdán délután 4 órakor ülést tart. Napirend: 1. A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése, 2. a földadókataszter kiigazításáról és a földadó százalékanak megállapításáról szóló törvényjavaslat részletes tárgyalása, 3. az ülés jegyzőkönyvének hitelesítése.

Jekelfalussy Lajos Bécsben. Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter e hó 5-én és nem holnap, mint azt egyes lapok megírták, Bécsbe utazik, hogy a királynak jelentést tegyen tárczája körébe tartozó ügyekről. A miniszter ez alkalommal a magyar léghajós-társaság érdekében is fog tárgyalni a ténylegi gyakorlati átengedése tárgyában az illetékes katonai körökkel.

A horvát bán a királynál. Báró Rauch Pál horvát bán ma Bécsbe érkezett és délelőtt tíz órakor a király külön kihallgatáson fogadta.

A horvát bán fogadta egy bécsi lap munkatársát s elmondta neki, hogy a horvátországi viszonyokról referált az uralkodónak. A helyzet Horvátországban lényegesen javult, a kedélyek kezdenek lecsillapodni és

remélhetőleg nemsokára helyreáll a normális állapot s az állami gépezet parlamentáris alapon fog tovább működni. A koalíció lassan, de biztosan megy a feloszlás felé.

Délután három órakor báró Rauch bán a külügyminisztériumban meglátogatta báró Aehrenthalt és az ötórás gyorsvonattal Budapestre utazott.

Az önálló bank mellett. A soproni függetlenségi és 48-as kör a napokban közgyűlést tartott, amelyen az önálló magyar nemzeti bank felállítása mellett foglalt állást. A közgyűlés határozatáról a következő felerjesztésben értesítették a függetlenségi párt elnökét, Kossuth Ferenc minisztert:

A soproni függetlenségi és 48-as kör február hó 23-án tartott közgyűlésében a következő határozatot hozta: A soproni függetlenségi és 48-as kör az önálló magyar nemzeti bank rendíthetetlen hívének vallja magát. Az önálló magyar nemzeti bank megvalósítását gazdasági szempontból nemzeti szükségnek, a függetlenségi párt szempontjából egyenesen létkérdésnek tekinti. Meggyőződése, hogy az átmenet nehézségeit a kormány intézkedéseivel a minimumra csökkentheti, másfelől pedig bizik a nemzetben, hogy az önállóságnak e nagy intézményéért szívesen hoz áldozatokat és bizik a nemzet öserejében, hogy az ezen áldozatokat meg is bírja. A függetlenségi párt szempontjából az önálló bank megvalósítása az a szikla, amelyen az elvekért való harc komolyságába vetett hit a jövőben megdönthetetlen szilárdsággal felépül, de meg nem valószínűsíti az a szirt, amelyen az elvhűségbe és a vezérek őszinteségbe vetett hit hajója összezúzódik. Meg vagyunk győződve, hogy az országos párt és annak élén nagyméltóságod mindennek tudatában rendületlen kitartással küzd az önálló magyar nemzeti bankért, a függetlenségi párt programja ezen sarkalatos pontjának 1911-re leendő megvalósításáért. Ebben a reményben a kör az országos párt nagynevű elnökét és magát a pártot kérve kéri, hogy az önálló magyar nemzeti bank ügyét állandóan szívükön viselve, minél előbb döntő határozatot hozzanak az a bankkérdést az önálló nemzeti bank felállításának elhatározásával megoldják. Mély tisztelettel dr. Berecz Albert, a soproni függetlenségi és 48-as kör elnöke, dr. Meisner Ernő titkár.

Képviselők behívása. Az illetékes katonai hatóság átiratot intézett Justh Gyula képviselőházi elnökhöz, melyben a hadköteles képviselők esetleges behívása iránt tesz jelentést és kér intézkedést.

Küldöttség Darányi Ignácznál. A Keszthelyvidéki Gazdakör Darányi Ignác földművelésügyi minisztert örökös disztagijává választotta. A disztagi oklevelet küldöttségben nyújtották át a napokban a miniszternek. *Bogyai Máté* gazdakör elnök üdvözölte a minisztert, aki meleg szavakban köszönte meg a gazdák ragaszkodását.

tóberi diplomát, mely 1861. február 26-án lépett életbe. Ez alkotmánnyal Ausztria alattvalóinak megnyugtatásán kívül kétség-telenül azt akarta elérni, hogy a német birodalomban százados uralmát fentarthassa, úgye minden külhatalommal szemben birodalmi ügynek tekintessék. De ha e czélt akarta elérni, miért nem okult a frankfurti nemzetgyűlés eljárásán? Bár ott Ausztria szláv tartományait nem akarták befogadni, mégis ez alkotmánnyal meg akarja valósítani az összbirodalmat és ebbe még Magyarországot is bekebelezi. Menteni ez eljárást lehetne tán, ha maga Magyarország is óhajtott volna fölvetélt. Ezt csak feltételezni is óriási hiba volt. Vagy talán azt hitte Schmerling, hogy Magyarország képes lesz ezer éves alkotmányáról lemondani cserében a császár ajándékáért? Hogy mennyire csalódott, erről meggyőzte őt Magyarország, mely megtagadta a birodalmi gyűlésbe való belépését s e helyett Deák Ferenc által szerkesztett két feliratban ősi alkotmányának visszaállítását sürgette. Így Ausztria nem tette meg azt, mi vezető állását a német birodalomban biztosíthatta volna, nem tudott, de nem is akart németté lenni; de azt hitte, hogy mindazt pótolhatja az összbirodalom szervezésével. Ebben is tévedett és így, hogy a német birodalomból, melyben különböző népelemei miatt helyet sem foglalhat, távozni lesz kénytelen, ezt már megjósolta Bismarck 1862-ben, mikor gróf Károlyi Alajos berlini rendkívüli követnek azt tanácsolta, hogy Ausztria tegye át súlypontját Budára.

Ausztria erről hallani sem akart, inkább

Beust száz miniszterrel egyetértve a német birodalom újjászervezését czélozta, természetesen Ausztria érdekében megfélelően. E tervnek kedvezni látszott az a körülmény, hogy éppen akkor Vilmos király, illetőleg Bismarck miniszterelnök és a porosz képviselőház között a hadsereg újjászervezése miatt mélyreható viszály tört ki, ami a német szabadelvének Poroszország iránt táplált rokonszenvét is nagyon lehűtötte. 1863. szept. 1-én az összes német fejedelmek elfogadták az új szervezetet, csak Poroszország tiltakozott ellene, ami tisztán kimutatta, hogy az újjászervezés már nemesak német kérdés, hanem hatalmi kérdés is. E kérdés 1866. júl. 3-án Königgratz csatamezején Poroszország javára dönt el, mire Ausztria kénytelen volt a német szövetségből kilépni.

Bismarck ellenfelei is kénytelenek voltak belátni, hogy ők nem, de ez az országos juncker képes csak a német egységet megvalósítani. Ez idő óta csatlakoztak is hozzá, ki a német egységet felerjesztésben már megvalósította az észak-német szövetség létrehozatalával s már csak idő kérdése, mikor egyesül vele a négy déli német állam is? Ez 1871. január 18-án a francziák ellen viselt győzelmes háborúban franczia földön valósult meg. Versaillesben a szövetséges német fejedelmek a porosz királyt I. Vilmos néven német császárrá kiáltották ki.

Az 1866-iki háború után Ausztria helyzete valóban kétségbeejtő volt. E mostoha körülmények között valahára Ausztriában is belátták, hogy e helyzetből csak a magyar kérdés megoldásával menekülhetnek ki, ami 1867-ben be is következett. A lángeszű, ma-

gyar férfinak, gróf Andrássy Gyulának köszönheti Ausztria, hogy elszigetelt helyzetéből kilépve, ismét tekintélyes állást foglalhatott el Európá tanácsában; a német-magyar-osztrák szövetség megteremtésével pedig a monarchia jövőjét is biztosította. Ennek dacára egy kérdés mégis megoldatlan maradt: Magyarország-Ausztria nemzeti jellege.

Magyarország, mint története igazolja, a kötött szerződéseket mindenkor tiszteletben tartotta. Amióta a Habsburgok ülnek trónján, bár nem egyszer a legmostohább bánásmódban részesült a nemzet, az 1547. évi 5. t. cikklet magára nézve mindenkor kötelezőnek ismerte, amely törvényezik minden időre a Habsburgok fiórközeinek biztosította a trónt. Szabadságharczaival sem akart mást elérni, mint azt, hogy a király az alkotmányosság útjára térjen vissza. Még az 1707. és 1849-iki detrorizáció is ennek folyománya. Így Magyarország vallja és hűségesen tartja az 1867-ben létrejött dualizmust is. A lefolyt 41 év pedig annyiszor bebizonyította, hogy a dualizmus igen szép lehet az elméletben; de a gyakorlati életben csak olyan, mint a kétféjű sas: festve lehet szép, de élni nem él. Ami a dualizmust életképesé tehetné, az egyedül a paritás-teljes jogi egyenlőség, amit azonban egy sok nemzeti-ségi állammal megvalósítani alig lehet; hogy Ausztria eddig megvalósítani nem is akarta, ezt mi magyarok 41 év óta hiába panasozjuk föl.

En nem kételkedem, hogy Deák Ferencz, gróf Andrássy Gyula és nagy munkatársai ezt már 1867-ben igen jól tudták s ha mégis

Forrongás a bank körül.

— A bankbizottság ülése. —

Budapest, márczius 2.

Lázás izgatottsággal várta az egész politikai világ a bankbizottságnak ma délutánra hirdetett ülését, amelyről azt beszélték, hogy egészen meg fogja változtatni a politikai helyzetet. Volt is olyan érdeklődés, hogy az ülést, amelyet eredetileg az egyik bizottsági terembe hívtak össze, a delegációs teremben kellett megtartani. A bizottság tagjai, a nemzetiségi *Vilád Aurél* és a horvát *Vrbanics Ferencz* kivételével mind megjelentek, míg a kormányt *Wekerle Sándor* miniszterelnök, *Kossuth Ferencz* kereskedelmi miniszter, gróf *Andrássy Gyula* belügyminiszter, *Darányi Ignác* földmívelésügyi miniszter és gróf *Zichy Aladár* királyi személye körüli miniszter képviselték.

Az ülés előtt *Wekerle Sándor* miniszterelnök és gróf *Andrássy Gyula* belügyminiszter fölkeresték *Kossuth Ferencz* kereskedelmi minisztert, akivel hosszabb ideig tanácskoztak. Ez idő alatt érkezett *Justh Gyula* képviselőházi elnök is *Kossuth Ferencz*hez s politikai körökben azt beszélték, hogy a négy államférfi további tárgyalása igen élénk volt. Együtt érkeztek a Házba is ahol már ott volt *Rakovszky István* képviselőházi alelnök és vagy ötven rita bizottsági tag képviselő.

Az ülést gróf *Batthyány Tivadar* elnök nyitotta meg, rövid, lelkes beszéddel, amely után *Holló Lajos* teljes három óráig tartott előterjesztés kíséretében benyújtotta előadói javaslatát. Ez a javaslat — mint már jeleztük — azzal kezdődik, hogy a bankbizottság az önálló magyar nemzeti bank felállítását az ország érdekében levőnek tartja. A bankbizottság tud róla, hogy a magyar kormány a kartelbankról tárgyal most az osztrák kormányval, és kimondja, hogy amennyiben a magyar kormánynak ezek a tárgyalásai eredményre vezetnek, a bizottság hajlandó velük foglalkozni, de ha a kormánynak ezek a mostani tárgyalásai eredménytelenek maradnak, a bizottság az önálló bank felállítását kívánja és utasíttatni

belementek a dualizmusba a soknemzetiségű Ausztriával, ezt tették azért, mert a tényleges állapot ezt, mint átmenetet, kénytelenül megkövetelte; de meg bíztak az osztrák-németek életében is. És valóban, hogy Ausztria 1866-ban kiszorult a német szövetségből, kényszerűségből bár, de mégis arra törekedtek államférfiai, hogy a Lajtán túl a német elem tulsúlyát biztosítsák. Ebben egyetértett velük gróf *Andrássy Gyula* is, abban a reményben, hogy ha sikerül Ausztriát németté tenni, ezzel a dualizmus meg erősödik a nemzeti jelleg alatt, lévén a Lajtán túl német, a Lajtán innen magyar. Így talán megvalósulhat a paritás is. Ez mindenestre oly nagy eredmény lett volna, amelyért érdemes küzdeni. Ha pedig a paritás még így sem valósulhat meg, a kettőről könnyebb lesz az átmenet az egyre, amely a birodalom nemzeti jellegét is ki fogja dobítani s hogy ez az egy a magyar lesz, erre nézve biztossággal szolgált a magyar nemzet ezredéves története.

Ausztria németjei azonban korántsem bírtak azzal az életreóval, mely a szláv áradatot csak föltartóztatni is tudta volna, annál kevésbbé magába olvasztani. Ezért már Taaffe 1870-ben velők kiegyezni akart; gróf *Hoehenwart* pedig, megtagadva a dualizmust, Ausztriát szövetséges államokra akarta bontani, amihez az első nagy lépés a cseh királyi koronázás lett volna. E tervet azonban, mely Ausztriát az 1866-iki szánandó helyzetbe süllyesztette volna vissza, megbuktatta gróf *Andrássy Gyula* (1871. okt. 20.), mire *Auersperg Adolf* herceg foglalta el a miniszterelnökséget, aki az 1873-ban keresz-

thajtja a kormányt, hogy a bank különválasztásához szükséges lépéseket megtegye.

Ennek a határozati javaslatnak a kapcsán igen élénk vita indult meg, amely helyenként egyenesen viharos volt. Mindjárt az első föl-szóaló *Wekerle Sándor* miniszterelnök volt, aki igen hűvösen nyilatkozott a benyújtott határozati javaslatról és a sorok között kifejezést adott annak a véleményének is, hogy a kormány igen rossz néven venné, ha a bizottság és azután a Ház határozatával megkötne a kezét az osztrák kormányval most folyó tárgyalásokban. A miniszterelnök kijelentése igen nagy föltűnést keltett és gróf *Batthyány Tivadar* elnök nyomban felelt is reá, kimutatva, hogy a határozati javaslat elfogadása semmiképpen sem tekinthető a kormány iránt való bizalmatlanságnak.

Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter tett most igen nevezetes nyilatkozatot, amelyben kijelentette, hogy abban az esetben, ha a kartelbankot nem tudják megvalósítani, ő is határozottan az önálló bank álláspontjára helyezkedik. Addig azonban, míg a tárgyalások folynak, kéri a bizottságot, hogy szétluzással ne gyöngítse a kormány álláspontját.

Az alkotmánypárt megbízásából *Szell Kálmán* szólalt föl és a bizottság eddigi határozataira, valamint arra a felhivatalos jelentésre, hogy a két kormány a banktárgyalásokat mielőbb befejezni törekszik, támaszkodva, azt indítványozta, hogy az előadói előterjesztést nyomassák ki és az érdemleges tárgyalást halaszták arra az időre, amikor a kormány a banktárgyalások eredményét is előterjeszti. *Buzáth Ferencz* a néppárt nevében hozzájárult *Szell* indítványához, ellene pedig *Holló Lajos* szólalt elsőnek, majd a balpárti *Babocsay Sándor* azt indítványozta, hogy nyolcz nap múlva kezdjék az érdemleges tárgyalást. *Mény Lajos* ezt a terminust négy napra kívánta leszállítani, míg *Nagy Dezső* és *Éber Antal* az elnökre bízták az összehívás idejét. Végül aztán a bizottság nagy tüntetések közepette elvetette *Szell* Kálmán indítványát és gróf *Batthyány Tivadar* elnök szövegezése szerint elhatározta,

hogy néhány nappal az előadói előterjesztés ki-nyomatása után megkezdik a javaslat érdemleges tárgyalását.

Az ülés ideje alatt — délutáni öt órától esti kilencz óráig tartott — a delegációs terem előtti széles folyosón is igen élénk volt az élet. A képviselők jöttek-mentek, s ugyancsak vitatták az ülés eseményeit.

Justh Gyula hol a teremben, hol a folyosón buzdította hivat az önálló bank mellett való kitartásra.

— Dülöre kell vinni a dolgot, — mondta egy nagyobb társaság előtt, amikor odalépett *Rakovszky István*.

— Csak tessék, — szolt közbe az alelnök. — Én nem félek semmi terrorizmustól, megmondom nyíltan: nekem nem kell sem az önálló bank, sem az önálló vámtarifa!

— De nekünk kötelességünk, hogy az ország érdekének megfelelően megvalósítsuk programunkat, — felelte hangosan *Justh Gyula*. — És nem fogunk alkalmat adni többé, hogy a függetlenségi pártot azzal gunvoljátok, hogy ismét leszerelt.

A néppárti okvetetlenkedést az ülés-teremben is folytatták, ahol *Szmrecsányi György* és társai terrorizálni igyekeztek a függetlenségi képviselőket, de gróf *Batthyány Tivadar* elnök erőlyesen rendreutasította őket.

Az ülés végén, amikor a képviselők kitó- dultak a teremből, *Justh Gyula* igen megele- gedetten mondta:

— Egy hét alatt tiszta helyzetet terem- tünk! *Kossuth Ferencz* velünk van és mi meg fogjuk csinálni az önálló jegybankot!

Ezzel a sokat jelentő végső akkorddal osz- lottak szét a politikusok.

A nevezetes üléstről részletes jelentésünk a következő:

Az ülés megnyitása.

Gróf *Batthyány Tivadar* elnök az ülést meg- nyitva, így folytatja:

— Méltóztatnak tudni, hogy a t. bizottság ja- nuár 30-án tartott ülésében azt a határozatot hozta, hogy az elnök utasíttatik, hogy a bizottságot február második felében újból hívja össze, amide- n is az előadói előterjesztései alapján megkezd- je a bizottság a jegybank-kérdés előkészítéséről a tár-

tülvitt választási reform által — úgy lát- szott — mindenkorra biztosította a német alkotmánynál pártnak uralmát.

A német elem még ezt a helyzetet sem tudta megbecsülni, amelyhez pedig nem a maga erejével jutott s a helyett, hogy a csá- szári ajándékot s gróf *Andrássy Gyula* alkot- tását gondolta volna, Bosznia-Hercegovina okkupációja alkalmával a német elemet fentartó kormány ellen fordult. Ezzel mindenkorra eljátszotta szerepét, kiűnt, hogy Ausztria nem tud német lenni.

1879-ben újra Taaffe került a kor- mányra s 13 éves kormánya alatt a német elemet teljesen visszaszorította s a nyelvsa- bályzat és más intézkedések által Ausztriát szláv állammá akarta átvarázsolni. Ezzel megindultak a legelkeseredettebb nemzetiségi küzdelmek, amelyek napról-napra fokozódtak és éppen a császár 60 éves uralkodói jubi- leuma ünnepén Prágában az ostromállapot kihirdetését tette szükségessé. A fejlődésnek eme stádiuma kétségtelenül igazolja, hogy Ausztria szláv sem tud lenni.

A kényszer erejével lép napjainkban fel *Bismarck* tanácsa: Ó felsége a birodalom sulypontját tegye át Budapestre. A német birodalom, amióta szövetségesünk, úgy lát- szik mindig sürgette, hogy Magyarország- Ausztria nemzeti tartalom által is erősödjék, ami a hadseregnek is fokozza erejét. Nap- jainkban Németországnak nyilvánosságra jutott óhajja: „Magyarország-Ausztria legyen szláv vagy magyar“, bizonyítja, hogy német- nek nem óhajlja. És valóban két német nagyhatalom Európában sok lenne a jóból; de meg a német Ausztria folyton fenyegetné

a nem egy vallású Németország egységét. Szerinte lehet szláv, lehet magyar, mert ily állam a Habsburgokkal élén a jövőben is hű szövetséges leendő, reá nézve pedig ez a fő.

Ha valaki hitte azt, hogy Ausztria nem- zeti jellege lehet német vagy akár szláv, azt bizonyosan kiábrándították azok az esemé- nyek, melyek kényszerítették az uralkodót arra, hogy a birodalmi gyűlés üléseit elna- polja s oly kormányt állítson az ügyek élére, amely nem fog, de nem is akar a parla- mentre támaszkodni. Pedig ez az első nép- parlament Ausztriában, hű kifejezője a nép- fajok között fenálló éles ellentétnek, mely a birodalmi gyűlésben felhangzott *Gotterhal- tet* a csehek Kde domojo moj, a radikális németek *Wacht am Rhein* és a szocialisták *Marseillaise* elnyomta. Ezek a jelek meggyöz- hetnek mindenkit arról, hogy míg a jó osz- trákok a Gross-Oesterreichről álmodoztak, azalatt elvesztettek mindent, még a Klein- Oesterreich is veszélybe került. Maga erejé- vel már ki sem mészhat abból a kátyuból, amelybe Magyarország iránt táplált ellensé- ges indulata döntötte, ha a magyar nemzet segítségére nem siet és a megindult bomlást föl nem tartóztatja, Magyarország, mely a szláv áradat ellenében kétszer mentette meg a nemetséget és nem egyszer magát Ausz- tiát, kész, sőt a királyi trón miatt kénytelen is a mentésre vállalkozni; a mentés azonban csak egy esetben lehetséges, ha Magyaror- szág-Ausztria nemzeti jellege a magyar lesz.

E tervvel ugyan még kísérletet sem tett az uralkodóház s mégis azt mondhatjuk, hogy egyedül ezt a tervet koronázhatja si- ker. Mondjuk ezt azért, mert a 41 év alatt

saját állásunknak tisztázása végett, a tárgyalásokat szüneteltetni, addig, míg a tárgyalásokba nem fejeztek (Igaz! Ugy van!), mi a dolog természeténél fogva más alapon nem tárgyalhatunk, ha azt akarjuk, hogy a tárgyalások valóban eredményre is vezessenek (Igaz! Ugy van!). Én parlamentáris szempontból tökéletesen helytállóan tekintem a t. előadó ur által előterjesztett határozati javaslatot. (Helyeslés.) Helyesnek tartom azért (Halljuk! Halljuk!), mert parlamentáris alakban kívánja a helyzetnek mielőbbi tisztázását. E határozati javaslatnak esetében, ha nem tudunk sikert felmutatni, fog előállni az a kérdés, hogy vállalkozhatunk-e a határozati javaslat végrehajtására, vagy pedig nem (Mozgás.) és akkor ahhoz képest kell berendezkedni és irányítani kormányzati viszonyainkat. (Halljuk! Halljuk! Elnök csenget.)

Bármennyire kívánjuk a politikai helyzetnek mielőbbi tisztázását, úgy mint politikuskok, úgy is mint öntudatos férfiak, mi a kormány tagjai egyként és együttesen, kénytelenek vagyunk kettőt megjegyezni, ez pedig az, hogy addig, míg a tárgyalásokat be nem fejezzük, parlamentáris utasításokat el nem fogadunk (Élénk helyeslés. Mozgás.). Másodszor pedig annak sem tehetjük ki magunkat (Hosszantartó zaj.) . . .

Az elnök (ismételten csenget): Csendet kérek!

Wekerle Sándor miniszterelnök és pénzügyminiszter: . . . hogy a képviselőházban a határozati javaslat bármikor napirendre legyen tűzhető minden ülés végén másnapra, és így a véletlen esélytől vagy esetleg rögtönösen hozandó határozattól tegyük függővé az egész kormányzati eljárásunk és politikai reputációnk sorsát.

Csak ezeket voltam bátor a t. bankbizottságnak saját és miniszterelnök névében tudomására hozni. (Mozgás.)

Az elnök: T. bizottság! Méltóztassanak megengedni, hogy a miniszterelnök ur most elhangzott (Zaj.) felszólalásának végszavaira egészen röviden reflektáljak. A bankbizottságnak eddigi eljárásában kifejezett szokásból kifolyólag az előadói javaslatokat mindenkor az előadó az elnökkel egyetértőleg állapították meg. Így történt ez alkalommal is. Én tehát nemcsak feljogosítottan tartom magamat, de kötelességemnek is tekintem, hogy a miniszterelnök ur kijelentésére egészen röviden reflektáljak, kizárólag abból a szempontból, hogy ennek a bankbizottságnak tulajdonképpen mi a feladata. (Halljuk! Halljuk!)

A bankbizottság 1907 november hó 30-ikán hozott képviselőházi határozattal lett kiküldve. Ezen határozat szó szerint így szól (olvassa): Mondja ki a Ház, hogy tekintettel arra, miszerint a jegybank kérdésében az országgyűlésnek aránylag rövid idő múlva határozni kell, a bankkérdésnek a kormány közreműködésével való előkészítése céljából 21 tagú parlamentári bizottságot küld ki. A tény tehát az, t. bizottság, hogy ezen kiküldött bizottság nem a szokásos, rendes hatáskörrel küldött ki, hogy t. i. egy kormány vagy más javaslatra vonatkozólag tegyen konkrét javaslatokat, hanem kiküldött azon célból, hogy *parallel az igen t. kormányval készítse elő a bankügyet*. Tehát a bizottság nem várhatja meg azt, hogy a kormány előterjesztési esetleg a képviselőház által a bizottság elé utasítsanak. (Élénk helyeslés.) Ha ezt meg akarja várni, akkor természetesen egész eddigi működése ellentétben állna ezzel a felfogással. Hanem a határozat egész világos szavai szerint az előkészítés munkájában kell a bizottságnak részt vennie. Ezt nézetem szerint kétféleképp teheti. Az egyik az lenne, ha részt kívánna a tárgyalásokból, azoknak részleteiből, melyeket az igen t. kormány az illetékes alkotmányosan előírt egyéb tényezőkkel folytat. Nézetem szerint, ha a bizottság idáig akarna a kérdés mostani stádiumában elmenni, tullelne a célon, tulépné hatáskörét. Ha azonban ezt nem akarja tenni, ha másrészt a képviselőház határozata értelmében nincsen joga, nem az a feladata, hogy beárja a kormány előterjesztéseit a bankra nézve, akkor ezen két dolog között egy harmadik az, ami ennek a bizottságnak a feladata és ez nézetem szerint csak az lehet, hogy akkor, mikor a kormány tárgyal, ugyanakkor ez a bizottság kifejezést adjon annak, hogy a maga részéről miképp véli elvileg a mai perczben a bankügyet megoldani. (Helyeslés.)

Ami most a kérdésnek formai részét illeti, engedelmet kérek, de szerény felfogásom szerint a bankbizottság, mint ilyen, mint bizottság nem adhat semmiféle utasítást, nem adhat direktívát a kormánynak. A bizottságnak csak egy módja van: ha a maga véleményét, melyet a mult ülésen már egyesek kifejeztek itt felszólalásuk utján, konkretizálja a parlamentáris szokásnak megfelelő formában, vagyis egy határozati javaslat formájában, amely határozati javaslat még nem képez utasítást a kormány részére, hanem igenis egy előterjesztést, egy javaslatot a képviselőháza nézve. Ez a bizottság letárgyalhatja ezt a magápenzumát a előadói javaslat alapján a legközelebbi ülésben. Azután következik az erre vonatkozó bi-

zottsági jelentésnek a kidolgozása, ami azt hiszem, nem egészen rövid és könnyű feladat. Amidőn ez ki van dolgozva, az itt el lenne a bizottság előtt fogadva s akkor kerülne a képviselőház elé. Hogy a képviselőház mikor fogja ezt ezután napirendre kitűzni, az nem ennek a bizottságnak, hanem a Háznak a feladata.

Engedelmet kérek, határozottan téves kifogás lenne az, ha ezen határozati javaslatot, ennek a tendenciáját a t. kormány bármily tekintetben a saját alkotmányos jogainak és kötelességeinek teljesítésébe való beavatkozásnak tekintenék, hanem azt hiszem, helyesen akkor jár el, ha egyszerűen a képviselőház határozatából kifolyólag konstatálja, hogy nekünk meg kell nyilatkoznunk és hogy annak a megnyilatkozásnak, szerintem, ez az egyetlen helyes formája. (Helyeslés.) Azt hiszem, kimondhatom, hogy távol áll mindkettőnk részéről, akik ezen javaslatot előkészítették, annak a gondolata, hogy itt a kormánnyal szemben bizalmatlanságot akarunk kifejezni. (Helyeslés.)

Széll Kálmán indítványa.

Széll Kálmán: T. bizottság! Én nem kívánok nyilatkozni ezuttal azon nagyon fontos kérdésnek lényegéről és érdeméről. Sem nem kívánok szólni az önálló bankról, sem nem kívánok szólni a bankközösség fentartásáról. Amiről én nyilatkozni kívánok, az egyszerűen az eljárás, amelyet a bizottságnak nézetem szerint követnie kell és követnie tanácsos. Különösen azok indítanak engem felszólalásra, amiket a t. elnök ur szíves volt előbb laogoztatni.

Én azt hiszem, hogy azon nagy, mondhatnám tanulmány felett, melyet Holló Lajos bizottsági előadó ur, (Élénk eljenzés.) nagy gondal és a kérdésnek egészen kimerítő részletes feldolgozásával előterjesztett, gondolom egyikünk sem akar első hallásra itéletet mondani. De nem csak ezért, hanem különben is — és ezt akarom megmotiválni — ennek a javaslatnak in continuo ezuttal való tárgyalása nézetem szerint sem a bizottság kiküldésének szellemével, sem a képviselőház határozatával, sem a bizottságnak eddig hozott határozataival, sem a dolog lényegével és érdemével össze nem egyeztethető. Méltóztassanak kegyesen meghallgatni érvelésemet, mely igen egyszerű, igen tárgyilagos és igen nyugodt. (Halljuk! Halljuk!)

A Ház ezt a bizottságot azért küldötte ki, hogy készítse elő a bankkérdést, amint erre az elnök ur hivatkozni szíves volt. De abban a határozatban nem csak azok a szavak vannak: készítse elő a bankkérdést, hanem azok is, készítse elő a bankkérdést a kormány közreműködésével. (Mozgás.) Ez nem is lehet másképp. Mert én szerintem a parlamentáris elemi felfogásból következik, (Zaj) hogy egy parlamenten, hogy hol a parlament vezetése elsősorban a kormány kezében van, egy ily nagy kérdésben a bizottság a kormány közreműködése nélkül nem működhetik. (Zaj.) Ezt a Ház világosan kiemelte. Ami a miniszterelnök ur kijelentését . . . (Zaj.)

Szmrecsányi György: Szavazzatok meg hát a bankot! Buktassatok meg a kormányt!

Az elnök: Engedelmet kérek, a házszabályok értelmében a képviselő uraknak, kik nem is tagjai ennek a bizottságnak, joguk van jelen lenni, azonban arra, hogy közbeszólással zavarják a tárgyalást, joguk nincsen. (Helyeslés.)

Széll Kálmán: Egyik legutóbbi ülésében a bizottságnak a miniszterelnök ur kijelentette, hogy azon egyezmény értelmében, amelyet az osztrák kormánnyal kötött, amelyet a magyar törvényhozásnak bejelentett és amelyet a magyar törvényhozás jóváhagyólag vett tudomásul, kötelességszerűen tárgyalásokat indított meg a másik állam kormánnyal és tárgyal az osztrák-magyar bankkal is, annak a privilégiumot becsükkelyező törvényeknek értelmében, mely ma még jogérvényes. Ezt a bizottság tudomásul vette.

Azt gondolom, hogy ennek a határozatnak, ennek a felfogásnak, amely ebben kifejezésre jut, egyszerű és természetes következménye, hogy ez a bizottság addig, míg a miniszterelnök, vagyis a kormány, amely kötelességszerűen tárgyal, a maga tárgyalásainak eredményét és a maga álláspontját a bizottsággal nem közli, addig *praejudikáló nyilatkozatokat nézetem szerint nem tehet*. (Nagy zaj és ellentmondások.) A másik az, szabad-e egy bizottságban még véleményt nyilvánítani? (Ugy van! Nagy zaj.) Hát ha nem szabad és nem akarunk meghallgatni, én leülhetek, méltóztassék határozni; de akkor is nem azok a képviselő urak, akik közbeszólának, fognak határozni, hanem a bizottság.

Egy hang: És a parlament!

Az elnök: Csendet kérek. Méltóztassanak tartózkodni a közbeszólásoktól.

Széll Kálmán: A másik ok, amiért kérem, hogy ennek a javaslatnak tárgyalását addig, míg a miniszterelnök a maga jelentését meg nem teszi,

ne vegyük fel, az, hogy a t. bizottság eddig egészen más állásponton állott és mást határozott.

Itt van a kezemben a bizottságnak egy tavalyi határozata. Akkor, amikor a bizottság azt határozta el, hogy anketben kérdéseket intéz szakértőkhöz, mily módon és mily alapon kell felállítani az önálló bankot, akkor nekem az volt az ellenvetésem, hogy nem így látom helyesen felállítani a kérdést, hanem azt a kérdést is, hogy az önálló bank állíttassék-e fel, az felele meg az ország gazdasági és hitelérdekeinek, vagy pedig a bankközösség folytatása. Akkor az mondatott, hogy a kérdésnek ilyen tén felállítása, mint ahogy a bizottság elhatározta, hogy csak az önálló bank felállításának modalitásait kérdezi meg a szakértőktől, nem fog praejudikálni annak a kérdésnek, amit én vitattam, hogy előzőleg el kell határozni, hogy az önálló bank állíttassék-e fel, vagy pedig a bankközösség maradjon-e meg. Nem fog praejudikálni semmiképpen sem, mert annak idején, mielőtt tovább megyünk, erre visszatérünk, mielőtt a minisztérium megteszi a maga jelentését azon tárgyalásokról, amelyeket az osztrák kormánnyal és az Osztrák-Magyar Bankkal folytat. A bizottság ezt határozta, és ezt mondta ki a t. elnök ur (olvassa): „Amikor a bizottság majd a szakértőket meghallgatta — ebben a stádiumban vagyunk most — amidőn ezután a bizottság előtt fekösznek az önálló magyar jegybank felállítására vonatkozó szakvélemények, valamint a Magyar-Osztrák Bank javaslatai és a kormány előterjesztései, akkor vélném elérkezettnek az időpontot arra nézve épp úgy, mint a képviselőház elé terjesztendő részletes javaslatait illetőleg vegye fel a tárgyalásokat.”

Tehát a bizottság egyenesen azt határozta, hogy akkor fogja tárgyalás alá venni a kérdés lényegét, azt, hogy mit fog a Háznak proponálni, mikor már a kormány előterjesztése a bizottság asztalán fekszik. Hát én talán joggal hivatkozom erre a határozatra, mert a t. bizottság hozta ezt a határozatot és arra kérem a t. bizottságot, hogy szíveskedjék a saját maga határozatát respektálni és attól el nem térni.

A harmadik ok, amiért én nem tartom kívánatosnak, nem tartom célszerűnek és nem tartom semmi tekintetben sem politikai és egyéb okokból kívánatosnak, hogy praejudikáljuk és preokkupáljuk a kérdést, hogy belemegyünk ennek az ügynek, illetőleg kérdésnek tárgyalásába, ez egyszerűen a parlamentáris lényegében lefektetett ok. Engedelmet kérek, minden parlamentáris országban, akár benne van ez egy határozatban világosan, akár nincs, a mienkben pedig benne is van, az a bizottság, amelyet a parlament kiküldött, a kormány egyetértésével és közreműködésével működik. Sohasem láttam parlamentet, pedig negyven éve vagyok tagja ennek a parlamentnek szakadatlanul, de sem ennek a gyakorlatában, sem másében nem láttam azt, hogy egy bizottság (Folytonos zaj.) nem a kormány közreműködésével tárgyalna akkor, amidőn a bizottságban a kormányt támogató pártok többsége benne van. (Ellentmondások és zaj. Elnök csenget.) Sohasem láttam olyan bizottsági tárgyalást, ahol a bizottság vezet és nem a kormány vezet. (Folytonos zaj és közbeszólások.) Ez olyan lényeges, olyan természetes és világos felfogása a parlamentárisnak, hogy e nélkül én parlamentáris bizottságot egészen egy perczig fennállónak nem tartok. (Helyeslések és zaj.) Itt vagyunk három koalíciós párt. A mi bizalmunk kifolyása ez a kormány, támogatjuk a kormányt s már most kiküldtünk egy bizottságot és nem akarjuk bevárni annak a kormánynak az előterjesztését, nem akarjuk meghallgatni állásfoglalását, nem akarjuk meghallgatni az ő érvelését, annak az érvelését, akiben bízunk, hanem előre praejudikálva és preokkupálva a kérdést akarunk határozni. Én bízom Wekerleben és Kossuth Ferenczben és azt, amit ők határoznak és amely alapon tárgyalnak, parlamentáris tárgyalással zavarni nem akarom. Meg akarom várni tárgyalásuknak eredményét, mert ezt kívánja a parlamentáris fogalom (Helyeslések és ellentmondások.) És azért kérem a t. bizottságot és itt egy modern dolog jut eszembe hogy *itt egy új török komité históriát ne játszunk* (Nagy zaj és mozgás. Felkiáltások: Ezt nem türjük! Elnök csenget.) Én nevetésgesnek tartom, hogy egy mellékhatalmat arrogáljunk magunknak. (Zaj.) Mi bizottság vagyunk, mi semmi más nem vagyunk, mint a képviselőház kiküldöttel, azok a kiküldöttek, akiknek a bizalma nevezte ki ezt a kormányt, amely minisztériumnak az előterjesztését bevárának tartom, azt kívánja nézetem szerint az ügy érdeke, az egész politikai helyzet érdeke és ezt követeli a parlamentáris lényege. (Helyeslések és zaj.)

Én tehát arra kérem a t. bizottságot, méltóztassék elhatározni, hogy Holló Lajos t. barátom indítványát, vagyis javaslatát az ő előadását egész terjedelmében ki nyomatja és tárgyalás alá veszi akkor, amikor a miniszterelnök a javaslatát előterjesztette. (Helyeslések és ellentmondások.)

Kossuth Ferenc beszél.

Kossuth Ferenc: T. bizottság! Előre bocsátom, amit azt hiszem mindazok, kik e teremben vannak jól tudnak, hogy én az önálló magyar nemzeti banknak a híve vagyok és maradok. (Élénk éljenzés.) Előre bocsátom azt is, amár talán mint miniszternek nem kellene ily határozottan nyilatkoznom, hogy mi az én egyéni szándékom. Az én egyéni szándékom az, hogy ha a kartelbank létrehozatala nem sikerülne, akkor én az önálló magyar nemzeti bankot fogom illetékes helyen javaslatba hozni. (Élénk helyeslés, hosszantartó taps.)

Igyekeznem fogom az eszmének megnyerési minisztériumaimat is és elhárítani minden alkotmányos akadályt az önálló nemzeti bank útjából. De t. bizottság, minthogy tagja vagyok a kormánynak, kötelességem kimutatni, hogy a kormány semmi késedelmet nem idézett elő, a bankügy kezelésében első sorban szükséges volt a kormány tagjai közt egyöntetűséget hozni létre, arra nézve, hogy milyen legyen a kartelbanktervezet, ez is sikerült. Végre betegségemből felépülvén, Bécsbe mehettem és megindíthattam ott a tárgyalásokat, alig négyöt napra rá már ott voltak a magyar kormány szakmegbízottai és elkezdtek az osztrák megbízottakkal a tárgyalást. Ime tehát, semmi késedelem nem forog fenn az ügy kezelésében.

De ne hogy a t. bizottság félre ismerje a kormány álláspontját, vagyok bátor figyelmeztetni arra, hogy a kormány helyzete nehéz és még sokkal nehezebb volna, ha a tárgyalásokat nem folytatnánk szabad kézzel. A tárgyalásokat abban az irányban folytatjuk, amelyet a t. bizottság jól ismer. De azért, hogy a célt elérhessük, a legnagyobb erőt kell kifejteni. Ez az erő csak akkor lehet nagy, ha egyöntetűség van a kormány tagjai és a pártok között. (Helyeslés.) Mielőtt ez az egyöntetűség megtörik, a mi erőnk megtörik. Azt a kérdést intézem tehát a t. bizottsághoz, hogy érdemes-e türelmetlenkedéssel kockázni tenni vagy megnehezíteni a kormány egyöntetű működését és szabad-e a széthúzás világos jelével terhelve vinni meg nehéz harcunkat. Az ország érdeke az összetartás. (Élénk éljenzés.)

A bizottság vigyázzon tehát, (Zaj. Elnök cseppet.) hogy az összetartást meg ne törje. Én kérem ezt, aki az önálló bankért küzdöttem és küzdeni fogok ezentúl is, de mint a kormány tagja is, egész erőmmel kell a kormány egyöntetűségét megóvnom.

Holló Lajos: A kereskedelmi miniszter ur nyilatkozata rendkívül megnyugtató volt reánk nézve, akik az önálló bank hívei vagyunk, mert abban az a kijelentés foglaltatik, hogy a mennyiben a kartelbank tárgyalásai sikerre nem vezetnének, ő, mint a parlamenti többség vezére, szintén az önálló bank mellett foglal állást. Ez minden esetre nagyon megnyugtató kijelentés, amely körülbelül ismeretes volt előttünk. Azonban azt a felfogást, amelyet Széll Kálmán ö exzellenziája hangzóztatott, hogy ez a mai eljárásunk valami tekintetben a parlamentáriszmissal ellenkezőnek, nem fogadhatom el, mert akkor a parlamentáriszmissal való ellentét ott kezdődött volna, hogy a parlament küldte ezt a bizottságot. (Zaj.) Szerintem nem kell odáig mennünk, amit Széll Kálmán bizottsági tag ur mond, hogy egyáltalában függesztjük fel működésünket, mert mi nem akarjuk zavarni a kormány eljárását, mi a kormány hozzájárulásával az előadói véleményes javaslatot ki fogjuk nyomtatni és azt érdemleges tanácskozás tárgyává fogjuk tenni. Ennek következtében, ha elfogadjuk azt az indítványt, hogy az anyomassék, tagjaink között szétosztassék, időnk lesz reá ismét a kormányval összműködésben azt a napot meghatározni, amikor tárgyalásra fogjuk elővenni. Ha még le is tárgyaljuk, akkor sem lesz ez ellentétben a kormány álláspontjával, mert mi abban, hogy a kartel érdekében lépést tehesen, nem szólnak, hogy mi legyen a háttérünk, abban kívánatos az egyöntetűség, mert ha az ország nem tudja, hogy a párt, a magyar kormány és a magyar közvélemény egyöntetű állást foglal el, akkor talán éppen ezáltal nehezítjük meg annak a célnak az elérését, a melyre a kormány mindnyájunk bizalmával vállalkozik. (Élénk helyeslés és taps.) Azért azt gondolom, hogy a háttérbeli megállapodás és egyöntetűség létrejötte esetére nagyobb sikere lenne az ország érdekében való eljárásnak, mintha ilyen vitákat támasztunk. (Élénk helyeslés és éljenzés.)

A néppárt véleménye.

Buzáth Ferenc: T. bizottság! A magam részéről hozzájárulok Széll Kálmán bizottsági tag ur halasztó indítványához. (Felkiáltások: Mindjárt gondoltuk. Elnök cseppet.) Akár gondolta a képviselő ur, akár nem, én hozzájárulok ezen halasztó indítványhoz éppen azért, mert ebben a kérdésben teljesen helyeslem a kormány eljárását, azzal magamát szolidárisnak tekintem, a kormány iránt minden tekintetben bizalommal viseltetem. Azon kormány iránt, amely — egy — mult alkalommal az igen t. miniszterelnök ur, mint pedig Kossuth

Ferenc miniszter ur a függetlenségi pártban ismétellen a függetlenségi párt élénk helyeslése mellett — nyilatkozta ki, hogy az osztrák kormányval a kartel-bank létesítése érdekében a tárgyalásokat felveszi. Tehát, t. bizottság, mindaddig, amíg a tárgyalások befejezése nincsenek, semmi szükségét nem látom annak, hogy a bizottság ebben a kérdésben más álláspontra helyezkedjék, különösen, hogy esetleg egy olyan álláspontot hozzon, amely ellentétben áll a kormány által elfoglalt állásponttal. Ma a kormány álláspontja a kartel-bank. Ennek alapján vette fel a tárgyalásokat. Hogy mi lesz később az álláspontja, ha a kartel-bank felállítás nem sikerül, nem tudom. Ha az lesz az álláspontja, hogy az önálló bank állíttassék fel, akkor egy új helyzet keletkezik és én erre vonatkozólag magamnak a cselekvési szabadságot mindenesetre fenntartom. (Mozgás.) De nem fogom magamtól alávétetni olyan álláspontnak, olyan határozatnak, amely esetleg egyoldalú lehet. (Helyeslések.)

A balpárt sürget.

Babocsay Sándor: Azt hiszem, az kétségtelen, hogy a bankbizottság jogában van a bankkérdést tárgyalni. (Zaj.) Hozzájárulok tehát ahhoz az indítványhoz, hogy Holló Lajos elaborátuma kinyomassék, azonban a magam részéről még azt is kívánom, hogy annak érdemleges tárgyalására legfeljebb 14 napi határidő, (Felkiáltások: Sok! Sok!) vagy mondjuk, nyolcz napi határidő tűzessék ki. (Helyeslés.)

Az elnök: T. bizottság! (Folytonos zaj.) Csendet kérek, urak, így nem lehet tárgyalni. T. bizottság! Azt hiszem az idő előrehaladt volta miatt ma már a tárgyalást nem lehet folytatni. (Élénk felkiáltások: Folytassuk.) Felvetette Széll Kálmán bizottsági tag ur azon kérdést, ne térjünk-e vissza arra a régebbi határozatra, amely szerint a bizottság, ha egyszer az önálló bank felállítására vonatkozólag a szakértőket meghallgatta, azt az elvi kérdést intézze a szakértőkhöz, vajjon mi előnyösebb: a közös, vagy az önálló bank-e?

Széll Kálmán: Nem mondtam!

Az elnök: Bocsánatot kérek, méltóztatott felolvasni és kívánni.

Széll Kálmán: Nem, nem kívánom.

Az elnök: Akkor ez a kérdés tisztázva van és így konstátálhatom, hogy semmi irányban se térünk el az előző megállapodásoktól, akkor, amikor nem vetettük fel a kérdést, hogy vajjon a szakértők újból meghallgatassanak? Kimondom, hogy a szakértők újra való meghallgatását egyáltalában nem kontempáljuk. (Mozgás. Halljuk! Halljuk!) Abban természetesen egyetértünk, azt hiszem, mindnyáján, hogy az előadó ur indítványa és az egész elaborátuma kinyomattassék és a bizottsági tagok között szétosztassék. (Élénk helyeslés.) A bizottság további működésére vonatkozólag két indítvány fekszik előttünk, az egyik Széll Kálmán bizottsági tag ur indítványa, aki, ha jól értettem, azt kívánja, hogy mindaddig, míg a kormány nem fejezte be tárgyalásait, a bizottság egyáltalában ne tárgyaljon. Össze ne hívassék s ne tanácskozzék. A másik indítvány Babocsay Sándor bizottsági tag uré, aki azt kívánja, hogy nyolcz nap múlva tiljón össze ismét a bizottság. (Felkiáltások: Tizenégyet mondott! Mozgás és zaj. Halljuk!)

Holló Lajos: Azt tartanám helyesnek, hogy az elnökségre bizassék. (Élénk helyeslés.)

A függetlenségi párt és a nemzet.

Mérey Lajos: T. bizottság! Mielőtt magára arra a kérdésre nézve nyilatkoznék, hogy a tárgyalásokat mikor volna célszerű folytatni, nem tehetem, hogy Széll Kálmán tagúrunk beszédét szó nélkül hagyjam. Úgy veszem észre t. bizottság, mintha kételyt támasztanának a bizottság némely tagjai aziránt, mintha a bankbizottság azon tagjaira nézve, akik az előadói javaslatot már ma is készek elfogadni, ebben az elfogadásban bármily bízalom kérdésevel. (Élénk helyeslés.) Meggyőződésem szerint nincs itt a bizottságnak egy tagja sem, aki a kormány iránt bizalommal nem viseltetnék. (Élénk helyeslés.) De némesak a kormány álláspontját kell figyelembe venni, hanem a nemzetét is. (Élénk helyeslés.) A függetlenségi párt vezére és ezen kormány tagja Bécsből azon hirt hozta meg az országának — némesak a pártjának — hogy három akadálya van az önálló bank felállításának. Az egyik akadálya az volt — ez már hála Istennek nincs többé — hogy a kormány iparkodott egyöntetű megállapodásra jutni és egyöntetű előterjesztést tenni az önálló bank kérdésében. Ez az első akadály már megszűnt. (Felkiáltások: A kartelbank! Mozgás.) A második akadály sem létezik, amely az ő véleménye és kijelentése szerint leküzdhetetlen lett volna. (Halljuk!) Mindenki tudta, hogy ez a királyi. Csak egy harmadik akadályt említett, amelylyel még meg kell küzdenünk s ez a harmadik akadály az osztrákok közvéleménye.

Hát hol látjuk mi a magyar közvéleményt az osztrák közvéleménnyel szemben? (Élénk helyeslés és taps.) Ha ez a magyar kormány a kartelbankra nézve tett előterjesztést és az egész osztrák közvélemény azt látja, hogy a magyarnak ehhez nincs szava, hogy a magyar a saját kormányát még ebben sem támogatja, akkor ez a magyar közönség nem érdemli meg sem a kartelbankot, sem az önálló bankot. (Élénk helyeslés.) És erre a bankbizottságra a nemzet úgy tekint, hogy immár végét szakítsátok hallgatásotoknak és mondjátok meg mint komoly, igaz hazafiakhoz illik, hogy mit akartok. (Élénk helyeslés.) Én tisztelem mindazok meggyőződését, akik nincsenek a kérdésben velünk, de azt látom, hogy itt az utolsó ideje, hogy tegyünk valamit, mert különben az egész nemzet előtt úgy tűnünk fel, mint akik egy csuf játékot üzünk. (Igaz! Ugy van!)

S engedje meg igen t. tagúrunk, akinek nagyobb tisztelője nem sok van, mint én, amikor azt mondja, hogy ne legyünk mi török bizottság, én erre azt mondjam, hogy igenis legyünk török bizottság, mert az győzött és a nemzet akarátát vitte keresztül. Nézetem szerint azonban nem akkor erősítjük meg a kormánynak a helyzetét, hogy ha ingadozunk, hogy ha halasztást adunk, hanem akkor, ha az előadói javaslatot elfogadjuk. (Helyeslés.)

Minthogy pedig olyan időket élünk, hogy bár a ház elnapolására a kormány nem is gondol, de mivel a külpolitikai viszonyok sokkal erősebben parancsolhatnak, mint a magyar kormány, mint-hogy igenis egyéni nézetem szerint azt tartom, hogy tizenégy nap múlva igenis elnapolhatnánk bennünket, nem úgy akarok nemzetem és választóim elé menni, hogy nem tettünk a bankbizottságban semmit, hanem úgy, hogy legalább mi elfoglaltuk azt a méltó álláspontot, amelyet tőlünk éppen az a bízalom, amelylyel a kormány iránt viseltetünk, megkövetel. Én ezért nem szeretném, ha a tárgyalások elhúzódnának, a nyolcz napot is sokal-lom és kérem a bizottságot, hogy legfeljebb négy nap múlva újra kezdjen tárgyalni. (Helyeslés és taps.)

A határozat.

Az elnök: T. bizottság! Méltóztatassanak azt határozni, hogy ma a tanácskozást érdemben megkezdjük?

Babocsay Sándor: Én hozzájárulok Mérey Lajos tagúrunk indítványához.

Hoitsy Pál: Indítványozom, hogy nyomassuk ki az előadói tervezetet és bizzuk meg az elnököt azzal, hogy a bizottságot a lehető legrövidebb idő alatt hívja össze.

Nagy Dezső: Kérném a magam részéről is, méltóztatassék elrendelni az előadói tervezet kinyomatását és azt, hogy a lehető legrövidebb idő alatt, lehetőleg nyolcz napon belül újabb határnap tűzessék ki a tárgyalások folytatására.

Eher Antal: Csak azt akarom kijelenteni, hogy Hoitsy Pál t. képviselőúrunk véleményi indítványához csatlakozom, hogy t. i. az előadó ur véleményes jelentése nyomassék ki, a bizottság tagjai között osztassék szét és az elnökség bizassék meg azzal, hogy alkalmas időben a bizottságot újra hívja össze. (Helyeslés.)

Az elnök: T. bizottság! Itt két ellentétes felfogás áll egymással szemben. Ha méltóztatik elfogadni, hogy az elnök hívja össze a bizottságot, nekem tisztaban kell lennem azzal, hogy a bizottságnak mi a szándéka: az-e, hogy tárgyal a legközelebbi napokban, mielőtt a határozati javaslat kinyomatott, szétosztott és egy-két napig a bizottsági tag urak kezéi közt van, vagy pedig elhalasztjuk a kérdést Széll Kálmán indítványa szerint addig, míg a kormány tesz előterjesztést. Ha az utóbbit méltóztatik elfogadni, nézetem szerint, akkor ellenkezésbe jövünk azon határozattal, amelylyel ki lettünk küldve.

Felteszem a kérdést akként, méltóztatnák-e Hoitsy Pál azon indítványát elfogadni, hogy Holló Lajos egész előterjesztése kinyomatik, szétosztatik és néhány napra rá az elnök az ülést összehívja? Ha nem méltóztatnak ezt elfogadni, akkor ezzel szemben áll Széll Kálmán azon indítványa, hogy a bizottság csak akkor jön össze, ha a kormány a tárgyalásokat befejezi.

Felkérem azon bizottsági tag urakat, akik az elnököt akarják megbizni, hogy a kinyomatást, szétosztást végeztessék és annakutánna legrövidebb időn belül tárgyalásra hívja össze a bizottságot, méltóztatassanak felállani. (Megtörténik) Tizenegyen. Méltóztatnak ellenpróbát kívánni? (Felkiáltások: Nem! — Élénk éljenzés és taps. Felkiáltások: Éljen az önálló bank!) A határozatot ki-mondom, hogy Holló Lajos munkálata kinyomatik, szétosztatik és az elnök a legközelebbi időben összehívja a bizottságot.

Az ülést bezárom.

(Az ülést végződik 8 óra 50 perczkor.)

A t. Házból.

I. Válságszelek fujnak . . .

Válságszelek fujnak. Az arczokon el-kényszeredett kifejezések ülnek. Nehéz léleg-zetekkel fuldokolnak a járókelők. Justh sietve menekül a nyomorúság látásától. Kegyelmes uram . . . kegyelmes uram . . . sóhajtoznak körülötte . . . mi lesz velünk? *

— Én elnök vagyok, — felel Justh hi-degen. — Én nem tudok semmit. Én elnököl-ni megyek.

Az egykor lelkesedő hivek némán néz-nek rá. Szemükben azonban a vád lakik, hogy belevitte őket a nyugtalan helyzetbe és most elnököl-ni megy, most a magasba emelkedik, hogy ne juthassanak hozzá.

— Az ülést megnyitom, — szól az elnök.

— A válság is meg van nyitva, — fe-lelnek leunt.

A függetlenségi az alkotmánypártia-
kat kerülgetik és kedvüket kémlelik.

— Az isten áldja meg méltóságodat, —
szólanak Semsey László grófhhoz, — tegyen
ugy, mintha nagyon vidám lenne. Mutasson
mosolygó arcot. Kérem szépen, vagy ha
megengedi, kérlek szépen.

— Ahogy parancsoljátok — feleli gróf
Semsey. — Mindjárt hozok kis sipokat és
csöngetyűket és vidám nótákat énekelek nek-
tek. Csak arra kérek, hogy ne busuljatok.

Gróf Batthyány Tivadar, a bankbizott-
ság elnöke, nevezetes egyéniség. Ő hívta
össze délutánra a bizottsági ülést, melyre az
ugynevezett puces készült tegnap este a füg-
getlenségi pártkörben. Suttogók járnak-ke-
nek körülötte. Ha ugy történik délután, miat-
amiképen a függetlenségi pártkörben megbe-
szélték, akkor a függetlenségi párt, többség-
ben lévén a bankbizottságban, onnan kiug-
rasztja az alkotmánypártot és a néppártot,
kimondja, hogy más nem kell csak a külön
bank és aztán ezt a külön bankot minden
kormányakarat ellenére kitűzik tárgyalásra
a képviselőházban. Justh Gyula ezt a kiesi
szivességet megteheti és aztán egyszerre
egész bizonyosan felfordul a helyzet és kitör
igazán a válság.

Azonban Justh fent ül az elnöki emel-
vényen . . . és ezalatt kiunt a helyzet bábái
indulnak utnak a vajdó betegek felé.

Mulnak a perczek s egyik negyedóra a
másik után következik. Délután már így
szól egyik államférfiu:

— A levest nem eszik olyan forró-n, mint
ahogy találják.

Félegy órákor egy másik államférfiu,
aki egyébként az elsővel szemben homlok-
egyenest ellenkező elvi alapon áll, követke-
zőleg nyilatkozik:

— Az egész nem egyéb, mint a szolá-
sos berzenkedés. Nem különb, mint amilyen
eddig is nem egy esetben volt, amikor egyik-
nek is kellett valami, másoknak is kellett va-
lami. Majd lecsendesítik őket.

Háromnegyedegy órákor a harmadik is
megszóla:

— Időt kell nyerni s akkor lecsendesít-
hetjük őket.

Lassanként aztán előkerültek a formu-
lák. Hogy mindenekelőtt ne egyék olyan for-
rón a levest. Hogy a bizottsági döntést ha-
lasztani kell. Aztán eltolni a válságot leg-
alább a hónap végéig. Addig majd kitalál-
nak egyebeket is.

Csend lett. Leszkay Gyulát kérdezi az
egyik Pombach:

— Mit szólsz hozzá, Gyula, te mindent
tudsz.

— Bocsáss meg, ebben nem nyilatkozom.
Megjelenik a színen a néppárti csoport
is. Buzáth Ferenczet környékezik:

— Te tagja vagy a bankbizottságnak.
Mit fogsz tenni?

— Si omnes voluistis ego non contradico,
— feleli rejtelemesen.

Félkettőkor egy futár, aki Budáról érke-
zett, körülzaladgálja a folyosót háromszor
egymásután és kihirdeti:

— Két hét múlva kitör a válság.

— Két hét múlva? Hála istennek! Te-
lát nem ma és nem holnap. Hanem két hét
múlva. Addig még meggondolják a dolgok-
kat. Avagy hogyha nem, hát addig szépen
elhelyezkedünk s aztán miattunk kitörhet,
ahogy akar . . .

Igy felel a kar. Igy vigasztalja magát
a várakozók serege. És csendesen megszólal
báró Kaas Ivor:

— Mindegy. Hosszu betegségnek mégis
halál a vége.

S egy miniszter adja a visszhangot:

— Meghalni muszáj. De siettetni nem
engedjük magunkat.

* * *

II. Így állanak az ügyek . . .

Egy fiatalember beszélget nagy cso-
portban:

Ott voltam. Láttam a helyzetet a magam
szemével. A szemem háborúra volt beállítva,
s még se találtam háborus kilátásokat. A kül-
lönös tapasztalat mindenekelőtt az, hogy
amikor az ember megérkezik, egy detektív
csatlakozik melléje s a kocsisnak azt mondja,
hogy lassan hajtson. S az ember megkérdezi
az ismeretlentől:

— Miért rendelkezik ön az én kocsisom-
mal? Miért mondja ön az én kocsisomnak,
hogy lassan hajtson.

— Azért, kérem, mert én detektív
vagyok.

— Azt látom. És ezenkívül?

— Ezenkívül parancsom van, hogy az
idegent elkísérjem a lakásáig és feljegyez-
zem, mit észlelek rajta és hogy hol lakik . . .

— Ugy? Amint észreveszem, ön ma-
gyar, tehát hazámfia.

— Az vagyok, uram.

— Nos, tehát ne fáradjon gyalog. Tes-
sék beülni mellém a kocsiba.

A detektív beül a kocsiba és az ember
elviszi a saját maga kémjét.

(Hányszor vagyunk így, idehaza is, az
ember maga mellé ülteti a politikai spion-
t — vélekednek a hallgatók.)

Szerbiáról beszélek, kérem, folytatja a
fiatalember. Tehát, mondom, bármennyire
kutattam, nem találtam azt a veszedelmes
hangulatot, azt a rettenetes háborus szenve-
délyt, melyről a jelentések szólanak. A há-
boru pártján egyetlen lap van, az lármázik
napról-napra, az izgat és az akarja felfor-
gatni a helyzetet. E lap körül csoportosulnak
emberek, akikről mindenki tudja, hogy osz-
tozkodni akarnak és ha a részüket kiadják,
akkor nagyon szívesen lemondanak a há-
boruról.

— Hogy hívják azt a lapot?

— Sama Prava!

— Az más!

— Nem más, hanem éppen ez az.

Megnyugosznak benne és további hall-
gatják az előadást:

Maga a szerb nép nagyon szeretné, ha

egyáltalában békén hagynák. Az inkább nyu-
galmat akar és a nyomorúságok megszünteté-
sét kívánja. De továbbá a háboru mellett agi-
tál, vagy ötven királygyilkos tiszt. Ezeknek
az életkérdés. Pénzkérdés. Ők pénzt akarnak
okvetlen. Történjék bármi, de nekik pénzt
kell szerezniök.

— Így áll a helyzet, — végezte be elő-
adását.

— A szerb helyzet — felelt a fiatal-
egy gyámoltalan képviselő.

— A szerb helyzetről — felelt a fiatal-
ember. — Avagy mit tetszett gondolni?

— Semmit, kérem, — szólott hirtelen a
képviselő és nagyon elpirult.

A takarékoskodók adója.

A képviselőház ülése. —

Budapest, márczius 2.

Mennyi adót fizessenek azok, akik pénzü-
ket a takarékpénztárban gyümölcsöztetik? —
erről vitatkoztak ma a Házban a tőkekamat-
és járadékadóról szóló törvényjavaslat kapcsán.

A javaslat tíz százalékot proponál a ta-
karék-betétekre; ezt magasnak találta Lányi
Mór. Az ő véleménye szerint, ugyanis, ez az
adó a szegény emberek keservesen megtakarí-
tott filléreit fogja sujtani, míg a nagy kapi-
talisták heverő pénze meg fog menekülni.
A tíz százaléknak öt százalékra való leszállí-
tását kívánta. Polónyi Géza azon csodálko-
zott, hogy itt a létminimumról nincsen szó s
igy el fog következni az az anomália, hogy
özvegyek tíz százalékot fognak fizetni, míg a
kereseti adókkal terhelték csak négy és öt szá-
zalékat fognak fizetni. Wekerle Sándor be-
látta ezt s éppen ezért nem emelt kifogást az
ellen, hogy az özvegyek és árvák járadéka után
csak két százalékat fizessenek. Hanem egyéb-
ként a takarékbetétekre ráfér a tíz százalék,
mert ezzel a mozgó és beruházási tőkét adóztat-
ják meg.

Általánosságban elfogadták a javaslatot
és a részletes tárgyalás során tizenkét paragra-
fust tárgyaltak le. A részletes vitában Lányi
Mór, Huszka István, Éber Antal és Hoitsy
Pál vett részt.

Az ülés elején mentelmi ügyeket tárgyal-
tak. Polit Mihály kiadatása körül volt némi
vita.

Részletes tudósításunk ez:

A képviselőház ülése.

— Kezdődik délelőtt tíz órákor. —

Elnök: Justh Gyula.

Jegyzők: Zlinszky István és Dudits Endre.

Az elnök: Megnyitja az ülést.

A jegyzőkönyv hitelesítése után a Ház har-
madik elővételben elfogadta a házadóról szóló
törvényjavaslatot. A javaslatot átküldik a főrendi-
háznak.

Mentelmi ügyek.

A mentelmi bizottság jelentései alapján egész
sereg képviselő mentelmi jogát felfüggesztik. Vita
volt Polit Mihály mentelmi ügye körül, aki ellen
a sajtó útján elkövetett rágalmozás és becsület-
sértés címén Tomics Jása, a szerb radikális párt
vezére tett büntetőfeljelentést.

Hédervári Lehel a mentelmi bizottság nevé-
ben azt javasolja, hogy Polit mentelmi jogát a
Ház ne függeszse fel, miután az inkriminált új-
sággyikben nem lát büntetendő cselekményt.

Visontai Soma a mentelmi bizottság javasla-
tával szemben a felfüggesztés mellett foglal
állást.

Gróf Teleki Arvéd után Polónyi Géza a fel-
függasztés mellett szólal fel. Szerinte a mentelmi
bizottság nem bocsátkozhatik a panaszolt cselek-
mény büntetőjogi mérlegelésébe, zaklatás esete
pedig az adott körülmények között nem forog
fenn.

A Ház a bizottság javaslatával szemben ugy-

határozott, hogy Polit Mihály mentelmi jogát fel-függeszti.

Több mentelmi ügy letárgyalása után a Ház áttért a tőkekamat- és járadékadóról szóló törvényjavaslat folytatlagos tárgyalására.

A tőkekamat- és járadékadó.

Lányi Mór nem látja megokoltnak olyan tőkeszegény országban, mint Magyarország, a takarékbetétek fokozott megadóztatását. A takarékbetétek javarészt szegény emberek vagyonát jelentik s nem a kapitalisták heverő pénzét. Rá vagyunk utalva a külföldi tőkére is, amely magas adóteher mellett nem fog bennünket felkeresni. Hogy ki fizeti meg az adót, azt előre sohasem lehet megmondani, ezt a gazdasági erőviszonyok döntik el s ezek legtöbbször lehetővé teszik, hogy a pénzintézetek az adót áthárítsák az adósaikra. A tőkekamat-adó leszállítása külföldi példák tanúsága szerint is mindenütt inkább közgazdasági előnyökkel, mint hátrányokkal jár. A tőkekamat-adónak tíz százalékról öt százalékra való leszállítása mellett foglal állást. A javaslatot elfogadja. (Helyeslés.)

Az elnök az ülést öt percze fölfüggeszti. Szünet után Polónyi Géza nem tud eléggé csodálkozni rajta, hogy a létminimumról, melyről a Házban mostanában annyit beszéltek, a tőkekamat- és járadékadónál szó sem esik, sőt a javaslat a létminimumnak azt a fajtáját is megszünteti, amely eddig adómentességet élvezett. Nagy ellenmondást lát abban, hogy szegény özvegyek és árvák tíz százalékos adóteher alatt nyögjenek, míg az összes többi kereseti adóknál négy- és ötszázalékos az adókules. Hosszasan fejtegeti a magyar pénzgazdasági viszonyokat, a tőkekamat- és járadékadó rendszerét a külföldi államokban s a javaslat várható következményeit, melyek között leginkább attól tart, hogy a nagytőke Magyarországról ki fog húzódní Ausztriába, ahol hasonló hatáttalan előnyösebb elbánásban részesül. A javaslatot különben elfogadja.

Több felszólaló nincs s az elnök az általános vitát berekeszti.

Az özvegyek és árvák.

Wekerle Sándor miniszterelnök a maga részéről semmi méltányos kívánság elől nem zárkózik el, megokoltnak tartja éppen a járadékból élő özvegyek és árvák érdekében, hogy a javaslatban tíz százalékra tervezett adó az efajta tőkevédőmel szemben két százalékra szállíttassék le. (Helyeslés.) Az a tízszázalékos adó különben első sorban a takarékpénztári betéteket érinti. A takarékpénztárak nemcsak a szegényebb néposztály apró tőkésének gyümölcsötését szolgálja, de a mozgósított beruházási tőkét is s ebből a szempontból helyesnek tartja visszatérni a javaslat eredeti szövegében kontemplált ötszázalékos kulcsra, annál inkább, mert pénzgazdaságunk olyan időknek nézhet elébe, mikor a tőkevagyon nálunk a legnagyobb kíméletre lesz utalva. Ezekhez a módosításokhoz tehát hozzájárul s kéri a Házat, hogy a javaslatot így fogadja el. (Helyeslés.)

A részletes vita.

A Ház ezután áttért a részletes tárgyalásra. Az első szakaszról Lányi Mór ajánl módosítást s a Ház a szakaszt így szavazza meg.

A második szakaszról a tizenkettedik szakaszig nincs felszólalás s a Ház a szakaszokat változatlanul elfogadja.

A tizenkettedik szakaszról Éber Antal és Huszka István módosítást nyújt be.

Hoitsy Pál előadó védelmezi a pénzügyi bizottság álláspontját azzal a felfogással szemben, mintha a bizottság a javaslatban tökéletes tendenciát érvényesített volna. A tízszázalékos adó fenntartását kéri, ez eddig se csökkentette a tekegyűjtést, ezután se fogja. Az adóreform más téren olyan adóelengedéseket eszközölt, hogy azokkal szemben itt kell a kincstárnak a maga számítását és kárpótlását megtalálnia. Nem fogadja el Éber Antal indítványát.

Az elnök a holnapi ülés napirendjének megállapítása után az ülést két órákor berekesztette.

Budapest, márczius 2.

Az oraviczi választás. A Brediceanu Coriolán halálával megüresedett oraviczi kerületben ma folyik le a választás. A választási küzdelemben két jelölt áll egymással szemben. Az alkotmánypart jelöltje, dr. Siegescu József tanár, a nemzetiségieké Illyésfalvy Papp György. A küzdelemre mindkét párt nagy erővel vonult fel. Siegescu-t Burdia Szilárd és Pescha Miklós országgyűlési képviselők, Illyésfalvy Pappot pedig több román képviselő támogatja. A rendre nagyszámu esendőseket örködik. A választást Sussich Károly karánsebesi kir. közjegyző választási elnök vezeti. Elnök-helyettes dr. Tabajdy Zoltán vármegyei főjegyző.

A választás előtti napot, különösen az éjt használták fel a román nemzetiségiek a választási agitációra. Már a tegnapi nap folyamán megérkeztek a nemzetiségi képviselők majdnem teljes számban. Ezekon kívül számos ügyvéd, ügyvédjelölt, theológus és kereskedősegéd, akiknek feladata az lett volna, hogy az éj folyamán a falvakat beutazzák és Siegescu híveit pártjukba átsalják. Sussich választási elnök rendeletet küldött a községeknek, hogy idegenek csakis igazolvánnyal járhatnak. A nemzetiségi kortesek ezt a rendelkezést azzal akarták kijátszani, hogy a választás napjára szóló paszpartukat igazolásul mutatták fel. Lukács László országgyűlési képviselő ilyen jeggyel járt Nagytikványon. A hatósági közegek figyelmeztették, hogy a felmutatott igazolvány nem jogosítja őt fel a községben való tartózkodásra, ennek dacára Lukács László házról-házra járt, minek következtében a csendőrség Oraviczabányára kísérte. Pop-Csicsó István országgyűlési képviselő Komoriskén járt, de a csendőrség felszólítására eltávozott. Az egész éjjel rettenetes szélvihar dühöngött Oravicza környékén. Eddig a rendet nem zavarták meg.

A választás rendben 9 órákor kezdődött. Először a Siegescu-párti községek szavaztak. Tizenegy órákor a szavazatok aránya ez volt: Siegescu 724, Papp 51. A szavazatok állása 12 órákor ez volt: Siegescu 1038, Papp 106. Eddig a Siegescu-párti községek voltak soron, 1 óra után a Papp-párti községek következtek. Délután 1 órákor az eredmény a következő: Siegescu 1271, Papp 169. Délután 2 órákor: Siegescu 1500, Papp 324.

A választás fél hatkor ért véget. Siegescu 1939 szavazatot, míg Papp György, a nemzetiségiek jelöltje, 982 szavazatot kapott és Siegescu tanár 957 szótöbbséggel az oraviczi kerület képviselőjévé választott.

Az oraviczi kerületben korteskedő oláh képviselők tegnap és tegnapelőtt a kabinetirodához Bécsbe két táviratot intéztek, melyben panaszt emeltek a hatóságok állítólagos erőszakoskodásai miatt és arra kérték a királyt, hogy a kormányt és a megyei hatóságokat a „törvényes utra” utassítsa. A két táviratban, melyeket a Lupta és a Tribuna egész terjedelmükben leközölnek, a nemzetiségi képviselők részletesen felsorolták az állítólagos séjlmeket. Különösen Kardhordó szolgabíró intézkedései ellen keltek ki.

A Lupta mai számának élen közli azt a felhívást, melyet a nemzetiségi klub az oraviczi kerület román papjaihoz és tanítóihoz intézett. A felhívásban a klub arra kéri a papokat és tanítókat, hogy az általuk vezetett lakossággal együtt adják szavazataikat Papp Györgyre, aki egy fél század óta küzd a román nép érdekeiért.

A nemzetiségi párt mindemez erőlködésének azonban nem volt eredménye, mert a román papok és tanítók egytől egyig kitarították Siegescu mellett.

Kmety Károly interpellációja. Kmety Károly, amint ezt már a minap megírtuk, interpellációra készült Arcubasev Szanin-ja dolgában, a munkának szerinte erkölteni tendenciája miatt. Kmety Károly ebben a tárgyban ma hosszabb ideig tanácskozott Günther Antal igazságügyminiszterrel, akihez interpellációját intézni akarta. A beszélgetésnek eredménye, hogy Kmety Károly a kérdésnek a parlamentben való föltevésétől elállott.

A banktárgyalások. Bécsből jelentik, hogy az osztrák és magyar kormány kiküldöttjei közt tegnap megkezdődött a tárgyalás az osztrák és magyar bank szabadalmának megújítása dolgában. A tanácskozás az osztrák pénzügyminisztérium palotájában folyik. Az osztrák kormány részéről Zimmer osztálytanácsos és Taa miniszteri titkár, magyar részről Teleszky és Papp Elek miniszteri tanácsosok vesznek részt a tanácskozásban. A tárgyaláson Gruber osztályfőnök elnököl. A tegnapi tárgyalás a kérdés természetének megfelelően az osztrák és magyar bank ama kérdésének megvizsgálásával kezdődött, amelyben a szabadalom megújításáért fordul a két kormányhoz. A tanácskozást, amely délelőtt, délután folyt, ma folytatták. Félhivatalosan

hangsúlyozzák, hogy a két kormány előadói a kapott előírások értelmében arra törekedzenek, hogy a tárgyalásokat minél előbb befejezzék.

A képviselőház bizottságaiból. A pénzügyi bizottságnak folyó évi márczius hó 3-án délután 5 órára kitűzött ülése közbejött akadály miatt nem fog megtartatni.

A legfelsőbb szentesítés alá terjesztendő törvényjavaslatok átvizsgálására a házszabályokban előirt bizottság márczius hó 4. napján déli 12 órákor a képviselőházban, az elnöki tanácskozó teremben ülést tart, melynek tárgya az ujonczlétszámnak az 1909. évre való megállapításáról és a földadókataszter kiigazításáról és a földadó százalékaának megállapításáról szóló törvényjavaslatok.

KÜLFÖLD.

A csehek és a Bienert-hormány. A cseh nacionalisták és cseh agráriusok ma délelőtt tanácskozást tartottak, melyen elhatározták, hogy az ujonczállományt csak azzal a feltétellel szavazzák meg, ha a Bienert-hormány beadja lemondását.

Megegyezésünk Törökországgal. A török lapok szerint az entente jegyzőkönyvet és indoklását ma a minisztertanács, holnap pedig a kamara elé terejztik. A bojkott megszűnéséről ma a következő táviratok szólnak: Jaffában a bojkott megszünt. A ma ideérkezett Lloyd-gözös egész szállítmányát kirakhatta. Skutariban a bojkott befejezettek tekinthető. Mitroviczában a helyi hatóság kihirdette a bojkott megszűnését. Szmirnában a bojkott-bizottság nyilvánosan kihirdette, hogy a bojkott megszűnt. Szintegy Trapezuntban és Durazzóban is kihirdették, hogy az osztrák és magyar hajók ugyanolyan elbánásban részesülhetnek, mint a bojkott előtt.

Szaloniki-i jelentés szerint a Konstantinápolyból odaérkezett ama híreknek, hogy Ausztria-Magyarország és Törökország között az egyezmény létrejött és hogy a török kormány biztosítékot nyújtott arra nézve, hogy az osztrák-magyar monarchiával való kereskedelmi forgalmat többé nem szabad megnehezíteni, általában kitünő benyomása volt. Ezt a főkormányzó szárnysegédje utján hivatalos formában az osztrák-magyar főkonzul tudomására hozta. Általában azt remélik, hogy az osztrák-magyar monarchiával való régi kereskedelmi kapcsolat hamarosan ismét visszanyeri előbbi szorosságát. Eppen a bojkott szolgáltatott bizonyítékot arra, hogy a levantei piacok Ausztria-Magyarország iparára sokkal nagyobb mértékben rázorultak, mint ahogyan eddig hitték. Konstantinápolyi diplomáciai körökben feszült érdeklődéssel várják, hogy sikerülni fog-e Rifaat basa török külügyminiszternek pétervári látogatása alkalmával az ottani mértékadó köröket a török-bolgár megegyezés kérdésével kapcsolatosan a porta részéről tett ama pénzügyi ellenjavaslatnak megnyerni, mely szerint az Oroszországnak fizetendő török hadisarcz évi részletei tökésítendők.

A török alkotmány helyreállítása óta azt tervezik, hogy a török tengerészti rendkívül nagy számát apasztani fogják. Konstantinápolyi jelentés szerint ezt a tervet a legközelebbi jövőben megvalósítják. A volt tengerészeti miniszternek az volt a szándéka, hogy az 5400 főnyi tisztikarból 1700 tisztet elbocsát. A török haditengerészet angol újraszervezője sokkal nagyobb arányu apasztás mellett foglal állást.

Báró Aehrenthal közös külügyminiszter ő felsége legmagasabb elismerését és köszönetét fejezte ki táviratilag Pallavicini ögróf osztrák-magyar nagykövetnek az entente-jegyzőkönyv hosszadalmas és nehéz tárgyalási folyamán kifejtett fáradhatlan munkásságáért, egyben a saját nevében üdvözölte a nagykövetet ezen hízegő s jól megérdemelt legfelsőbb elismeréshez s újból meleg köszönetet mondott neki a jelzett tárgyalások körültekintő vezetéseért, amelyek alkalmasak, hogy kedvező hatást gyakoroljanak a politikai helyzetre.

Konstantinápolyból jelentik: Gróf Tisza és Wekerle miniszterelnöknek a főrendiházban tegnap

mondott beszédei kellemesen érintették a török köröket. Nagy hatással voltak a politikai körökre a nevezett államférfiak önzertessé szavai Szerbiát illetőleg, főleg Wekerle kijelentése, ugyszintén a „Fremdenblatt“ cikke, amely kifejti, hogy a szerb kérdés nem európai, hanem csakis a monarchiát és Szerbiát érdekli. A „Stamboul“ mai vezércikke aggodalommal látja Oroszország magatartásának megváltoztatását Szerbiával szemben. A nagyvezér szigorú rendeletet bocsátott ki a maczedóniai komitácik ügyében.

A már jelzett mohamedán-mozgalom egyre nagyobb figyelmet ébreszt. Azt a kérvényt, amely a kamara által hozandó törvényeknek a vallással való egybehangzására vonatkozik, 6000 ember írta alá. A Jeni Gazetta és a Sabah három uléma levelét közli, mely szerint kötelezték magukat, hogy a kérvényt támogatják. A Tanin vezércikke kifejti, hogy láthatatlan kezek működnek a végül, hogy a mohamedánok vallásos érzületét felébresszék. A kamarában elég mohamedán lelkes van, hivatalnoknak tehát nincs joguk a beavatkozásra. Az ifju-török Surraj Ummet hasonlóképp nyilatkozik és azt mondja, hogy a tüntetést titkos kezek irányítják.

Német birodalmi gyűlés. A gyarmatügyi költségvetés második olvasása során dr. Goeller (déli-német néppárti) a keresztény missziók egyoldalú kedvezményezését kifogásolja. Dernburg államtitkár azt mondja, hogy a felekezetek ne küzdjenek egymás ellen, ez ártalmára van mindkét pártnak. A gorillák pusztítását és elfogását a kormányzó rendeletben megtiltotta, kivéve, ha tudományos czélakra szükségesek. Ezután elfogadták a kameruni, majd a togói költségvetést.

Dernburg államtitkár Ledeburg szociáldemokrata több kérdésére kijelentette, hogy Togóban a földszerzés csak a kormányzó engedelmével történhetik.

A vita folyamán Dernburg államtitkár, Schutzmann kormányzó védte a kormány politikáját.

A német pénzügyi bizottság ülése. A birodalmi gyűlés pénzügyi bizottsága ma ismét összeült. Az ülés elején a hagyatéki adótervezetet 6 szavazat ellenében elvetették. Sydov államtitkár a birodalmi tőkekamatadóra vonatkozólag kijelentette, hogy ha egy dolgot keresztülvihetetlennek mond, ezt jól megfontolta és ismétli, hogy a szövetséges kormányok ily adóra sohasem állanak rá. A bajor szövetségtagjai meghatalmazott akként nyilatkoztak, hogy a szövetséges kormányok nem minden fentartás nélkül mondták le a hagyatéki adóról és ha más utat nem látnak, visszatérnének arra. A bizottság végül 18 szavazattal 9 ellenében elvetette a nemzeti liberálisok javaslatát, amelyet birodalmi tőkekamatadó bevezetése ügyében nyújtottak be.

A francia kamara ülése. A francia kamara folytatta a jövedelmi adó-javaslat tárgyalását. Caillaux pénzügyminiszter az ülés elején kijelenti, hogy Magniaude képviselő módosító indítványát, amely szerint minden adófizető adójából, kinek évi jövedelme a 15.000 frankot nem éri el, irjanak 10 frankot mindenik általa fenntartandó személy után, nem fogadhatja el. Ez esetben az adót csak az adófizetők kisebbsége volna kénytelen fizetni, és a javaslat elfogadása esetén a kormányának újabb 40 millió franknyi adóra vonatkozó javaslatot kellene beterjesztetni. Clemenceau miniszterelnök kijelenti, hogy a kormány felveti a kabinetkérdést. Végül a szakaszt Magniaude képviselő módosításával együtt 291 szavazattal 185 ellenében elvetik. Ezután a cikkekelt a pénzügyminiszter javaslatára a következő módosítással fogadták el: Mindazok, akiknek jövedelme nem éri el a 12.000 frankot, 8 frankkal kevesebb adót fizetnek minden általuk eltartott személy után. A kamara ezután a különböző adókatagóriákat megállapító hat cikkely egy részét elfogadja, mire az ülés véget ért.

Az orosz költségvetés. A birodalmi dumában ma kezdtek meg a költségvetés tárgyalását és első sorban a pénzügyminisztérium költségvetését vetették tárgyalás alá. Alexienko tanár (oktobrista), a költségvetési bizottság elnöke beszédet mondott Oroszország pénzügyi helyzetéről. Hangsúlyozza, hogy a rendkívüli kiadások a legutóbbi két évben évenként 138 millió rubellel emelkedtek, míg azelőtt az emelkedés 80 milliót tett ki. A hadügyi kiadások, amelyek 48 millióval emelkedtek, most 43 és félésszázalékát teszik ki az összes kiadásoknak. A rendkívüli költségvetésben is a honvédelmi kiadások foglalják el a legnagyobb helyet.

Ezután Kokoviev pénzügyminiszter hosszabb beszédet mondott, amelyben megelégedését fejezte ki a költségvetési bizottság elnökének beszédén. A honvédelmi kiadásokról szólva, rámutatott arra, hogy ezek a költségvetésben rendkívül nagy helyet foglalnak el és hogy ebben az irányban lehetetlen tovább menni. Oroszország 1400 millió frank kölcsönt vett fel, amit szükséges volt még kedvezőtlen feltételek alatt is megtenni, mert az 1904. évi rövid lejáratú kincstári jegyeket törleszteni kellett. Azt követelték tőlünk, hogy 5 százalékos kölcsönt vegyünk fel. Ebbe azonban nem egyeztünk bele, ami hitelünk emelkedésének bizonyítéka. *Bizonyos, hogy e pillanatban senki sem köthetne Párisban kedvezőbb feltételek mellett kölcsönügyletet. Kedvezőbb időpontra, tekintettel a közeli Kelet nyugtalanító eseményeire, nem várhattam.* Sajnálatos, hogy néhány millióval kevesebbet kaptunk, ami azonban hitelünket nem csökkentette, hanem ellenkezőleg, emelte.

A miniszter ezután visszaillesztetést vetett az ország hitelviszonyaira a legutóbbi évek folyamán, emlékeztetett a háborúra, az azt követő belső zavarára, az első, valamint a második дума feloszlására, a legutóbbi idő nyugtalanító eseményeire, Casablancára és a balkán-félszigeti viszonyokra és kimutatta, hogy mindezek az események befolyással voltak az orosz pénzügyek állására. Végül megállapítja a miniszter, hogy az orosz hitel állandóan emelkedik.

Az angol alsóház ülése. Az angol alsóház mai ülésén Ashley azt a kérdést intézte Grey államtitkárhoz, kijelentheti-e, hogy Anglia akár más hatalommal együtt, akár önmaga azon van, hogy az Ausztria-Magyarország és Szerbia, illetőleg Montenegró közti differenciák békés uton megoldásának. Grey államtitkár kijelenti, hogy a hatalmak, köztük Anglia is, váltottak az ügyben jegyzékeket avégből, hogy a békés megoldást elősegítsék. Arra a kérdésre, vajjon az államtitkár anélkül, hogy prejudikálna a tárgyalásoknak, tehát a háznak jelentést azoknak folyásáról, Grey nemmel válaszolt. A tekintetbe jövő hatalmak közt folyó tárgyalások szükségszerűleg informatív jellegűek és ezért a miniszter nem hiszi, hogy a jelen pillanatban valamelyes nyilatkozatot tehetne.

A porosz képviselőház ülése. A porosz képviselőház folytatta a belügyi költségvetés tárgyalását. A lengyelek, különösen Scheyba kifejti, hogy az egyesületi törvényt Felső-Sziléziában illojálisan hajtják végre. A szónokot azon kijelentésért, hogy a rendőrhivatalnokok eljárása tisztességtelen, erkölcstelen és beestelen, rendreutasítja. Holt államtitkárhelyettes visszautasítja a vádat. Zedlitz szabadkonzervatív a jobboldal és a nemzeti liberálisok helyeslése közben kifejti, hogy a centrum a bozeni lengyeleket támogatja, ami a németek ellen elkövetett árulás. (A centrum hevesen ellentmond.) A tételt erre elfogadták.

A persa forradalom. Salmasból jelentik, hogy Said ul Mamelik, akit Satar kán Choi kormányzó-jává nevezett ki, hogy ott a rendet helyreállítsa, Salmasba érkezett. Onnan telefonon felszólította az urmiai kormányzót, jelentsse ki határozott formában, vajjon hajlandó-e magát a népakaratnak alávetni és kötelezni, hogy Salmasban és környékén türhető állapotok uralkodjanak; ellenkező esetben Urmia-ba vezényelnie csapatait. Choi-ból érkezett jelentés szerint a forradalmárok Maku Serdar hiveit visszaverték és 20 főnyi veszteséget okoztak neki.

A portugál trónbeszéd. Manuel király ma a parlamentet trónbeszéddel nyitotta meg, amely a bel- és külpolitikai helyzetet esetleti és hangsúlyozza, hogy a kabinet ragaszkodni fog a tradicionális szövetségekhez és fenntartja a barátságos viszonyt. Alfonso király látogatásának baráti és testvéri, nem pedig politikai jellege volt. A trónbeszéd emlékeztet az Olaszországnak a szicíliai katasztrófa alkalmával nyilvánítt rokonszenvre és megelégedéssel konstatálja, hogy az ország nyugodt és végül fölsorolja a törvényjavaslatokat, amelyeket az anyaországra és a tengerentúli gyarmatokra vonatkozólag elő fognak terjesztetni.

EGYETÉRTÉS

szerkesztősége és kiadóhivatala

VI., Eötvös-utca 32. alatt van

A szerkesztőség telefonja: 788.

A kiadóhivatal telefonja: 706.

Szerbia enged.

Budapest, márczius 2.

Párisból ma az a szenzációs hír érkezett, hogy Szerbia lemondott a kért területi kárpótlásról és erről a bécsi külügyi hivatal már értesítette is a nagyhatalmakat. E hírt azonban a későbbi táviratok nem erősítik meg, sőt Párisból meg is czáfolják. Ha a hír korai is, bizonyos, hogy Szerbiában már sokan vannak, akik hangosan merik hirdetni, hogy esztelenység volna, ha Szerbia a területi kárpótlásért háborút kezdene, mely reá nézve valószínűleg nagyon szomorúan végződne. Néhány nap előtt Szerbiában békét hirdetni rekompensációk nélkül, egyenlő lett volna a hazaárulással, ma azonban a kedélyek már nagyon lecsillapodtak és az emberek kezdenek józanul gondolkodni.

Berlinben remélik, hogy a szerb kormány, tekintettel a hatalmak megegyezésére, saját inicitatívájából keres majd érintkezést a monarchiával, ami előnyére válna a béke ügyének, annál is inkább, mert a monarchiának érdeke, hogy az európai konferencia megnyitásáig az érdekelt hatalmakkal megegyezésre jusson.

Mai híreink a következők:

Belgrádban meghátráltak.

Belgrádból táviratozzák, hogy a helyzet ott hirtelen teljesen megváltozott. Tegnap és ma reggel is még általános volt az izgatottság, és lázban égett a város arra a hírc, hogy a határon összpontosítják a csapatokat, és a háboru küszöbön áll, de ma dél óta a hangulatban határozott fordulat észlelhető. A békés nézetek felülkerekedtek és a sajtó hangja is nagyon lecsendesedett. Háborúról már csak kevesen beszélnek.

A „Frankfurter Zeitung“ párisi levelezőjének értesülése szerint, a szerb kormány Oroszország tanácsa folytán, késznek nyilatkozott arra, hogy Bécsben forma szerinti kijelentést tesz, hogy minden területi kárpótlásról lemond, és megígéri, hogy a jövőben korrekt politikát fog folytatni. A szerb kormánynak ez a lépése a hatalmak közös eljárását Belgrádban feleslegessé tette. A londoni szerb ügyvivő — hír szerint — az angol külügyi hivatalban jegyzőket adott át, melynek az a tartalma, hogy Szerbia megvárja a nagyhatalmak döntését és minden lehetőséget elkövet a béke fentartására.

A belgrádi „Vecserni Novosti“ a legnagyobb határozottsággal állítja, hogy nem lesz háboru. A lap egyben felszólítja a szerbeket, hogy lásson mindenki munkához. Az ország eléget szenvedett, kereskedelme teljesen megakadt és Bosznia és Hercegovina annexionja ötven millió dinárjába került Szerbiának, amit meg kell fizetni. A nép ne legyen tovább boldogja azoknak az embereknek, akik a kávéházakban politizálnak.

Berlinből jelentik éjjel: Illetékes helyen semmit sem tudnak a belgrádi kormánynak arról a szándékáról, hogy Bécsben kötelező ígéretet készül tenni a területi követelések elejtésére. A kabinetek között még folynak a tárgyalások a Belgrádban teendő diplomáciai intervenczió körül.

A Havas-ügynökség hamisnak mondja a „Le Journal“ azon hírét, amely szerint a francia külügyminisztérium ma éjjel értesült arról, hogy Szerbia az orosz jegyzék követeztében lemondott területi igényeiről. Ma délig a külügyminisztérium nem kapott értesítést Szerbia magatartásáról.

A hatalmak közbelépése.

Berlini mérvadó helyen kijelentették, hogy a Belgrádban eszközöndő demarchéra vonatkozólag még folyik a tárgyalás a kabine-

tek között. Szerbia ugyan a legutóbbi napokban jegyzéket nyújtott át különböző kabineteknél, amelyekben a szerb kormány kijelenti békés szándékait, de ez nem elég. Szerbiának Bécsben kell ezt a nyilatkozatot megtenni. Berlii mérvadó helyen azonban eddig még nem kapták meg azt az értesítést, hogy Szerbia Bécsben ezt a nyilatkozatot megtette. Ha Szerbia ezt a nyilatkozatot megteszi, a hatalma intervenciója elmarad.

Belgrádból jelentik éjjel, hogy ottani diplomáciai körökben nagyon komolyan mondják a helyzetet. Azt hiszik, hogy a belgrádi kormány Oroszország felszólására kitérően fog válaszolni, mert mindenáron arra törekszik, hogy a boszniai annexió kérdését lehetőleg sokáig nyílt kérdésnek tartsák.

Figyelemre méltó a Beogradske Novine mai cikke, amelyben Mijatovics azt fejtegeti, hogy a marokkói egyezség megkötésekor dőlt el Bosznia-Hercegovina sorsa. Akkor a hatalmak Ausztria-Magyarország jó szolgálataitért jutalmul beleegyeztek az annexióba. Most minden Oroszországtól függ, rajta áll a világ béke fenntartása. Kiváló angol politikusok azt tartják az egyetlen megoldásnak, ha Európa nyomást gyakorol Törökországra, hogy a novibazári szandzsákból egy keskeny földszívet adjon bérbe Szerbiának s ily módon Szerbia és Montenegró között területi kapcsolat támad.

Belgrádban Sergejew orosz követ ma délután felkereste Milovanovics külügyminisztert. Ennek a látogatásnak céljáról a külügyminisztériumban semmiféle felvilágosítást nem adnak.

A „Politika“ mai vezércikke hemzseg a nagyhatalmak ellen irányuló sértésektől. A többek között így szól a cikk:

— Európának az az elve, hogy szembeáll mindazokkal az államokkal, amelyek szabadságukért harcolnak. Egész Európa támogatta Ausztriát, mikor leverte Magyarország szabadságharcát és támogatta Franciaországot, hogy rabszolgákká tegye az afrikai törzseket. Segített Perzsiának is, hogy halomra lövöldöztesse a képviselőket. Természetesen Európa hozzájárulásával lehetett csak eladni Bosznia-Hercegovina népét. Most rajtunk a sor. De mi nem engedjük magunkat megaláznai, sem áruba bocsátani, még ha halálra is ítélnék bennünket.

A „Mali Journal“ ugy vélekedik, hogy az európai hatalmak intervenciója a háború kitörésére fog vezetni. Ez a háború Szerbiára nézve csak diadalmas lehet és Ausztria-Magyarország széthullása nem tartható fenn.

Belgrádi hír szerint a szerb kormány Oroszországnak azt a barátságos tanácsát illetően, hogy álljon el területiális követeléseitől, a következő állást fogja elfoglalni: Bosznia és Hercegovina annexiója után Szerbia a nagyhatalmak tanácsát megfogadva csak arra szorítkozott, hogy a szerb állam létevére képező igényeket formulálja és a béke megővése mellett a kívánalmaknak az európai nagyhatalmak konferenciája által leendő tárgyalását megvárja. Szerbia ezen ígéretét teljesen betartotta. Habár ma kijelentik, hogy a szerb területiális igények nem számíthatnak a nagyhatalmak támogatására, a szerb kormány nem tehet le azon követeléséről, hogy a kívánalmak tekintetében a végleges döntés a nagyhatalmakat illesse meg. Minthogy a jogos szerb kívánások szorosban az elengedhetetlenül szükséges létevére által vont határon belül mozognak, a kormány erősen bizakodik a hatalmak igazságos döntésében, amelytől az összes függő kérdések alapas megoldását reméli. A szerb kormányt egyben az a meggyőződés is áthatja, hogy a Balkán-félszigeten uralkodó tényleges viszonyokkal nem számoló európai határozat semlen elkövetett ártulás. (A cenztrum kevesen ellentézősen kívánt békéhez.

Közvetlen egyezkedés Szerbiával.

Diplomáciai körökben azt tartják, hogy a szerb kérdésben a bécsi külügyi kormány ugyanazt az eljárást fogja követni, mint a portával való egyezkedés során és a török-bolgár ügyben. Ez a mód a Törökországgal létrejött megegyezés biztosítása körül jól bevált s annak köszönhető, hogy a török-bolgár

megállapodás is már félig-meddig kész. A leghevesebbnek bizonyult a közvetlen tárgyalás az érdekelt hatalmak között s ez lesz a módus procedendi most is. Direkt tárgyalások fogják a legjobban előbbrevinni a megegyezést Ausztria-Magyarország és Szerbia között s már a kész megállapodásokat terjesztik az érdekelt államok a konferencia jóváhagyására. A bécsi külügyi kormány és a pétervári kabinet között a konferencia programja tárgyában történt jegyzékváltás alkalmával ezt az elvet Oroszország is elfogadta s a bécsi közös külügyi kormány ehhez alkalmazkodik, amikor kész Szerbiával közvetlenül tárgyalni, de előbb a belgrádi kabinetnek teljes határozottsággal és minden félreértést s kétértelműséget kizáró módon ki kell jelentenie, hogy területi követeléseiről lemond, mivel a boszniai annexió Szerbia jogait nem sértette és kötelezettséget kell vállalnia arra is, hogy katonai intézkedéseit visszavonja.

A konferencia.

Bécsben az orosz jegyzéket nem fogadták kedvezően és ez leginkább a befejezésre vezethető vissza. Ami a konferenciát illeti, a hatalmak alapjában megegyeznek arra nézve, hogy azon a keleti zavarokat le kell zárni. Arra nézve azonban eltérnek a vélemények, hogy a konferencia vitára és döntésre legyen-e hivatott, vagy pedig csak azokat a megállapodásokat ratifikálja, amelyek előzőleg az érdekelt államok között létrejöttek. Ha azután a konferencia nem tudna egységes határozatban megállapodni, a helyzet igen aggodalmassá válnék, és megtörténhetné, hogy a konferencia egy vagy két hatalom kilépése folytán feloszlanék. Ennek elejét lehet venni, ha az összes vitás kérdésekre nézve ugyanugy járnak el, amint Ausztria-Magyarország és Törökország. Eljárásuk sokkal egyszerűbb és veszélytelenebb és jóakanattal könnyen keresztül is vihető.

Izvolzski hiúsága.

Oroszország frontváltozását Párisban Izvolzski és báró Aehrenthal ellenséges viszonyának jeléül veszik. Az orosz külügyi hivatal meg van győződve, hogy a hatalmak belgrádi közös akciójának eszméje bécsi kezdeményezésből ered. Báró Aehrenthal sikerétől tartva, Izvolzski visszavonta elvi hozzájárulását, Belgrádban külön akciózt kezdett és ahhoz ragaszkodik, hogy kerülni kell a Bécs és Belgrád közt való közvetlen tárgyalást.

A „Temps“ melegen dicseki Izvolzski külügyminisztert, mert a belgrádi kormánynak adott tanácsaival nagy szolgálatot tett a béke ügyének. Izvolzskinak ez az eljárása a mérsékelt erkölcsi kötelezettséget hártja Ausztria-Magyarországra. Báró Aehrenthal nem fogja figyelmen kívül hagyni, hogy miután az ő politikája idézte fel a válságot, jobban, mint más, van kötelezve a válság békés rendezésében való közreműködésre. A monarchia kormánya a győnge szerb néppel szemben tanusított nagylelkűségével bizonyítékát adhatná annak, hogy tudatában van felelősségének. Ezzel dezavualni fogja egyes újságos sajnálatos izgatásait is.

Péter király kegyelme.

Az új kormány tiszteletére tegnap adott dinern a király valamennyi politikai elitét megkegyelmezését jelentette be. Ez alkalommal mondott beszédében mint szerb és mint uralkodó üdvözölte a pártok közeledését, amely forrása lett a jelenlegi kormánynak. Miként az összes szerbek a jelen súlyos pillanatban fátyolt vetnek a sértésekre és támadásokra, úgy a király is megbocsájt minden ellene és háza ellen irányított sértésért. A király megvan győződve, hogy az elismert hazafiakból álló kormány abban a helyzetben lesz és hajlandó lesz, hogy a beléje vetett reményeket igazolja. A király a szerbek és szerbség éltetésével fejezte be beszédét. Novakovics miniszterelnök köszönő beszédet mondott és nagy lelkesedést keltett a király és a királyi ház éltetésével.

Előkészületek mozgósítás esetére.

A Déli Vasut osztrák vonalain, az esetleges mozgósításra vonatkozó mozdony-fordulatok grafi-

konját véglegesen megállapították. — Ugyancsak a Déli Vasut osztrák vonalain, különösen pedig a szemmeringi vonalon, elsőrangú javításokat végeznek, így például az összes alagutakat új betonozással látják el, általában pedig a vasutat olyan karba helyezik, hogy a legnagyobb vonal-igénybevétel esetén is biztosítsák a közlekedés akadálytalan lebonyolítását.

Montenegro készülődése.

Rómából jelentik, hogy Montenegróból viszatért olasz érdekes dolgokat mondott el az ottani hadikészülődésekről. Az ország teljes elkészült a háborúra. Nyolcz nap óta a lakosság Spizzánál összpontosul, hol már huszezer katonát vontak össze. Hasonló csapatösszevonások történnek Rekanál is. Nikita fejedelem beszédet intézett a néphez, melyben felszólította a montenegrókat, hogy álljanak készen. Az összes szlávok segíteni fogják Montenegrót és Oroszország hadihajókat fog kiküldeni, hogy Montenegrót támogassa. A fejedelem még a montenegrói nőket is fegyverkezésre szólította fel.

Legújabb híreink.

Bukarest, márczius 2.

Az Agence Roumaine hivatalosan valótlannak mondja egyes külföldi lapok által terjesztett azon hírt, amely egy román hadtest mozgósításáról szól. A román kormánynak semmi oka nem volt, hogy ily intézkedést tervbe vegyen.

MEGYÉK ÉS VÁROSOK.

Városok országgyűlése.

II.

Szó lesz a városok országos kongresszusán az adóreformról is, melylyel szemben az 1908. február nyolczadikai országos értekezlet, (amely a kongresszus létesítését kimondta) fölterjesztéssel élt a képviselőházhoz, de ezt ott még nem tárgyalták, illetőleg parlamenti szokás szerint csak majd a javaslattal egyidejűleg veszik tárgyalás alá. A bizonytalanság tehát még jó sokáig megmarad, s ez nyugtalanságot szül, aminek a kongresszuson majd látni fogjuk a jelenségeit. Az előjelei is mutatkoznak már különben. A törvényhatóságok egyre-másra köriratokkal fordulnak egymáshoz, és a pénzügyi bizottság tárgyalásain történtek alkalmából újabb tiltakozó föllépést tartanak szükségesnek. A székesfőváros törvényhatósági bizottsága maga fölterjesztést intézett a képviselőházhoz, melyet a főpolgármester vezetése alatt január huszonegyedikén egy nagy küldöttség nyújtott át a pénzügyminiszternek. Ebben sajnálatának ad kifejezést a törvényhatósági bizottság, hogy az országos értekezlet által felsorolt sérelmeket a pénzügyi bizottság figyelembe nem vette, s hogy az adózó polgárság jogos érdekeinek megvédése céljából kért rendelkezések közül csak a legjelentéktelenebbeket teljesítette. A törvényhatósági bizottság sürgősen kérte a városi lakosságra nézve teljesen értéktelen adómentes létminimum felemelését, a jövedelemadóknak a legutóbbi jövedelmi pótdadó főösszegében való kontingentálását, s a többletnek a városok részére való átengedését, a házbéradókulcs leszállítását, és a köztisztviselők községi adófizetési kötelezettségének kimondását.

Ezek csak a főváros kívánásai. De ott vannak még a vidéki kívánások. Kassa város az egyenes adók reformjának egy másik módját ajánlja, Veszprém és Hajdu várme-gyék a fogyasztási adóknak a városok részére

való átengedését kéri, Kolozsvár város szintén kéri az állami tisztviselők községi adó alá vonását.

Végül vegyük az országos értekezlet előterjesztéseit, amelyek közt legfontosabb volt a kereseti és általános jövedelmi adó emelése elleni tiltakozás és az a kívánság, hogy intézményesen biztosítsák az emelés lehetőségét, vagyis a törvény éppen úgy kontingentálja a kereseti adóbevételt 28 millió koronában, amint a földadót kontingentálta 74 millióban és ha a 28 millió biztosítva van, az adókulesot köteles legyen leszállítani a kormány.

Ime ezek lesznek azok az izgató tárgyak, amelyek szükségképen szóba fognak jönni a kongresszuson, illetőleg ott a napirendnek csak az első pontját képezik. Hogy miképpen boldogulnak vele, hogyan fogják lemorzsolni, elképzelhetetlen. Még ha egyszerűen egy kész határozati javaslatba foglalva terjeszti is az elnökség mindezeket a kongresszus elé, akkor sem akadályozható meg az egyes pontok tárgyalása, az érvek, példák és következtetések fölvonultatása és akkor vajjon mennyi idő marad a többi kérdésekre?

De hát valahogy csak lesz, az bizonyos. Bár féltékeny bizonyos lenne a siker, amit szívéből kívánunk a kongresszusnak, illetőleg városaink polgárságának.

Tartunk azonban tőle, hogy a kongresszusi tagok csak egy nagy tanulsággal lesznek gazdagabbak, azzal, hogy amíg a kongresszus politikai tényezővé nem nővi ki magát, addig vajmi keveset lendíthet a közügyeken!

Nagyváradról jelentik hogy gróf Andrássy Gyula belügyminiszter értesítette a vármegyét, hogy tizenegy körjegyzőség számára a segédjegyzők fizetésére állandó államszámvetést adott. A segély összege jegyzőenként 6—800 korona. Dr. Kurlaender Ede közgazdasági előadó indítványt nyújtott be a városi közigazgatási bizottsághoz, hogy feliratilag kérelmezze a kereskedelmi minisztertől a Nagyvárad—Szeged—Baja közötti gyorsvonatnak május elsejére való életbevitelét, továbbá a Báltaszék—Dombóvár-vonal kiépítését, hogy így Nagyvárad és Fiume között átszállás nélküli összeköttetés létesülhessen.

TÁVIRATOK.

A francia minisztertanács.

Páris, márczius 2. A Fallières elnöklésével lefolyt mai minisztertanácsban Pichon külügyminiszter tájékoztatta a kabinet tagjait a külügyi helyzetről és a hatalmak tárgyalásainak jelen stádiumáról. Doumergue közoktatásügyi miniszter javaslatára aláírták Loisy abbénak a College de France intézet vallástörténeti tanárává történt kinevezetésére vonatkozó okmányt.

Fallières elnök Nizzában.

Páris, márczius 2. A miniszterelnök, a külügyminiszter, a hadügy- és földművelésügyi miniszter és valószínűleg a tengerészeti miniszter is elkísérik Fallières elnököt nizzai útjára, amelyet áprilisban tesz.

Rifaat pasa útja.

Bécs, márczius 2. Rifaat basa török külügyminiszter ma délután három órakor Pétervárra utazott.

Országos bucsu a Vigadóban.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, márczius 2.

Ünnepi, bucsus köntösű falu pattant ki ma délutánra a Vigadó parkettjéből. Apró, szalmazsupos házacskák vették körül a nagytermet, nap-sütéses falusi részletek varázsolódtak elő, amelyek a görbehátú, mosolygós, fehér házaik között szerényen emelkedik ki a kis templom tornya. És mintha csak bucsura kongatott volna a kis harang — a templom előtt, a széles piacon bucsusok vázonsátrai feszítődtek ki, bucsura öltözött, pruszlikos, bokorugrószoknyás menyecskék sűrűtekforogtak és mindenféle árusok kínálgató, csábító kiabálásai hangzottak fel. Csupa szép szín a vén Vigadó, csupa illuzió és hangulat és mindezekhez ott volt még az a sok-sok szebbnél-szebb fiatal leány és asszony, akik mind sokszínű, magyaros paraszti ruhában kínálgatták az áruikat és buzgólkodtak azon, hogy minél nagyobb sikere legyen annak a nagy látványosságnak, amelynek a jövedelméből pusztuló gyermeklelkeket mentenek meg.

Az Országos Gyermekvédő Egyesület leányosztályának ez a szép, jótékony törekvése teljes mértékben sikerült is. Az országos bucsuból gyönyörű látványosság lett, amely a maga pompás színével, nyüzsgő tömegével virágos, jókedvű hangulatot hintett el a termekben.

Rögtön a bejárat mellett egy sátor emelkedik: alatta vázák, köcsögök, festett fazekas munkák várják a vevőket. Nem messze tőle kalotaszegi menyecske árulja a maga gyönyörű varrottásait. Sokan keresik föl a sátrat és csak úgy kapkodják a szebbnél-szebb terítőket, asztalfutókat, kötényeket, amelyek egyike-másika valóságos remek. Nem is csoda, hiszen a botos menyecske nem tartja ki nagyon az árát a dolgának. Hangos szóval is mondja, de meg a sátorán ökölyi betűkkel hirdeti, hogy az ő elve régi, kipróbált: „Nagy forgalom, kevés haszon.”

A terem háttérben debreczeni mézesbábos sátra áll. Jóféle mézeskalácsot lehet kapni Debreczeni Mártonnéól, aztán meg olyan huszárok, meg deli csikósok vannak ott kifaragva mézeskalácsból. hogy az uristen se teremtetett náluk szebbet. Nézik is az apróságok a sátor csodáit, eszillogó, vágó szemük rátapad egy-egy figurára, aki olyan szép, olyan gyönyörűsége, merthogy huszár is, meg ezkor is. Van persze keletje a jóféle dolgoknak, majd minden látogató vész el egy-egy darabot, különösen az apróbbja távozik boldogan a maga mézeskalács-huszárjával.

De hát persze nem lehet falu olyan bolt nélkül, ahol minden kapható a patkószegtetől kezdve egészen a tulipiros pántlikáig. A kereskedelmet — vagy legalább is a vegyes-kereskedelmet — a Stern Izsák utóda: Csillag Izsák cég képviseli a Vigadó falujában. Nem találhat ki olyasmit a fantáziája, amiből ne lenne vagy három hatos ára a Csillag ur üzletében. Apró gyereknek való játék, viganó meg fejkendő a menyecskéknek, tán még pipa is akad öregeknek, akik annál szívesebben keresik föl Csillag uram sátorát, mert hát a gazdának is van ám magához való esze; szebbnél-szebb lyányokat állított maga helyett a boltba. Csakhogy nem olyan kis, istenverte falu ám ez a mi falunk, hogy egyetlen egy mindenfélés üzlet elégítse ki a vevőket. A konkurrenzia már itt is fölburjánzott és a Csillag-Stern szomszédságában öles betűkkel hirdeti, hogy ő az „igazi özvegy Stern Izsákné”, tehát a másik nem igazi, hanem csak amolyan Csillag-Stern.

Aki elfárad a falubeli vándorlásaikban, az a koresmában kipihenheti magát, még föl is hajthat egy pohár jó bort. Ott húzódik el a fal mellett a híres „Betekints-esárda”, ahová már csak azért is be kell tekinteni, mert a koresmáros lányok igazi tüzzrel pattant magyar menyecskék. Szíves mosolylyal töltögetik a bort, meg a sört, akinek pedig nagyon is uri gusztusa van, az gyöngyöző pezsgőborral hűtheti le a szomját. Pedig nagyon jó a sör is ezen a vidéken és hogy friss csapolás, azt már igazán muszáj elhinni annak a pöttyös gyerek-

nek, aki olyan lelkes meggyőződéssel hirdeti ezt egy nagy láda tetejéről.

A faluvégen — intim kis sarokban — cigány-sátor szerénykedik. Czifra rongyokkal van teleaggatva, égő színű piros kendők, szinehagyott, nap-tól kifakult szövetsarabok pittoreszk módon ékesítik a hegyes sátrat, amely az egész faluban talán a legügyesebben van megcsinálva és a leginkább illuziót keltő. Szénfekete szemű szépséges cigányasszony veti a kártyát benne és mondja meg a jövendőt a kíváncsiaknak. Persze, hogy kíváncsiak vagyunk rá, mi van megírva a jövendő titkos könyvében, hiszen a szép cigánymű olyan biztatón nevet, hogy csak jót mondhat a jövendölése.

Az ajtó mellől csábító kirakat integet felénk és bizsergetti meg a gyomrot kallécsaival, fűgőivel, édességeivel. Nemzetes Ádám Sára asszonyom boltja ez. Ékes szavakkal és még ékeesebb ortográfával hirdeti, hogy ő nála minden kitűnő és minden olcsó és hogy itt kaphatók a világon a legjobb óriáskiflik. Ugy látszik, Ádám Sári asszonyval a nemzetiségi kérdés gyakorlati megoldásáról is foglalkozik, mert a kiszolgáló magyar menyecskék mellé, piros kendős, szépséges tót leánykák meg egy zöldruhás, bájos ruthén leányt szerződtetett. Az bizonyos, hogy a boltosnénak jó izlése volt és az is bizonyos, hogy bevált a számítása. A sátor körülötti nagy tolongás legalább ezt bizonyítja.

A teremben a sátrak jótékony tündéreinek kívül föl-lejárnak az árusító hölgyek. Ki szegfűt, ki gyümölcsöt, ki édességeket árul, sőt van olyan is, aki kucsébernek csapott fel. Betöltik a termet a kínálgatók, csoportosulás támad a nyomukban, vidám tréfák, kacagások fakadnak föl és belevisznek a levegőbe valami kedves, fiatalos jókedvet, valami rózsaszínű, pajkos hangulatot, amely a hatalmas kerit mindenkit, aki a lábát betette ebbe a pompás, bucsus faluba.

Közben fölhasan a cigánymuzsika, majd zongoraszó és megkezdődnek a pódiumon a nyílt színpad mutatványai. Mallet, ének, gyorsrajzolás, paródiák mulattatják a gyerekvilágot (de a felnőtteket is) és tartják ébren a hangulatot, meg a jókedvet.

Este félkilenczkor a Nagy Endre kabaretje veszi át a vezető szerepet. Ferenczy, Sajó, Németh Juliska, Fábrián Kornélia adtak elő kabaret-dalokat, majd egy pompásan sikerült Salomé-paródia mulattatta a közönséget, amely az egész est folyamán kitűnően érezte magát.

Meg vagyunk győződve róla, hogy a nagyszerűen sikerült bucsu tekintélyes összeget hozott az Országos Gyermekvédő Egyesület jótékony és humanus céljaira.

UJDONSÁGOK.

NAPIREND. Naptár. Szerda, márczius 3. — Róm. kath.: Kunig. Kán. — Prot.: Amanda. — Görög-orosz: febr. 18. Leop. — Zsidó: Adar. 10. — A nap két reggel 6 óra 40 perczkor, nyugszik d. u. 5 óra 45 perczkor. — A hold két d. u. 1 óra 56 perczkor, nyugszik éjjel 5 óra 12 perczkor.

A horvát miniszter fogad d. u. 4 órakor.

A közoktatási alamtitkár fogad déli 12 órakor.

A főrendiház ülése délután 4 órakor.

A képviselőház ülése d. e. 10 órakor.

Nemzetközi grafikai kiállítás a Műcsarnokban nyitva 9—5-ig. Belépődíj 1 korona. — A Miénk kiállítása a Nemzeti Szalonban nyitva 9—5-ig. Belépődíj 1 korona. — A Könyves Kálmán Nagymező-utcai szalonja rendezés miatt zárva. — Az Új Művészeti Szalon (Kecskeméti-u. 3. sz.) nyitva egész nap. Belépődíj nincs. — A Műhely kiállítása az Uránia Kigyó-teri szalonjában nyitva 9—8-ig. Belépődíj 20 fillér. — Nemes Marelle régi mesterműveinek kiállítása a Szépművészeti Múzeumban nyitva 10—2-ig. Belépődíj nincs. — A N. Múzeum ásványtára nyitva 9—2-ig. — A Szépművészeti Múzeum nyitva 10—2-ig. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva 10—1-ig. — A Történelmi Képcsarnok zárva. — A Földtani Múzeum zárva. — A Szechenyi Múzeum zárva. — Az aquincumi múzeum nyitva egész nap. — A Techn. Iparmúzeum nyitva 9—1-ig és 6—8-ig. — A Ráth György Múzeum zárva. — Az Erzsébet Múzeum nyitva 9-től fél 1-ig és 3—4-ig. — A N. Múzeum könyvtára nyitva 9—4-ig. — Az Akadémia könyvtára nyitva 9—12-ig és 3—8-ig. — A Fővárosi Könyvtár nyitva 9—2-ig. — A Keresk. Múzeum könyvtára nyitva 9—2-ig. — A pedagógiai könyvtár nyitva 3—6-ig.

Gyilkos — rablógyilkos.

Vandervelde Henriknek, a világhírű belga festőművésznek van egy fia, aki most embert ölt. Eddig a világ nem tudott semmit erről a fiatalemberről, most azt is tudjuk róla a véres szenzáció révén, hogy egy német gazdasági iskolának a növendéke; benne tehát kihunyt az apa művészetének isteni szikrája.

Két dolgot látok bizonyosnak ebből a mellékkörülményből. Először azt, hogy Vandervelde Henrik, az apa, első klasszisu, a legmagasabbrendű ember; vagyis igazi, isten kegyelméből való nagy művész, aki szereti úgy a maga művészetét, hogy ne szabadítsa rá a saját legvérszerintibb fiát se, ha talentumtalannak tudja. Selejtesebb agyvelejű ember képtelen eanyi objektív önmegtagadásra. Mert hiszen melyik Herbert nem sütkérezik már siheder gyerekkorában az apja dicsőségében, ha annak a mesterségét folytatja? És melyik apában nincs anyyi szülői elfogultság, hogy a saját gyereket a legszébbnek, a legokosabbnak, — még saját magánál is derekabbnak és ünnepelebbnek akarja látni.

Aki erről a gyöngeségéről kegyetlen megfontolással, a művésze és a gyermeke érdekében le tud mondani, az csak nagyon okos ember lehet; mert tudja, hogy a saját koporsójára legördülő utolsó görönggyel elföldelik a fia délibábos dicsőségét is. És a lángésznek tömjénezett szegény Herbert itt marad holdbéli embernek fantomnak, aki lézeng, aki sehová se tartozik, aki álmodozva járja az életet, amíg tönkre nem megy, mert alamizsnát is csak megalázkodó bocsánatkéréssel lehet neki adni. Pedig az emberek bánatán sem szeretnek adni, hát még megalázkodva.

És a szegény Herbert, a szegény földnélküli János belepusztul az apja dicsőségébe. Pedig, ha dicsőségtelen, egyszerű kenyérhez nevelik, lehetett volna belőle derék, jó, kenyérkereső — boldog ember.

Nagyon okos embernek kell annak lenie, aki a dolgok láncolatán végig tud látni egészen eddig, akkor is — ha gyereke van.

Nekem nincs. Én tehát kívülről nézem a dolgokat és ilyenkor az ember befolyásolatlanul, tisztábban lát. De Vandervelde érdekességben van, neki tehát a lángész főlényes intellektusa adja meg a látásnak ezt az erejét.

Ez az egyik bizonyosság, amit megérték a világhírű művész fiának polgári pályájából. Az apja kenyérkeresőnek akarta nevelni, mert tudja, hogy a paletta mellett csak Herbert lehetne.

A másik bizonyosság, amit látok, az, hogy a Vandervelde fia degenerált.

Hogy miért degenerált?

Nem azért, mert az „apja“ ítélete szerint nem lehetne belőle még festőmesterember sem, hanem azért, mert „ő maga“, a gazdálkodáshoz, a földhöz, a nyers rőghöz vonzódt; tehát a legmagasabb kulturájú fogantatásból vissza az őállapotba.

Lehetetlen ebben nem a természet újmutatását látni, és lehetetlen meg nem érezni benne még azt is, hogy ez az adott degeneráltság már beteges kiválás.

Mert lehetett volna jóindulatu is; úgy ahogyan azt az apa föltételezte. A Vandervelde Henrik fiából lehetett volna kiváló, nagy hírnevű mintagazda is... Ha tudniillik pszichológiai elváltozásai nem léptek volna túl azt a határt, amelyen túl már a patológikus deformációk kezdődnek.

Hogy átlépték, bizonyítja a megtörtént véres szenzáció. Nekem könnyű ezt most a tények logikája nyomán még innen a távolból is megállapítanom, de nem tudom megérteni, hogy azok, akik annak a szerencsétlen fiatalembernek esztendőig a közelében éltek, akik gyermekből felnőni látták, akik fejlődő lelke beteges hajlandóságainak, az őszinte gyermekkorban is, minden megnyilvánulását látták, — hogy azok ezt nem tudják, hogy még csak nem is sejtik. Az apa

sem. A lángész, a végig következtetni tudó...

Mert az sem tudja.

Ez a harmadik bizonyosság, amit látok ebben a lélektani esetben.

Vandervelde Henrik nem tudja, hogy a fia beteg. Vagy...!

Ez a vagy!

Két eshetőség van. Mind a kettőt elmondom, de előbb visszatérek valamire. Én, mint egészen kicsi gyermek, igen jól ismertem Papp Bélát, azt a szerencsétlen sorsu embert, akit Szatmárou jusztifikáltak azért, mert kibizonyult rá, hogy az öcsését megölette. Jogvégzett ember, tehát kultúremler volt. És ur. Sőt nagy ur! Hanem azért nekem, az egykori gyermeknek mégis minden emlékezetem róla a degeneráltsága. Nem tudok Papp Bélára, mint éplékű, egészséges emberre visszaemlékezni. Én, akinek emlékei arról a szerencsétlen emberről csak egy gyermek megbizhatatlan impressziói.

És azt az embert meg nem látogatta az édesapja a börtönben, sem azt a fuldokolva zokogó megtört öregasszonyt nem engedte hozzá, aki az édesanyja volt. Még a siralomházban se! Engedte meghalni bucsutlanul.

Hát az a keménylelkű öregember nem ismerte ugy a fiát, mint az együgyű, oktalan gyermek? Az nem tudta volna, hogy beteg a fia?

Nem értem.

És nem értem Vandervelde Henriket sem, aki szintén visszafordult utjában a börtön küszöbe előtt, akár csak a Papp Béla édesapja.

Csodálatos hasonlóság a dolgok külsőségeiben. És az egyik eset Szatmárou történt, a másik Nagynémetország szívében... Itt ebben az óriási térben, valami egy és ugyanazonos emberi hazugság lehetett a telepitikus mozgató erő.

A Papp Béla édesapja minden egyéni intakságával, minden társadalmi befolyásával menteni siet szörnyűségeken megváltott fiát. Mikor azonban megtudja, hogy a rémtett rugója a pénz, egyszerre ridegen elfordul és szinte beleléki a fiát a szegysenteljes megsemmisülésbe. Alakja ugy áll az eset fölött, mint a beesület kegyetlen felmagasztosulása.

Vandervelde is elindul gyilkos fiához, de mikor megtudja, hogy fiát rablással is vadolják, a börtön küszöbe előtt visszafordul.

Tehát mind a két apa szívében volt szeretet és mentés a gyilkos fia iránt, de egyiknek sem a rablógyilkos fia iránt.

Miért?

Hát most elérkeztünk ahhoz a „vagy“-hoz, amit az imént kikerültem.

Tudta például Vandervelde, hogy degenerált, beteg a fia, vagy nem?

Erre a kérdésre én már anticzipandó megfelelek. Nem tudta. Aminthogy nem tudta az a szatmári öregember sem, mert az ép ember, a maga önző büszkeségében el nem liheti soha, még véres bizonyítékok ellenében sem, hogy az ő testéből szakadt test, az ő lelkéből lelkedett lélek — rothadt legyen. Rothadt legyen úgy, hogy a rothadás csiráit tőle kapta volna.

Már most megfejtődik magától a rejtelem.

A gyilkos fiut mind a két apa mentette volna, mert nem látták az ép kadáveren a rothadás külső ismertetőjét a szennyvet, a gennyedést. Őhái lehet nehéz indulatból is. Az még menthető. A rablógyilkos piszkos pénzvágtyában azonban már megismerszik a rothadás és az elriasztó. Még az apára is.

De vajjon kevesebb szüksége és kevesebb joga van-e ennek az elrejtettnek az irgalomra, mint annak a másíknak? Hiszen ez a százanadobb beteg!

És hogy lehet az, hogy ugyanugy érezzen egy szív, amely Szatmárou dobog és egy másik, amelyik az érzéseivel meghódított egy egész világot?

Lehet. Mert egy hazugság ejtette meg az egész világot. Azt a világot is, amelyet a művész szíve és érzése meghódíthat. A tisztaság kegyetlen hazugsága. Nincs itt fölmentés, csak elítélés. Egészségesnek lenni: az tisztaság; betegnek lenni: az bűn. Proklamáltak a tisztaság rémuralmát és az ítélet foko-

zatait a lehetetlenséghez mérjük. A setamihez. Kétszer ontanak vért és az egyiket fölmentik idegen bírák—emberek és a másikat elítélik még az apai szív is, a szerető, a mindennél irgalmasabb...

Milyen kegyetlen, milyen iszonyu milyen embertelen hazugság a tisztaság hazugsága!

— A király jeruzsálemi útjának emléke. Annak emlékére, hogy negyven évvel ezelőtt Ferencz József király Jeruzsálemben volt és a jeruzsálemi zarándokházban megpihent, most ennek a háznak a kápolnáját mozaikból rakott szentképekkel díszítették. Az erről készült festményt, Gruscha érsek vezetése mellett küldöttség adta át a királynak. A küldöttségben volt Rott Ferdinánd esztergomi és Schmall Károly pozsonyi kanonok is. A küldöttség elmondta a királynak, hogy a jeruzsálemi kápolnában minden héten misét olvasnak érte.

— Magyar nemesség. A király — mint a hivatalos lap mai száma jelenti — dr. Christian Jánosnak, a nagyszombati vármegyei kórház nyugalmazott igazgató-főorvosa és tiszteletbeli vármegyei főorvosnak, valamint törvényes utódainak, a közegészségügy terén szerzett érdemei elismeréséül, a magyar nemességet „szárzapatáki“ előnévvel díjmentesen adományozta.

— A német császár utazása. Berlinből jelentik, hogy Vilmos császár éjjel feltizenkettőkor Wilhelmshavenbe utazott.

— Uj kamarás. A király dr. Lobkowitz Frigyes herceg országos kormányzósági fogalmazónak a kamarási méltóságot díjmentesen adományozta.

— Az alkotmánypart pártvacsorája. Az országos alkotmánypart ma esti pártvacsoráján nagyszámúban jelentek meg a párt vezetői és tagjai.

— Az udvarnagy ebéde. Gróf Apponyi Lajos magyarországi udvarnagy és neje, Scherr-Thoss Margit grófnő ma délután hét órakor ebédet adtak, amelyre hivatalosak voltak: Pallavicini Ede örgróf és neje, gróf Almásy Dénes és neje, gróf Wilczek Frigyes és neje, gróf Hadik János és neje, báró Inkey József és neje, gróf Haller Györgyné, ifjabb gróf Zichy Géza és neje, Howard angol főkonzul és neje, Széll Kálmán, Rakovszky István számvevőségi elnök, Ludvigh Gyula államvasuti elnök, Návay Lajos képviselőházi alelnök, gróf Festetics Pál, Schönburg-Waldenburg Hermann herceg német főkonzul, Murawiew-Apostol-Korobjine Vladimir orosz főkonzul, Csathó Ferenc királyi táblai elnök, Márfy Albin, Imling Konrád és Bezerédj Viktor államtitkárok, Székely István tudományegyetemi rektor, dr. Bárczy István polgármester.

— Kohl Medárd püspök kiténtetése. A király Kohl Medárd felszentelt püspöknek a Ferencz József-rend nagykeresztjét adományozta.

— Návay Lajos állapot. Návay Lajosnak, a képviselőház betegesen fekvő alelnökének állapota javulóban van. A beteg jobban érzi magát, láza erősen csökkent. Kezelőorvosa, báró Korányi Frigyes naponként többször meglátogatja, de még eddig nem állapíthatta meg, vajjon operáció válik-e szükségessé, vagy elkerülhető lesz-e a műtét. A beteg állapota iránt sokan érdeklődnek s barátai és ismerősei Angol királynő-szállóbeli lakásán nagy számban keresik föl. Ma délelőtt többen között meglátogatta őt Justh Gyula, a képviselőház elnöke, Josipovich Géza horvát miniszter, Rakovszky István, a képviselőház alelnöke s a beteg politikai barátai közül igen sokan személyesen érdeklődtek állapotára iránt.

— Kuni herceg a Házban. Kuni japán herceg Fkoda japán őrnaggyal tegnap Budapestre érkezett és gróf Kamun néven egy szállóban vett lakást. A japán herceg ma délelőtt ellátogatott a képviselőházba, de ott is megőrizte inkognitóját. Megnézte a helyiségeket, tíz percig a karzatról hallgatta a tanácskozást, aztán eltávozott.

— Vilburne Wright lezuhant. Pauból Vilburne Wright-nak balesetéről érkezik hír. A baleset szerencsére nem végződött a nagy feltaláló sebesülésével. A távirat szerint a Wright-féle repülőgép egy felszállási kísérletnél, amelynél Wright Vizez ezredes is magával vitte, visszaesett a földre. Szerencsére sem Wright Vilburne, sem az ezredes nem sebesült meg, a repülőgép azonban megrongálódott.

— A hágai/nemzetközi választott bíróság magyar és osztrák tagjai. A nemzetközi viszályok békes kiegyenlítése iránt Hágában 1899. évi július 29-én kötött nemzetközi egyezmény 23. cikkében dr. Berzeviczy, Albert titkos tanácsos, a magyar tudományos akadémia elnöke, akinek mint a hágai állandó nemzetközi választott bíróság tagjának megbízatása lejárt, a németalföldi királyi kormányának, illetőleg a választott bíróság vezértitkárságának az ezen bíróság tagjaiból vezetett lajstromba leendő felvételére Ausztria-Magyarország részéről újból kijelöltetett. Továbbá az elhunyt gróf Schönborn Frigyesnek, a cs. kir. közigazgatási bíróság első elnökének helyébe a hágai állandó nemzetközi választott bíróság tagjainak névsorába leendő felvételére Ausztria-Magyarország részéről dr. báró Plener Ernő titkos tanácsos, a cs. kir. közös legfelső számvevőszék elnöke, az osztrák birodalmi gyűlés főrendiházának tagja jelöltetett ki.

— Wesselényi- emlékest. A Wesselényi Vivó Club szokásos évi Wesselényi- emlékestjét — melyet a Club eszményképe és vezérszemleme, báró Wesselényi Miklós kultuszának terjesztésére rendez — a Sas-kör helyiségeiben tartotta meg. Az emlékebeszédet az irodalmi tevékenységéről ismert Nyeviczkey Zoltán, a W. V. C. tagja mondotta, aki hazafias lelkesedéstől áthatott beszédben Wesselényi nagy jellemét három irányban domborította ki: különösképpen megemlékezvén róla, mint hazafiról, ideális gentlemanról, és kiváló sportemberről. A nagy számban egybegyűlt előkelő közönség elejétől végig élénk érdeklődéssel kísérte az emlékebeszédet és lelkes, jól megérdemelt tetszőnyilvánítással jutalmazta Nyeviczkey Zoltán érdemes munkáját. Az emlékebeszédet vivóakadémia követte, melyen hazai vivógárdánk számos kiváló tagja vett részt. Különösen tetszetek dr. Földváry György, Möricz István, Frankó Zoltán és Marzós Lajos, valamint lovag Santelli Italo és Sanesi Lionello vivómesterek asszui. Az emlékestét dr. Háromy László, a W. V. C. elnöke zárta be rövid beszéddel, mely után az egész közönség a Sas-kör télikertjében társasvacsorára gyűlt össze és vidám hangulatban reggelig maradt együtt.

— Roosevelt költözködik. Szerda éjfélig még elnöke az Egyesült-Államoknak Roosevelt Tivadar. Addig hivatalban marad és nem is távozik a Fehér Házból. Minthogy éjfélkor közönséges halandó sem szokott költözködni, ennek folytán Roosevelt is csak másnap, csütörtökön költözködik. Az oyster-haji birtokára vonul vissza, ahol megteszi az afrikai utazáshoz az előkészületeket. Roosevelt már márczius közepe felé hajóra száll és Nápolyba utazik, ahonnan a német kelet-afrikai hajóstársaság hajóján tovább utazik Kilindimbe a mombassai partokon. Egy másik verzió szerint Taft elnök Roosevelt érdemeinek az elismeréseképpen rendelkezésére bocsát egy hadihajót, úgy hogy az utat azután átszállás és megszakítás nélkül teheti meg. A Fehér Házban levő butorait, fogatát, lovait és nyergeit a napokban árvereztette el a volt elnök. Az árverés nem járt fényes eredménnyel e tekintetben tehát Roosevelt-kultuszról nem lehet beszélni. Az osterért, amelyet Roosevelt kizárólag maga használt, például csak 75 centet fizettek, ami nem egészen négy korona.

— Bebel nagybeteg. Berlinből táviratozták: Bebel képviselő gerinczagy-gyulladásban súlyosan megbetegedett. Bebel huzamosabb ideig tartózkodott minden nagyobb munkától, állapota azonban most már oly válságosra fordult, hogy orvosai a teljes pihenést ajánlották neki. Szombaton mégis megjelent a Reichstagban és föltehető, hogy pihenésének az a meg nem engedett megszakítása okozta a betegségében beállt súlyosabb fordulatot.

— Katonák elszállásolása. A hivatalos lap mai száma közli a honvédelmi miniszternek a közös hadsereg és honvédség legénységének átvonulás alkalmából a szállásadók által kiszolgáltatandó étkezésért fizetendő térítési összegéről kibocsátott rendeletét. E térítési összegeket a rendelet a következőképpen állapítja meg: A dunáninneni kerületben 50 fillér, a dunántuli kerületben 53, a tiszáninneni kerületben 46, a tiszántuli kerületben 47, a királyhágóntuli kerületben 41 fillér, Horvát-Szlavonországokban 51 fillér, Budapesten 63 fillér, Fiumében 69 fillér, Kassán 65 fillér, Kolozsvárott 56 fillér, Nagyszombatban 54 fillér, Pozsonyban 74 fillér, Temesvárott 54 fillér, Zágrábban 53 fillér személyenként.

— Zeppelin léghajója. Friedrichshafenben ma vagy holnap fog felszállni a Zeppelin I. léghajó, ha az időjárás kedvez. Most fognak első alkalommal katonatisztek kísérletezni Zeppelin léghajójával.

— A tél szeszélyei. Soha ilyen szeszélyes és ilyen romboló telet, mint az ideit! Az emberiség epedve várja-leszi a tavasz ébredését, de valahányszor a nap rövid időre kisüt, mindannyiszor újra havas felhők vonulnak föl az égre és megindul a havazás. Most a Tirolban dúló hófergetegéről érkezik Innsbruckból jelentés. Egész Tirolban óriás havazás van. Innsbruckban a helyi vonatok két géppel járnak. A Brennenen a 7. számú gyorsvonat és a 23. számú személyvonat megakadt a hóban s öt gépet kellett küldeni kiszabadításukra. A Pusztertalban is erősen havazik. Innsbruckból és Franciaországból segítő vonatok és hóekék indultak el.

— Flammarion a föld mozgásairól. A New-York-Herald párisi kiadása érdekes cikket közöl Camille Flammarion, a híres csillagász tollából. Alig hihető, rendkívüli új fölfedözéssel állunk szemben — mondja e cikkében. A föld felszíne, amelyik olyan szilárdnak és biztosnak látszik és amelyre oly nyugodtan rábizzuk magunkat, mozog kétszer napjában, épp úgy, mint a tenger vize, a föld kérge is emelkedik és süllyed. A gyakori szeizmikus lökések, amelyek a föld felszínét megremegtetik, eléggé bizonyítják, hogy a földtömegek megmozdulhatnak. Hecker potsdami obszervatóriumi igazgató oldotta meg ezt a kérdést. Hecker két vízszintes ingát konstruált, amelyeket olyan szobában helyezett el, hol a hőmérséklet és a levegő víztartalma mindig ugyanakkora. A lengési iver, amelyeket meg kellett mérni, olyan kicsinyek, hogy szabad szemmel észre sem vehetők. Igen elms eljárással, amelyet úgy rövidesen leírni kissé nehéz volna, ezeket az ívmásodpercznek századrészt is alig kitevő lengéseket a legnagyobb pontossággal sikerült megmérni és abból a föld vertikális mozgásait, az emelkedést és a süllyedést is. Most már tudományosan bebizonyított tény, hogy a látszólag mozdulatlan föld naponta kétszer majdnem husz centiméterrel emelkedik és megint süllyed. A tünemény hasonló az apály- és dagályhoz és az oka szintén a nap és hold tömegvonzásában keresendő, mint amannál. Leltemand most a Société Astronomique de France-ban jelentést tett Hecker kísérleteinek eredményeiről. Hogyan van az mégis, hogy mi nem érezzük a földkéregnek ezt a hullámzását? Mert az egész környezetünk velünk egyszerre vesz részt ebben a mozgásban és nincs az a nyugalomban levő szilárd pont, amelyen a mozgás megfigyelhető volna. Hasonlóképpen az apály és dagály is csak a partról figyelhető meg, míg hajón utazva, egyáltalában észre se vesszük. Ezen az új mozgáson kívül még tizenkét mozgását ismerjük a földnek. Ezek a következők:

1. a föld naponkinti tengelyforgása, amely 23 óra 56 perc alatt történik;
2. a föld nap körüli keringése 365 és negyed nap alatt;
3. a napéjgyenlenség előrehaladása 25.765 év alatt;
4. a föld és a hold tömegközéppontja körüli mozgás 28 nap alatt;
5. a hold vonzása következtében beálló változás, amely minden 18 és fél évben áll be;
6. az ekliptika évszázados változásai;
7. a földpálya középpontjának a naptól való távolságnak az évszázados változása;
8. a földpálya legnagyobb tengelyének minden 21.000 évben bekövetkező változása;
9. a bolygók vonzóereje következtében beálló pályaindázások;
10. a nap és a föld tömegközéppontjának a változása;
11. a naprendszer általános mozgása a Herkules csillagesoport felé;
12. a föld sarkainak a mozgása, amelyek a földrajzi szélességet változtatják és amelyeknek legnagyobb oszezállásúja 12 méter.

— Tűzvész egy telefon-központban. Nagy tűzvész pusztított — így közli ezt egy Nápolyból érkezett távirat — az ottani telefonközpontban. A tűzvész rövid zárlat folytán keletkezett s az átkapcsolótermet, valamint a kábel-tornyot elpusztította. A hivatalnoknok valamennyien megmenekültek. A városi tűzoltóság és a tengerészeti tűzoltóság dolgozott a tűz oltásán. Markezsi mérnök, a posta- és táviróügyi minisztérium technikai osztályának főnöke Nápolyba érkezett, hogy a telefonforgalom, különösen az interurban-forgalom helyreállításáról gondoskodjék.

— A „Szanin“ elkobzása. Az igazságügyminiszter ma délután rendeletben utasította a budapesti kir. ügyészség vezetőjét, dr. Czárán Istvánt, hogy az Eggenberger-féle könyvkereskedés kiadásában megjelent Arcibasev orosz író Szanin című regényét kobozza el. Az ügyészség este nyolcz óráig, amíg a könyvesboltokat nyitva tartják, nem intézkedett s a rendőrség még ma éjjel sem tudott semmit az elkobzásról, amelyet azonban a holnapi nap folyamán okvetlen foganatosítani fognak. Anélkül, hogy a kérdéses regénynek valami nagy irodalmi értéket tulajdonítanánk, fölülte furesájluk és teljes joggal elítéljük ezt a könyvelkobzást, amely legfőkébb annak az újabb bizonyossága hogy nálunk minden irodalmi kérdést csak a sajtószabadság ismételt megsértésével tudnak elintézni. A mi kultúránk kell, hogy annyira önálló és fejlett legyen, hogy elbíri Arcibasevnek ezt a széles alapon megírt oroszországi kulturképét, amelynek semmi köze a valláshoz és a túlzott lelkiismeretességgel kiböngészett erkölshöz. Furesa világot kezdünk élni. Újságban, könyvben és színpadon mindentűtt a vallást, az erkölcsiöt, a hazafiságot tolják előtérbe, ahol kulturális fejlődésről lehetne szó. Irodalmi értékelésünk, mint a pörgettyű, e három tengely körül forog, s ami ma a Szaninnal megesett, az holnap esetleg a hatalomnak más, politikai czéljainak meg nem felelő könyvvel épp úgy megeshetik. Ha van sajtószabadságunk, úgy ezzel az elkobzással a nyugat előtt szegyenletesebb csatát veszítettünk, mint ha Szerbia végigvert volna rajtunk.

— Elhunyt ügyvéd. A budapesti ügyvédi karnek egy igen tekintélyes tagja, aki a főváros társaséletében is jelentékeny személyiség volt: dr. Kán Béla királyi tanácsos és ügyvéd ma hirtelen meghalt. A biztosítási és pénzügyi jog számos kérdésének tisztázása az ő érdeme s mint pénzügyi szakember is sok közhasznú szolgálatot tett. Megbizottja volt a magyar korona országai Vöröskereszt-Egyesületének. Halálát özvegyén és egyetlen fián kívül nagyszámu rokonság és sok jó barátja gyászolja. Holnap délután három órakor temetik a Bécsi-utca 3. számú házából.

— Meggyilkolták a bál után. Császár Ferencz nagyszékácsai gazdát tegnapelőtt éjjel, midőn bálból hazafelé ment, a szegedalsótenyai országúton megtámadták, kirabolták és eszméletlen állapotban hagyták az országúton. Császár később magához tért és tanyája felé vándorolt, ahol eszméletlenül összeesett. A kutya vonítására hozzátartozói kimentek és azonnal orvost hívtak a súlyos sebesülthöz, de már nem lehetett rajta segíteni, mert tegnap estére anélkül, hogy támadóiról valamit is mondhatt volna, meghalt. A gyilkosok kézrekerítésére a szegedi rendőrség széleskörű nyomozást indított.

— Öngyilkos tüzérezredes. Bécsből jelentik nekünk, hogy budabrani Borota Simon, várakozási illetményvel szabadságot tüzérezredes, lakásán revolverrel halántékán lötte magát és azonnal meghalt.

— Véres kardpárhaj. Temesvárról táviratozták: Hirlapi polemiciából kifolyólag Pogány Mihály, a „Temesvári Hirlap“ felelős szerkesztője és Róth Gyula, a „Südongarische Reform“ című lap munkatársa ma párbajt vívtak. A párbaajtban Róth balkarján két súlyos vágást kapott. A felek nem békültek ki.

— Házasság. A VII. kerületi anyakönyvvezető előtt érdekes házasság kötöttet ma déli 12 órakor: Mavházi Kőrösi Miklós, a kecskeméti színház kitűnő színművész-igazgatója vette feleségül Turchányi Olga-t, az európai híri, sikkes operette-primadonnát. Tanuk gyanánt: dr. Turchányi Tihamér és dr. Nemeshegyi Oszkár szerepeltek. A házasságkötés után az ifjú pár rövid násztra indult s e hó 8-án, hétfőn már Kecskeméten lesznek, amikor felépnek a színházban a Bálkirálynő férfi- és női szerepeiben.

— Nászajándékok. jegygyűrűk a legelőnyösebben Polgár Kálmán műtörás ékszerterelő, Budapest, VII., Erzsébet-körut 29., I. em. szerzekhetők be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— Vasuti összeközés. Koblenz-Lütz állomáson ma délelőtt egy személyvonat összeközött egy mozdonyval. Három ember meghalt, hét súlyosan megsebesült a postakocsi és az első személykocsi összezuódott, a mozdonyok súlyosan megrongálódtak. A forgalom nem akadt meg.

— **Felolvasás az Erzsébetvárosi Kaszinóban.** Az Erzsébetvárosi Kaszinó elsőemeleti nagytermében márczius hó 7-én, vasárnap este félnyolc órakor dr. Hajdu Miklós felolvasást fog tartani „Szerkesztői üzenetek” címen. A felolvasás után a félemeleti étteremben vacsora lesz cigányzenével.

— **Az Otthon-körből.** Az Otthon írók és hírlapírók köre ma délután választmányi ülést tartott Rákosi Jenő elnöklésével. Az ülés elején Rákosi Jenő meleg szavakkal emlékezett meg Sturm Albertől és Halom Józseftről, a kör elhunyt tagjairól. Indítványára a választmány elhatározta, hogy Sturm Albert özvegyéhez férje elhalálása alkalmából részvétiratot intéz. Az elnök bejelentette, hogy a cirkvenicai Terápia-szálló ez év június 15-ig naponkénti egy koronáért egy szobát boesát kedvezmény gyanánt a kör tagjainak rendelkezésére. A választmány az 1909. évi költségelirányzat megállapítására bizottságot küldött ki s az év közgyűlés napját márczius 28-ra tűzte ki. Az újságírók takarékos hitelszövetkezetének megalakítása alkalmából Rákosi Jenőnek köszönetet szavaztak. A kör rendes tagjaiul felvették Lenkey Gusztávot és Barta Bélát, pártoló tagokul Herzfeld Dezsőt és Pető Kázmért.

— **Tizennyolc napig a romok alatt.** Sok borzalmas tragédia játszódott le a messinai nagy pusztulás közben. Olyan tragédiák, amelyekről tud is, nem is tud a világ. Lassankint nyilvánosságra jutnak megrázó és iszonyu borzalmak, amelyek eltemetett család tizennyolc napig maradt a romok alatt. Az egyik megmenekült fiúcska a következőképp mondta el tragédiájukat a „Corr. della Sera” egyik munkatársának:

— A katasztrófa pillanatában bedőlt a ház és maga alá temette mindnyujukat. Az anya rövid idő alatt kiszenvedett, de a három gyermek, egy 10 éves fiúcska, egy 12 és egy 21 éves leány sértetlen maradt. Az idősebbik leány szorgalmasan viselte gondját kis testvéreinek, vigasztalta őket és a törmelékek között talált koszu füget testvériesen megosztotta velük. A ház alapja nem dőlt be és így ők egy szűkös barlangszerű helyen szabadon mozoghattak. Egy dézsa vizet is találtak, amelylyel szomjukat csillapították le. Az anya holtteste azonban feloszlásnak indult és büzt terjesztett, megmentésükről pedig még szó sem volt. A kisebbik leány megbetegedett, nővére gondosan ápolta, de hiába: az is kiszenvedett. Kettő maradtak tehát még életben és ekkor már néhány falat élelmiszoruk, amit a romok között találtak, elfogyott. Az éhenhalás veszedelmének voltak kitéve és az életfentartási ösztön által sarkalva, a fiúcska addig-addig furta magát a romokon, a kőhalmazokon keresztül és addig feszegette gyenge karjával az egymásra halmozott kőtomogásokat, míg egy hosszú földalatti folyosón sikerült neki akkora nyílást vágni, hogy vékony testével kibújhatott rajta. Szörnyű kép tárult elébe: Messina már nem volt. A fiut rémület töltötte el és majd elajult. Egyszerre csak észrevett két vármórt, akik fegyverrel vállukon, a romok között jártak. A fiu minden erejét összeszedve, kiáltotta feléjük: „Jertek, segítsetek!” A vármórok meghallották a segélykiáltást, de nem vették őt észre és csak akkor pillantották meg, amikor segélykiáltásait ismételte. Tíz perccel később utasok jöttek a romok között eltemetett nővérenek a segítségére és megmentették. Sem a leánynak, sem a fiúnak fogalma sem volt arról, hogy meddig voltak a föld alatt.

— **Nagy vihar.** Nagybecskerekéről jelentik, hogy ott huszonnégy óra óta óriási orkényszerű szél dühöng. Igen sok háznak tetőjét lesodorta a vihar. Az új törvényszéki palota tetőzetének egy részét szintén leszakította. A vonatok nagy késéssel érkeznek. Közben esik az eső.

— **Első magyar országos bélyegkiállítás.** Ma tisztelgett az első magyar bélyegkiállítás elnöksége Sztörényi József államtitkárnál, hogy felkérje a márczius 7-én délelőtt 10 órakor megnyíló első magyar országos bélyegkiállítás megnyitására. Az államtitkár megígérte, hogy a kiállítást személyesen fogja megnyitni. A kiállítást ünnepélyes megnyitására résztvesznek a székesfőváros, a magyar kir. postaigazgatóság, az államnyomda és a magyar bélyeggyűjtő egyesületek képviselői.

— **Elfogott betörő.** Békéscsabán a rendőrség ma elfogta Plander Lajos nemzetközi betörőt, aki Goldstein Eliás és Szekula Adolf árnevek alatt járta be a világot és számtalan betörést követett el. A huszonhatéves család tizenöt évig ült az ország különböző fegyházaiban. Azt hiszik, hogy a csabai templomot is ő rabolta ki. Több betörést beismert, a csabai templom kirablását azonban tagadja.

— **A szicíliai áldozatok mentése.** A délolaszországi és szicíliai földrengés áldozatait segélyező központi bizottság mai teljes ülésében az aostai hercege elnöklésével meghallgatta az ügyvezetőbizottság jelentését. E szerint február 26-ig 18,464,599 lira érkezett be. Első segélynyújtásra ebből 3,280,000 lírát adtak ki; 2 milliót a királyné védnöksége alatt álló árvaeltartásra, 2 milliót a kisipar és kiskereskedelem, különösen a halászat támogatására, 4 milliót barakkok építésére és 1 milliót a menekültek támogatására szántak. Több sürgős szükséglet után is szabad rendelkezésre álló alap maradt még vissza.

— **Kitüntetett juhász-számadó.** Szép ünnepély folyt le tegnap Bábólnán, az állami ménesbirtokon, ahol nagy ünnepélyességek között adták át Kokas György juhász számadónak a király ezüstkeresztjét. Az átadás ünnepségére Bábólnára érkezett Kálmán Rudolf főispán és Lossonczy Mihály miniszteri tanácsos, a földművelésügyi miniszter képviselője. Résztvettek továbbá: Fadallah El Hedad Mihály ezredes, Lézer Kálmán és Zámory György földbirtokosok, Konkoly-Thege Lajos járási főszolgabíró, Csermák Hugó az ácsi cukorgyár igazgatója, László Dávid járásbíró. Kokas János dr. lebényi plébános, a kitüntetett fia, a bábólnai uradalom tisztikara teljes számban és nagy érdeklődő közönség. Kálmán Rudolf főispán az öreg juhász számadóhoz beszédet intézett, amelyben a hűséges és odaadó szolgálat érdemét magasztalta. Ezután az uradalmi tisztikar, cselédség és az uradalom egyéb alkalmazottai járultak a számadóhoz és biztosították szeretetükről, ragaszkodásukról. A bábólnai kaszinóban ezután lakoma volt a számadó tiszteletére, amelyen az ünnepeltet többen köszöntötték fel. Az első felköszöntőt Lossonczy Mihály mondotta a királyné, mint aki a szolgálat legalacsonyabb fokán állókat is meglátja és érdemeiket kitünteti. Kálmán Rudolf főispán Darányi Ignác földművelésügyi miniszterre mondott nagy hatást keltő pohárköszöntőt, Csermák Hugó a miniszter képviselőjére, Friedrich Géza jószágigazgató a főispánra, Lézer Kálmán az ünnepeltre mondottak sikerült pohárköszöntőket. A kitüntetés ténye nemcsak Bábólnán keltett nagy örömet, hanem egész Komáromban beszélnek róla, hogy a gazdasági cselédek és munkások ügyét mennyi szeretettel karolja fel a földművelési miniszter. A minisztert az ünnepély során táviratilag üdvözölték.

— **A fogadás halottja.** Az aradmegyei Mondorlak községben Ruzsán György kovácsmester kérkedett minden alkalommal nagy testi erejével. Tegnap a kocsmában egyik barátjának egy forintban fogadást ajánlott, hogy a műhelyében levő üllővasat félkézzel felemeli. A fogadást tett követte. A fél falu ódagyúlt a látványosságra. Három markos legény leemelte a tőkére a mázsás üllővasat és kizipelték a műhely elé. Ruzsán jobbkarjával biztosan emelte a vasat és amikor már sikerült neki arczával egy színvonala emelni, még magasabba akarta emelni. Egyszerre azonban karja és teste megremegett, az üllővas kiesett a kezéből és a mellére esett; eszméletlenül terült el a hatalmas ember. Beszállították az aradi kórházba, ahol szörnyű kínok között meghalt.

— **Merénylő cseléd.** A budapesti térparancsnokság épületében tegnap este Pauló Anna 26 éves cseléd felkereste Illés Sándor 22 éves lökökatonát és rálőtt. A golyó a közelegénynek csak egyik ujját sebesítette meg. A merénylő leányt lefogták a katonák és átadták a rendőrségnek. Pauló Anna elmondotta, hogy azért akarta megölni Illés Sándort, mert az hűtlen lett hozzá. Négy évig folytatott viszonyt a katonával, a múlt évben azonban megtudta, hogy Illés más leánynak is udvarol. Azóta megszakadt a viszony. Most azonban visszavagyakozott régi kedveséhez. A katona kiutasította s erre vette elő a revolverét és lőtt. A merénylő leányt letartóztatta a rendőrség.

— **Örületben.** A Berlinnel szomszédos Schöneberghen tegnap izgalmas esemény történt. Egy ott lakó törvényszéki bíró, Riemir Edvin már hosszabb idő óta betegeskedett és csak néhány nappal ezelőtt tért haza üdüléséből. Alig hogy megérkezett, örületes roham lepte meg, úgy hogy a feleségének és a szolgaszemélyzetnek menekülnie kellett előle. Revolverrel a kezében járt fel-alá s a megrömlött háznép nem tudta megfékezni. Segítségül hívták tehát a tűzoltóságot, amely gyorsan kivonult és a dühöngő embert a szivattyúból kilövelő sugarakkal csendesítette le. Ekkor sikerült őt megkötözni és elmegyógyintézetbe szállítani.

— **Körözött orosz szélhámós.** Az orosz kormány diplomáciai uton azzal a megkeresséssel fordult a magyar igazságügyminisztériumhoz, hogy rendelje el Smoulev-Saksonov Itzka orosz állampolgár körözését. Smoulev-Saksonov a múlt hónapban hamisított okmányok segítségével kétszáz ezer rubelt csalt ki a poltavai mezőgazdasági banktól és megszökött. A szélhámós orosz állítólag Guttmann néven Budapesten rejtőzködik. A főügyesség ma sürgősen utasította a budapesti rendőrséget, hogy nyomozza ki az orosz szélhámóst. A rendőrség széleskörű intézkedéseket tett Smoulev kézrekerítésére.

— **Tettenért betörők.** Balázs Jenő czimbalomtanító tegnap este észrevette, hogy Kazinczy-utca 18. szám alatti lakását két fiatalember nyitogatja. Balázs hozzájuk lépett, mire a betörők riadtan elmenekültek. Balázs utánuk szaladt, az egyiket el is fogta, de az kiszabadította magát és elfutott. A kalapját azonban hátrahagyta. A rendőrség nyomozza a betörőket.

— **Női házassági szédelő.** A bécsi rendőrség többrendbeli csalás miatt letartóztatott egy Patzl Karola nevű huszonnégy éves nőt. Patzl Karola veszedelmes házasság-szédelő, aki fortélyos módon sok embert károsított meg. A lapokban hirdetéseket tett közzé, amelyben jelentette, hogy egy százezer koronás vagyonnal rendelkező hölgyismérésének férjét keres. Ajánlkozó mindig bőven akadt és Patzl Karolina a közvetítésért, meg az információs költségekre előlegeket követelt tőlük. Azután külön-külön értekezletre hívta meg a nőülendőket és megígérte valamennyiüknek, hogy bemutatja a megbízójának, de kikötötte, hogy a férjhez menni kívánó hölgy előtt ne emlegessék a házasságot. A feltételekbe mindegyik beleegyezett. Erre következtek a bemutatások. A közvetítő az egyes férjjelölteket megismertette a „gazdag menyasszony”-nyal, az összeseknek jutott egy-egy a nagy számban készületben levő mátkák közül, akikkel az illető férfiaknak színházba és szórakoztatóhelyekre kellett járni, ami persze sok pénzbe került a vőlegényeknek. És a közvetítő folyton újabb anyagi követelésekkel állott elő. Mikor valamelyik férfi már nem tudott fizetni, a „menyasszony” levélben értesítette őt, hogy legnagyobb sajnálatára nem megy feleségül hozzá, mert nem szereti. Ilyen módon egész sereg embert fosztott ki, míg végre most a rendőrség több áldozat följelentésére letartóztatta.

— **Kiugrott a vonatból.** Szabadkán Ozorovszki János pénzért betörésen érték, elfogták és az Arad melletti Vingára szállították. Ozorovszki a vonatból kiugrott és hosszas üldözés után elfogták. Azt hiszik, hogy Ozorovszki részes a délvidéki kilencszeres rablógyilkosságban.

— **Veszedelmes birkózás.** Regalin Mátyás harmincznégy éves butormunkás a birkózó sport szenvedélyes híve. A birkózás fogásait még a nyáron megtanulta a cirkuszban birkózó professzionátusoktól. Azóta Regalinnal nem lehet birkó. Uton-utfélen birkózni akar mindenkivel. Tegnap is Grünfeld Fülöp Hunyady-téri pálinkamérésben mérközésre szólított fel egy mézárólegényt, aki a hősködő Regalint úgy vágta a földhöz, hogy kitorpte a lábát. A mentők vitték a Rókus-kórházba. Az állapota veszélyes.

— **Hirtelen halál.** Ma reggel Müller Ádám Auer-lámpa tisztító a Váci-körút 3. számú ház udvarán összeesett s hirtelen meghalt. Valószínűleg szívszélhűdés ölte meg. Holttestét a bonctani intézetbe vitték.

— **Halálozás.** Moldoványi Sándornak, a tegnap elhunyt székesfővárosi bizottsági tagnak holttestét ma délután szentelték be nagy részvét mellett a Kerepesi-úti temető halottasházában. Nagyszámú gyászoló közönség volt jelen. A beszentelést a kapucinus atyák házfőnöke segédlettel végezte. A holttestet beszentelés után Nagybecskerekre szállították s az ottani sírboltban helyezik örök nyugalomra.

Attóki Sályom Ferencz 48-as honvéd, r. kat. egyházi főgondnok, községi jegyző 76 éves korában meghalt Torján. Ma temették nagy részvét mellett. Tizenegy gyermeket, számos unokát és dédunokát hagyott hátra.

Karcsay Aladár gyógyszerész február 28-án hosszas és súlyos szenvedés után, életének 44-ik évében elhunyt Budapesten.

Liuba György posta- és táviráda-felügyelő, e hó 1-én 63 éves korában elhunyt Budapesten.

Bőjtő Bőjtő Endréné, szül. báró Wardener Emma életének 50-ik évében e hó 28-án hosszas szenvedés után meghalt Csikszépvizen, ahol ma temették el óriási részvét mellett.

x Ha gyermekét egészségre, vidáman és szellemileg frissen akarja látni, úgy adjon neki dr. Hommel-féle Haematogént. Ne vezettesse magát félre az utánaotoktól.

x Ami jól ízlik, az a szervezetnek rendszeresen hasznosabb, mint a visszatetsző dolgok, különösen gyógyszerek. A „Scott-féle Emulsió“ feltétlenül jó ízű, könnyen emészthető, összcálitása a csukamáj-olajnak, melyet gyermekek is előszeretettel vesznek. Kapható a gyógyszertárakban.

x Fedor-féle vívóterem a Koronaherezeg-utca 2. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.

x Bob-hashajtó a legkellemesebb, 10 fillér.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) Opera. Meleg, szerelemtől izzó hanghullámok zsongottak a levegőben, lázas szenvedélyek, vágyakozások hangzottak föl a zenekarból, olyan üdén és frissen, mintha nem is ötvenévesek adták volna a Hoffmann meséit és mintha még nem is mult volna el egy negyedszázad azóta, hogy először esendült meg a Klein Zaches bus románca. A jubiláló Hoffmann fölött nyomtalanul viharzottak el az utolsó két évtized zenei forradalmi: az Offenbach meleg harmóniai megmaradtak épek, fiatalnak és nincs rajtuk egy folt patina sem. Mintha csak a Hoffmann diadalutját hirdetné az Antónia éneke: „ez a dal a szerelem örök ígéje“, amelynek a lüktető, érzéssel telített melódiai mindkét belemuzsikálják a lelkebe a maguk szerelmes, forró hangulatát. A mai jubiláris estén is igazi gyönyörűséggel élvezte a közönség Offenbach muzsikáját. Pedig hát az előadás nem mindenben volt méltó a jubileumhoz. Maga a Hoffmann személyesítője, Pichler, lehetetlen ebben a szerepben. Az ő fénytelen, szín és melegség nélkül való tenorja nem tudja megérzékíteni azt a hangulatot, amelyhez bársonyos, érzéki csillogású hang kellene. Gyöngye volt Kornai a Copellius—Dappertutto—Miracle hármass szerepében. Erőtlenül esengett a hangja és sehogysem bírta meg a Miracle hatalmas énekét. Annál kellemesebben hatott Szoyer Ilonka, aki a hármass női szerepet gyönyörűen énekelte végig. Koloraturája diadalmasan birkózott meg a baba-dalának staccatóival és szépen adta vissza az Antónia énekesének érzelmességét. Jók voltak még Beck Mimi, Hegedüs és Várady is, míg a zenekar Benkő karmester vezénylete alatt derekasán megállotta helyét. A közönség sokat tapsolt az előadásnak, amelyet Augusztó főherceggasszony is végig nézett. (dó).

(*) Hangverseny. A kereskedelmi minisztérium által szervezett közművelődési egyesület vasárnap délután Kőbányán sikerült hangversenyt rendezett. Bevezetésül dr. Schiff Kálmán orvos tartott nagyon érdekes szabad előadást a testi nevelésről. Utána Somogyi B. Carola operatőrnő énekelte gyönyörű hanggal és lélekteljes előadással Sámson és Delila nagy áriáját, és a szünni nem akaró tapsokra kénytelen volt néhány dalt ráadni. Somogyi Mór zongoraművész Liszt Rigoletto Ábrándját játszotta bravuros technikával és magas művészi interpretációval frenetikus tapsokat keltve és a hatást még fokozta Liszt VI-ik rhapsodiájának remek előadásával. Minke Béla saját költeményeiből olvasott tetszést keltve és befejezésül Beethoven örökös C-moll trióját adták elő Somogyi Mór, Hajós Fülöp és Sipos Adolf. A hangversenytermet a közönség zsufoláig megtöltötte, mely a Somogyi művészpárt zajos óvációkban részesítette.

(*) László Fülöp kitüntetése. Vilmos császár a II. osztályú porosz koronarenddel tüntette ki László Fülöpöt, a hírneves magyar festőművészt.

(*) Az Operaházban holnap, szerdán víg-operát adnak. Rosini „A sevillai borbély“ a kerül színre. A dalmi után a „Törpe grátátos“ című trefás balletet adják. Csütörtökön először adják ebben az időben a Profétát, melyben Cahier Charlesné asszony, a bécsi udvari operaház művésznője éneklő Fides szerepét.

(*) „Chantecler“ kerestetik. A párisiakat még mindig foglalkoztatja az a kérdés, hogy ki fogja a „Chantecler“ című szerepét játszani. Le Bargy tudvaleg azzal a kéressel fordult a Comédie Française-hoz, hogy adjanak neki szabadságot. A színház sociétaire-jének bizottsága egyhangúlag elutasította kérésével, azzal a megokolással, hogy a Comédie hagyományaival ellentétben, ha megengednék, hogy egyik tagja más színpadon működjék. Azt hitték, hogy Le Bargy emiatt megválna a színház kötelékéből, a művész

azonban úgy nyilatkozott, hogy ezt nem fogja megselekedni. Le Bargy különben hír szerint három havi amerikai körutrá megy. Rostádnak még egy reménye van: a kormány hatalmi szava. Egyszer már 1866-ban megtörtént, hogy Augier Emile a „Contagion“ című színművének főszerepét Got-tal, a Comédie híres sociétaire-jével akarta az Odeonban eljátszatni s minthogy az igazgatóság akkor sem adott engedélyt, III. Napoleonhoz fordult, aki az ő javára döntött. Beszélnek, hogy Rostádnak a Comédie igazgatójához intézett levele nagyon büszke hangú volt és hogy Claretie, mikor elolvasta, így kiáltott fel: „Ó, ó, hiszen ez világságos imperator!“

(*) Jótékonykezélu előadás. Feinhals Frigyes bajor királyi kamarai énekes, szombaton, a hó 6-án kezd meg vendégszereplését a magyar kir. Operaházban a Nürnbergi mesterdalnokok Hans Sachs hírneves szerepében, amelyvel néhány év előtt egy csapásra meghódította közönségünket. Az előadás iránt, melynek tisztá jövedelme a poliklinikai egyesületnek jut, igen nagy érdeklődés mutatkozik, ami a jegyek előjegyzésének nagy számában nyilvánul. A még meglevő jegyek az Operaház elővételi pénztáránál válthatók.

(*) Hangverseny Debreczenben. Dr. Szilágyi Imre ügyvéd, a debreczeni előkelő társaság egyik rokonszenves tagja, óriási siker mellett rendezte első hangversenyét, melynek műsora kizárólag régi magyar zeneszerzők műveiből volt összeállítva. A megrázó erővel, hamisítatlan magyarsággal előadott daraboknak a közönségben tapasztalt elementáris hatásából bátran megállapíthatjuk, hogy ez idő szerint Czinka Panna, Lavotta, Csermák, Rózsavölgyi alkotásainak leghivatottabb interpretálója dr. Szilágyi Imre. A hangverseny Eötvös Károly országgyűlési képviselő szabad előadása, a régi magyar zeneiről vezette be. A régi magyar zenéről és zeneszerzőkről beszélt, az ő zamatos, speciálisan magyar előadásában, nagy hatással. A népszerű vajda és dr. Szilágyi tiszteletére adott hangverseny után bankett volt, melyen résztvett Debreczennek előkelő társadalma, valamint a budapestről érkezett vendégek közül Benedek János orsz. képviselő, dr. Molnár Jenő, Széll Farkas, dr. Perl Soma stb. Az est sikerének emelésében nevezetes része volt Náday Ilonkának, aki Dienzl Oszkár zongorakísérete mellett utólrhetlen művészettel adott elő Székács, Csiky és Dienzl szerzeményeket. Dr. Szilágyi Imre országos körutrá indul és szülővárosa után márczius hó 6-án Budapesten az Uránia-színházban tartja második hangversenyét.

(*) Sembrich Marcella, a világhírű énekművésznő newyorki bucsufellépte alkalmából tisztelői az ottani Astor-szállóban fényes bankettet rendeztek, amelyen a többek között Paderevsky, a nagyhírű zongoraművész köszöntötte föl bucsuzó honfitársnőjét. A nagyművésznő szerdán, a hó 3-án énekel Budapesten, a Vigadó nagytermében.

(*) Csak egy arasznyi földet! Az a hangverseny, melyet az aradi vértanúk vesztőhelyének megváltására rendez az egyetemi ifjuság márczius 6-án este félnyolcz órakor az Országos Zeneakadémia (Liszt Ferenc-tér) nagytermében, szép céljára való tekintettel általános érdeklődést keltett. A hangverseny rendkívül érdekes és művészi programja folytán egyik szenzációja lesz az idej hangverseny-szezonnak. Az estét Ábrányi Emőke „Magyarok szentföldje“ című gyönyörű prólogusa vezeti be, melyet Bakó László, a Nemzeti Színház művésze fog szavalni. Sándor Erzs, az Operaház művésznője a legkedveltebb műsorrall fog szerepelni. Talapkovich Andrea magyar dalokat ad elő. Takács Mihály, az Opera kiváló művésze a „Rákóczi kesergője“ című kuruczdal fogja énekelni. Wajditsch Sári hárfaművésznő Tonecek: Schubert-Fantasia című szép darabot fogja eljátszani. Laub István, az Országos Zeneakadémia tanára klasszikus orgonaszámokkal fogja a közönséget gyönyörködtetni. A kiváló énekesszámokat Tarjay Alajos, az Orsz. Zeneakadémia tanára és Dienzl Oszkár zongoraművész kíséri. Az egyetemi zenekar Liszt, Beethoven és Schubert művét adja elő s ez alkalommal kerül bemutatásra az egyetemi zenekar karnagyának, Venedeghegyi Gézának „Tisza“ című melodramája, melynek szövegét Szabados László írta. Jegyek a hangversenyre az Egyetemi Olvasókörben (IV., Egyetem-tér 5.), azonkívül Rózsavölgyi és Társa (Kristóf-tér), Harmonia (Váci-utca), Euterpe, Molitor O. zeneműkereskedésekben kaphatók.

(*) Sarah Bernhardt mint Cyrano. Nemrég híre járt, hogy Sarah Bernhardt legközelebb Rostand „Napkeleti királykisasszony“ című színművének fő férfiszerepét készül eljátszani. Most arról érkezik hír, hogy a vállalkozó szellemű nagy tragika még előbb egy más nadvízszerepét fog játszani: Cyrano de Bergeracot. Időig Roxant adta ebben a darabban, most meg már éppen a gascognei kadétok nagyorru kapitányának szerepe csábitja, minekutána a reichstadti hercege és Hamlet alakjaival aratott nagy sikert,

(*) J. Csurgay Adél fellépése. A Bethlen Gábor-Körnek sikerült megnyerni J. Csurgay Adél operaművésznőt, hogy mielőtt hosszabb külföldi vendégszereplésre megy, az a hó 4-iki Bethlen-estélyen a Magyar Tisztviselők Kaszinójában szerepeljen.

(*) Uj iskolai daljáték. Farkas Imre „Válogató lepke“ című szövegére Sztójánovits Jenő hangulatos és bájos iskolai daljátékot írt leányiskolák számára. A formás kis munka, mely Rozsnyay Károly kiadásában jelent meg, sikerülten felel meg egy a pedagógiai, mint művészeti követelményeknek s igen alkalmas az iskolai ünnepélyeken való előadásra. A vezérkönyv ára 5 korona, a szövegek 60 fillér.

(*) A szegedi műkiállítás. A Szegedi Képzőművészeti Egyesület műkiállitása a hó végén nyílik meg a város kulturpalotájában. A kiállításra annak rendezője még elfogad újabb műveket, amelyeket márczius 15-ikéig kell a Műcsarnokba küldeni.

(*) Hangversenyek. A Méry Béla által berendezett 5 kamaracstély-ciklus két utolsó hangversenyét a Erüsszeli vonósnyegyes és a Marteau—Dohnányi—Becker trio fogja betölteni. A Brüsszeliak jövő vasárnap, a hó 7-én tartják meg második és utolsó hangversenyüket (bérlet 4. sz.) dr. Adler Mihályné zongoraművésznő közreműködésével és a következő elsörendű műsorrall: Mozart vonósnyegyes es-dur 14. sz. Dvorák vonósnyegyes f-dur op 96. César Franck zongora- és f-moll. — A Marteau-trió pedig szombaton a hó 20-án fejezi be az érdekes sorozatot első budapesti fellépésével. (Bérlet 5. sz.)

Dubel Yvonne, a párisi nagyopera első drámai énekesnője jövő pénteken, a hó 7-én érkezik Budapestre és még aznap fog bemutatkozni közönségünknek önálló dalestélyen a Royal-teremben.

A Grünfeld-négyes VIII-ik és utolsó hangversenye a hó 7-én lesz Környey Béla, a m. kir. Operaház tenoristája és Juhász Aladár zongoraművész közreműködésével.

A Magyar Női Kerekgyűlés hétfőn, a hó 15-én tartja hangversenyét a Zeneakadémia nagytermében Lichtenberg Emil operaházi karmester vezénylete mellett. A műsoron szereplő művek csaknem kivétel nélkül először kerülnek előadásra Budapesten.

Franck Wedekind, a „Frühlingssprachen“ cz. szenzációszíni szerzője szerdán, a hó 17-én felolvasási estélyt rendez kizárólag „saját műveiből“ a Royal-teremben és a következő műsört állapította meg: a cenzura. Todttenanz, költemények. Jegyek Dubel, Brüsszeliak, Marteau-trio, Busoni, Magyar Nők és Wedekind estélyére Méry Bélánál válthatók.

FŐVÁROS.

(*) A Czinkota—kerepesi h. é. vasut villamosítási átalakítása. A budapesti helyiérdekű vasutak r. t. villamosra alakítja át a budapest—czinkota—kerepesi-uti vonalát. A kereskedelemügyi miniszter, az előzetes tárgyalások alapján elrendelte a közgazgatási bejárást a budapest—kerepesi-uti kiinduló állomás megállómelyén tervezett kibővítések és átalakítások, a Czinkota-állomás mentén létesítendő forgalmi telep és az ott építendő áramfejlesztő-forgalmi vezetendő vontató-vágány és egyéb részletkérdések ügyében. Az eljárás ma délelőtt ment végbe a központi Városháza tanácstermében kezdődött értekezlettel, amelyen dr. Hegyeshalmi Lajos miniszteri tanácsos elnökölt.

Képviselve voltak az összes érdekelt hatóságok, a helyiérdekű vasutak részéről Jellinek Henrik udvari tanácsos jelent meg. A tárgyat Dubszky Alfréd miniszteri műszaki tanácsos ismertette. Rényi Dezső székesfővárosi tanácsos, mint a közlekedési ügyosztály vezetője, előadta, hogy az átalakítást a székesfőváros hatósága örömmel üdvözli, öhajjtását fejezi ki, hogy a vonatokra való fölszállás az azokról való leszállás lehetőleg megkönnyítesse, úgy hogy a közúti vonal közel hozassék a helyiérdekűhöz. Minthogy terület átengedéséről is van szó, ehhez képet kell módosítani a területhasználati szerződést. Többek hozzászólása után Jellinek Henrik kijelentette, hogy a helyiérdekű vasutak r. t. hajlandó a főváros hatóságának a kívánalmait teljesíteni, nevezetesen: a területhasználati szerződés kiegészítésére vonatkozólag a fővárossal az egyezséget meg fogja kötni, továbbá hozzájárul ahhoz, hogy az állomás területét rendezze és végre, hogy a közúti vasut alsóvezeték vágánya mintegy száz méternyire meghosszabbíttassék, úgy hogy az átszállás a legcsekélyebb akadályba se ütközzék. Ezek után általánosságban elfogadták a bemutatott terveket s áttértek a részletes tárgyalásra, majd kimentek a helyszínére. A bemutatott terveket a bizottság általánosságban elfogadta, mire az elnök Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter nevében megadta az építkezési engedelmet. Az építkezést

még a tavaszon megkezdik s valószínűleg őszre befejezik.

(—) **Pályázat az óvoda-utcai gyógyszerhárra.** A belügyminiszter a főváros VII. kerületében, az Óvoda- és Bethlen-utczák sarkán önálló gyógyszerhárra felállítását engedélyezte s az adományozás jogát a székesfőváros közigazgatási bizottságának hatáskörébe utalta. Ennek alapján a tanács a szóban forgó gyógyszerhárra jogosítványra nyilvános pályázatot hirdet. A pályázatokat a székesfőváros polgármesteréhez címezve, a tanács iktató hivatalban (IV., Központi városház I. em. 118. sz. ajtó) 1909. évi márczius hó 22. napjának déli 12 órájáig kell beadni. A jogosítványt elnyerő a gyógyszerhárt egy év leforgása alatt tartozik felállítani, mert különben a jogosítványa elvül. Az adományozásról a fővárosi közigazgatási bizottsága fog határozni.

(—) **Az országgyűlési képviselőválasztók névjegyzékének kiigazítása.** A főváros központi választmánya ma délben ülést tartott *Rózsavölgyi Gyula* alpolgármester elnöklésével. Az ülésen megállapították a fővárosi országgyűlési képviselőválasztók jövő évi névjegyzékének kiigazításánál működő összeíró küldöttségek névsorát, amely a következő:

I. kerület. Első küldöttség dr. Klasz Pál, Hegedűs Lajos, Haefler István, második küldöttség dr. Willinger Ferencz, Brózik Károly, Vas József; póttagok: első küldöttség Báthory Károly, második küldöttség Havas József. — **II. kerület.** Első küldöttség: Kanyó Sándor, dr. Neuschloss Kornél, dr. Kruk Aladár; második küldöttség: Gattein Ede, dr. Bozóky Árpád, Laumann József; póttagok: első küldöttség: Jatzkó Károly, második küldöttség: Killer Antal. — **III. kerület.** Tagok: Szolnoky László, Éliás Samu, Günther Béla; póttagok: Házmán Sebők, Rácz Ferencz. — **IV. kerület.** Első küldöttség: Boross Soma, dr. Maislis Mór, dr. Neumann Árpád; második küldöttség: Kramer Károly, dr. Szelenyi Jenő, dr. Nigrinyi György; póttagok: első küldöttség: Katona Géza, második küldöttség: Girárdi József. — **V. kerület.** Első küldöttség: Barber J. Zsigmond, Brachfeld Sándor, Mértay Jenő; második küldöttség: dr. Meller Mór, dr. Czigler Ármán, Widder Mór; harmadik küldöttség: dr. Gerber Béla, Nagy Andor, Semler Sándor; póttagok: első küldöttség: Széll Árpád, második küldöttség: Krasznay Aladár, harmadik küldöttség: dr. Ágoston Pál. — **VI. kerület.** Első küldöttség: dr. Dehtsch Simon, dr. Wilhelm Adolf, Forster Jenő; második küldöttség: Bayer Antal, dr. Zilahy Géza, dr. Szekeres János; harmadik küldöttség: dr. Szücs Ernő, dr. Strasser Gusztáv, Róna Márk; negyedik küldöttség: dr. Rott Jakab, Hubacsak Alajos, Vielwenig Lajos; póttagok: első küldöttség: dr. Steiner Lajos; második küldöttség: Rózsa Miksa; harmadik küldöttség: Matkó Kálmán; negyedik küldöttség: dr. Weber Salamon. — **VII. kerület.** Első küldöttség: Horner Samu, Kunstaetter Mór, Willinger Károly. Második küldöttség: Nassy Gyula, Szombathy Kálmán, Grünfeld Miksa. Harmadik küldöttség: Weisz Pál, Barth Gyula, ifj. Leitersdorfer Lipót; negyedik küldöttség: Dósa Kálmán, Kuhn József, Adler Viktor. Póttagok: első küldöttség: Weisz Lipót; második küldöttség: Rosenfeld Lipót; harmadik küldöttség: Hönig Antal; negyedik küldöttség: Brucker Ignác. — **VIII. kerület.** Első küldöttség: dr. Hajdu Marcell, Groszmann Miksa, Hartstein Géza. Második küldöttség: dr. Kis József, Farkas Gyula, dr. Fischer Lajos. Póttagok: első küldöttség: dr. Földes Árpád, második küldöttség: Szabó József. — **IX. kerület.** Első küldöttség: Mátyás Gábor, Györy István, Kurfürst Miksa; második küldöttség: Schreil János, Hajdok István, Fried Fülöp; harmadik küldöttség: Fácányi István, Freyler Gyula, Gratz Dániel. Póttagok: első küldöttség: dr. Löwe Ernő, második küldöttség: Csizmadia Pál, harmadik küldöttség: Szenes Simon.

Az összeíró küldöttségek tagjai márczius 7-én, vasárnap délelőtt tíz órakor fogják az esküt letenni a városháza tanácstermében.

(—) **Virágdísz az ablakban.** Az a mozgalom, amely az ablakoknak és erkélyeknek virágokkal való díszítését tűzte ki célul, mind szélesebb hálalmokat vet a főváros társadalmi rétegeiben. Hátországok, egyesületek és magánosok vállaltva buzgólkodnak, hogy az ideának minél nagyobb propagandát csináljanak és minél több hívet szerezzenek. Rerich Béla műépítész, aki felolvasások keretében igyekszik a virággal való díszítésre kedvet és hangulatot teremteni, legutóbb érdekes előadásban fejtette ki, hogy melyek lennének a legalkalmasabb és legolcsóbb ablak- és erkélydíszítő növények. Szerinte a díszítésre első sorban a muskátli (*pelargonium zonale*) alkalmas; ideje májustól novemberig terjed és erős napot igényel. Nem

kevésbé hálás ablakdíszítő virág a futó muskátli (*pelargonium peltatum*), a törpe sarkantyuka (*tropaeolum*), a kerti vasfű (*verbena hybrida*), a fuxia, a begónia (folyton virító félszeglomb), a kerti nagyvirágú begónia, a vanília (helyotropum), a kerti petunia, a tradescantia, a közönséges borostyán és a vadszőlő. Ez utóbbiak csaknem kivétel nélkül mérsékeltén árnyékos helyet igényelnek. Az összes említett növények csakis május második felében (az „utolsó fagyos szent” után) ültetendők ki.

(—) **Sorsjáték engedélyezése.** A pénzügyminiszter a József főherceg szanatórium-egyesület kérelmére megengedte, hogy az építendő Augusztus tüdőbeteg-szanatórium javára Budapestben, 1910. május havában tartandó húzással tárgysorsjátékot rendezhesse és e célra 300.000 darab 1 koronás sorsjegyet bocsáthasson ki.

EGYESÜLETEK.

(—) **A Sorompó felhívása.** A „Sorompó” országos iparvédő liga a következő kérelemmel fordul a márczius 15-iki ünnepek rendezőihez:

Márczius 15-ének megünneplése áll újból küszöbön. Sok szép beszéd, sok nemes eszme hangzott el évtizedek hosszu során át a szónokok ajkáról ezen az ünnepnapon, maradandó érték nélkül a nemzetre. Határozzuk el most magunkat mindannyian, kik az ország különböző részeiben lelkünk titkos összedobbanásával, törhetetlen együttérzésével gondolkodunk és munkálkodunk hazánk jövője érdekében: „Avassuk fel márczius 15-ikét a cselekvés, a teremtés ünnepevé, fogjuk egy érzelmebe össze az ünneplő szíveket és ez az érzelme gazdasági sovínizmus legyen”. Neveljük bele a társadalomba azt a tudatot, hogy a nagy gazdasági harcban csak a küszöbünkön felállított sorompó segít. Ünnepi szónokaink öntsék lelkébe az ifjúságnak, és a népnek, hogy hazájában immáron követeljen honi árut, mert van ilyen bőven. És ha itt ott kényelmünk rovására valamiről le kellene mondanunk, jusson eszünkbe, hogy eleinktől egy évezreden át sulyos véráldozatot követelt a haza. Az ily tartalommal bíró megteremkenítő beszédek, hogy ne maradjanak megint a puszta elhangzó szavak, hívjuk egy élő, egy eslekedni, alkotni képes szervezetbe az ország minden részében a társadalom legkülönbözőbb rétegeit, létesítsük mindenütt az eszme erejével, a nemzet jövőjébe vetett megingathatatlan hittel a Sorompó Ligát. A minden magyar embert egyesítő törekvés szétvághatatlan lánczával legyen az ország egész társadalma a nemzeti társadalom egy egésze, egy óriási „Sorompó Liga”. Kossuth Lajos nagy mondásának minden magyar szívben viszhangra kell találnia. „A cselekvés akarata ad meg nekünk ma és ne vigy minket a késedelembe, de szabáds meg a tehetetlenségtől most és mindörökké!” A Sorompó szervezetéről és a teendőkről kimerítő tájékoztatótál szolgál a liga vezetősége (Budapest, VIII., József-körút 8).

(—) **A Társadalomtudományok Szabad Iskolájának** (Károly-körút 14.) e heti tanrendje a következő: Márczius 3., szerda 7—8-ig: Wildner Ödön: Az orosz szépirodalom. 8—9: Szücs Adolf: Fizikai alapfogalmak. — Márczius 4., csütörtök. 7—8: Harkányi Ede: A nő társadalmi szerepe. 8—9: Tarcazi Lajos: A magyar parlament története. 8—9: Balázs Béla: Költői olvasmányok (szeminárium). — Márczius 5., péntek, 7—8: Szende Pál: Magyarország története 1867 óta. 8—9: Rónai Zoltán: A tudományos szociálizmus némely problémái.

(—) **A Feminista Egyesület felhívása.** A Feminista Egyesület felhívást bocsátott ki tagtársaihoz, melyben többek között ezeket mondja:

Legyen február hiányzó két napja a nőmozgalom gazdasági erejének forrása! Háztartási költségvetésünk 30 napra szól, tehát februárban megtakarítjuk az utolsó 2 napi élelmezési költséget; ezt az összeget, amelyről mindannyian szabadon rendelkezünk, szánjuk a nő egyenjogúsításáért küzdő Feministák Egyesületének! Úgyünk olyan barátai, akik háztartást nem vezetnek — férfiak és önálló, kereső nők — 2 napi megtakarított kiadásukat áldozzák ugyanerre a célra!

(—) **A Magyar Társadalomtudományi Egyesület a Délvidéken.** A Magyar Társadalomtudományi Egyesület a múlt héten befejezte a délvidéki szervezkedés munkáját. Nagybeeskereken, Szegeden és Temesvárott már erős helyi bizottságok dolgoznak, Aradon, Verseczen és Pancsován most folynak a megalakulás előkészületei. Az egyesület központi vezetősége részéről Apáthy István és Farkas Pál személyesen megjelentek mindenütt, hogy a helyi bizottságok munkáját támogatassák. Márczius 7-én alakul meg a kolozsvári helyi szervezet.

(—) **Műbarátok Köre.** A Műbarátok Körének folyó évi márczius hó 5-én, pénteken délután öt órakor saját helyiségében (IV., Váci-utca 25.) tartandó hangversenyén Haydn és Csajkovszky egy-egy vonósnyegését adják elő: Hubay, Popper, Kemény R. és Szerémi G. közreműködésével.

(—) **A Matematikai és Fizikai Társulat** e hó 4-én délután hat órakor az egyetemi fizikai intézetben (Eszterházy-utca 3.) rendes ülést tart.

(—) **A Magyarhoni Földtani Társulat** e hó 3-án, szerdán délután öt órakor az egyetem ásványtani intézetében (Múzeum-körút 4/a) szakülést tart.

(—) **A Gyógyszerészet Hallgatók Segély- és Önképző Egyesülete** e hó 7-én délelőtt tizenegy órakor a budapesti gyógyszerésztestület dísztermében (Aggteleki-utca 8. sz.) fölolvásó-ülést tart.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ **Vita-est.** Az Országos Birői és Ügyszéki Egyesület budapesti osztálya márczius 5-én d. u. öt órakor a budapesti törvényszék (V. Alkotmány-utca 14. II. em.) I. sz. felebbezési termében vita-estét tart, melyen dr. Révai Bódog VI. ker. kir. járásbíró tart felolvasást a járásbíróiági tömegnapokról. Vendégeket szívesen lát az egyesület.

§ **Vasuti karambol.** A múlt év szeptember 7-én a brassói vasuti állomásról Prázmár felé elindított személyvonat után 5 percz múlva utnak indítottak a brassói állomásról egy tehervonatot is, amelynek menetideje a prázmári állomásig 42 perczben volt megszabva. Ezt a tehervonatot azonban Román József mozdonyvezető 12 perczrel előbb hozta be a menetrendben megállapított időnél a prázmári állomásra. Így történt azután, hogy a prázmári állomáson veszteglő személyvonatba beleszaladt ez a korábban beérkezett tehervonat, s a személyvonat utasai közül az összeütközés következtében tíz utas megsérült, több kocsi pedig összetört. A brassói törvényszék most vonta felelőségre közveszélyű cselekmény vétségéért Román József mozdonyvezetőt. A vádlott azzal védekezett, hogy a szemafor nem jelzett tilost, ő teljes jóhiszemiséggel vezette be vonatát az állomásra, ahol az előtte veszteglő személyvonatot csak akkor pillantotta meg, mikor már a szerencsétlenség elhárítására vonatát megfékezni és megállítani nem volt ideje. A bíróság elfogadta a vádlott védekezését és felmentette.

§ **Elítélt takarékpénztári igazgatók.** Nagybeeskerekéről jelentik, hogy az ottani szerb takarékpénztárnál és a szerb hitközségnél nemrégiben sikasztásnak és okirathamításnak jöttek a nyomára. A vizsgálat kiderítette, hogy a bünösök Gligorovics János szerb hitközségi gondnok, továbbá Purinszky Tivadar takarékpénztári pénztáros és Radivojevics takarékpénztári igazgató, akik huszezer koronával károsították meg a hitközséget s a takarékpénztárt. A törvényszék most tárgyalta ezt az ügyet s Gligorovicsot és Purinszkyt egyenkint két esztendei fegyházra, Radivojevicsot pedig nyolcz hónapi börtönre ítélte. Az ügyész és a vádlottak felebbeztek.

§ **A mulatsághól hazafelé.** A múlt év július 11-én éjjel a Külső Váci-uton Kariszt István gyári munkás együtt ballagott hazafelé Hellebrandt Mária gyári munkásnővel. Szembejöttek velük Varga György és Tar Imre gyári munkások, akik, amikor a leányt megpillantották, erkölesten megjegyzést tettek rá. Kariszt István erre egy közeli kocsimábol segítségül hívta Szöke Kálmán és Kiss Károly barátait. Erre mindhármán Varga és Tar után mentek, akiket utolérve, rövid szóváltás után Vargát úgy összeszurkálták, hogy az szenvedett sérülései következtében, örökre nyomorék maradt. Kariszt István, Szöke Kálmán és Kiss Károlyt ma vonta felelőségre a büntető törvényszék sulyos testi sértés büntette miatt. A tárgyaláson a kihallgatott tanuk vallomásaiból kiderült, hogy Kiss Károly nem vett tényleges részt a verkedésben, ezért vele szemben az ügyész a vádat elejtette. A bíróság a sulyos testi sértést okozó két vádlott közül Szöke Kálmánt három évi börtönre, Kariszt Istvánt pedig egy évi börtönre ítélte. Kariszt megnyugodott az ítéletben, Szöke ellenben felebbezett.

Mulatságok.

** Tánctvízsga. A Ludovika Akadémia tisztikarának gyermekei márczius hó 6-án a Ludovika Akadémia tisztikaszinó termében tánctvízsgát rendeznek.

** Bethlen-estély. A budapesti protestáns egyetemi és főiskolai hallgatók Bethlen Gábor Köre márczius 4-én hangversenyyel összekötött tánctmulatságot rendez a Magyar Tisztviselők Országos Egyesületének Eszterházy-utcai palotájában. A kör elnöksége a meghívókat már szétküldötte. Akik még nem kapták meg és igényt tartanak rá, forduljanak a rendezőbizottsághoz. (Szentkirályi-utca 22. I. emelet.) Tánctz-jegyeket ugyanott lehet váltani (1 korona.)

** Czukraszok bálja. A „Budapesti Czukrasz-dalkör” saját alapja, valamint felerészben a munkanélküli czukraszegédek segélyezésére javára czukraszobált rendez márczius 14-én.

SPORT.

( ) Az Athletikai Szövetség tanácsulése. A Magyar Athletikai Szövetség tanácsa márczius hó 4-én, csütörtökön délután hat órakor a központi városház tanácstermében dr. Bárczy István polgármester elnöke alatt ülést tart, amelyen a következő tárgyak lesznek napirenden: A közgyűlés napjának megállapítása, handicaperek kijelölése a f. évre, athletikai, vivó, birkózó és cross country bajnokságok feltételeinek megállapítása, a szakosztályok előterjesztései, a M. O. T. E. Sz. válasza, a pénztáros előterjesztései és végül folyó ügyek.

Nyilttér.

E rovatban közöltékért nem vállal felelőséget a szerkesztőség.

Dr. KÁLLAY ZOLTÁN jogi szemináriuma

Budapest, IV., Magyar-utca 3.

Kiváló sikerrel s alaposan készít elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizsgára.
== Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel. ==

Ösv. Kán Béláné Pigeon Beatrix a saját és egyetlen leánya Henriette, valamint az összes rokonok nevében fájdalomtelt szívvel tudatja, hogy felejthetetlen férje, illetőleg drága édesapja

Dr. Kán Béla

kir. tanácsos, ügyvéd a Magyar Szent Korona Országai Vöröskereszt Egyesületének megbízottja stb.

folyó hó 1-én délben 58 éves korában rövid szenvedés után jobb létre szenderült.

A megboldogult hült tetemeit folyó hó 3-án, szerdán délután 3 órakor a gyászházból (IV., Bécsi-utca 3.) kísérik a Kezsi-utcai temetőbe örök nyughelyére.

Az engedélyt az öngyújtó aldozatot csütörtökön, f. hó 4-én d. e. 10 órakor a belvárosi plébánia-templomban mondatjuk. Kelt Budapest, 1909. márczius hó 1. (Minden külön értesítés helyett.)

A cs. kir. szab. osztr. „Phönix” biztosító társaság magyarországi fiókja mely megilletődéssel jelenti hosszú éveken át volt ügyészének

Dr. Kán Béla

kir. tanácsos, ügyvéd urnak

folyó hó 1-én bekövetkezett elhunytát.

A megboldogultban fennkölt jellemű, tényleg kötelességtudású hí tanácsadónkat veszítettük el, akinek emléket mindenkor kegyelettel fogjuk őrizni.

KÖZGAZDASÁG.

A főváros kölcsöne. A pénzpiac megkönynyebbülése első sorban az építkezési iparban érezteti hatását. A rendelkezésre álló olcsóbb pénz nyomán fel fog lendülni az éveken át ellankadt építkezési kedv, melynek a döntő lökést maga a főváros adja meg. Az egyre veszedelmesebb mértéket ölt lakásínség ugyanis arra sarkalja a város urait, hogy végre komolyan hozzálássanak a lakások szaporításához. Ezt kettős irányban érik el. Egyrészt megépítik a tervbe vett munkáslakásokat, másrészt beépítik a főváros üres telkeit, hogy ily módon a most bérházakban levő fővárosi hivatalok mind középületekbe kerüljenek s az így felszabaduló bérlakások a lakáskeresők rendelkezésére álljanak. Mindazonáltal ez a szép terv évekig csak terv maradt volna, hogy ha a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank és a Hazai Bank lojálisan a főváros rendelkezésére nem bocsátják a szükséges tőkét. E két bank azonban felismerte azt a nagy szociális áldást, mely e nagyarányú építkezések nyomán fakad s oly előnyös feltételeket szabott a kölcsön megkötésénél, hogy a kölcsön annuitása kisebb összeget igényel, mint a mekkorát a főváros ez idő szerint házbér fejében fizet, tehát a közérdekből végzendő építkezés még anyagi haszonnal is járna. Mivel a kölcsönre vonatkozó szerződéseket már alá is írták, remélhető, hogy az építkezések már — hir szerint — a tavaszszal megkezdődnek. Ezzel függ össze az a hir is, hogy a városházán komolyan foglalkoznak az a tervvel, hogy a téglakartel tulajdosainak megakadályozására egy hatósági téglagyárat állítsanak föl. Ez a terv — bármennyire elvi ellenségei vagyunk is a hatósági üzemeknek — igen életrevaló az adott viszonyok között, mert csakis ily módon lehet a magánfogyasztást is kiszabadtani a kartel nyomása alól.

Az O. M. G. E. vidéki gazdasági előadásai. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület a földművelésügyi miniszter támogatásával egyes vármegyei gazdasági egyesületekkel karöltve az intelligens gazdaközönség részére gazdasági előadásokat rendez. Legutóbb Nyitra tartotta meg az egyesület ezen előadásait, a magyarországi gazdasági akadémia tanári karának közreműködésével, Esztergomban pedig a keszthelyi akadémia tanárai voltak az előadók.

Iparpártolás — szubvenzióval. Hogy milyen beteges és egészségtelen fölfogás uralkodik a mi társadalmunkban a hazai ipar pártolásának kötelességéről, annak igen jellemző esete a következő: A Tulipán-szövetség, mely lankadatlan lelkesedéssel küzd a magyar társadalom iparpártolási közönyössége és tehetetlensége ellen, nem térhetett ki néhány hazai iparcikkeket árusító kereskedő ama kérésére, hogy tegyen lépéseket a kormánynál oly irányban, hogy azokat a kereskedőket, akik a külföldi árakkal szemben még anyagi kárral is hön iparcikkeket hoznak forgalomba, valamelyes formában állami támogatásban részesítsék. Kosuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter ezt a kérésben hazafias indokú kérelmet — igen helyesen — elutasította, még pedig egyrészt azért, mert a kérés teljesítése ütköznék a kereskedelemügyi minisztérium által mindig szem előtt tartott egyenlő elbánás elvébe azzal, hogy válaszfalat emel kereskedő és kereskedő között, másrészt leküzdhetetlen nehézségekbe ütköznék annak ellenőrzése, hogy melyik kereskedő hoz forgalomba kizárólag hön iparcikkeket. Az illetékes kereskedelmi egyesületek is foglalkoztak a Tulipán Szövetségnek ezen kérésével és azok sem tartották kívánatosnak és lehetségesnek a kérés teljesítését. A hazai iparpártolás és azon kereskedőknek a támogatása, akik hön iparcikkeket árusítanak, első sorban a társadalom és — hangsúlyozzuk — a hazafias kereskedői osztály erkölcsi kötelessége.

Telefondíjak leszállítása Kőbölkut és Bátorkeszi között. A kereskedelemügyi miniszter megengedte, hogy egyfelől Budapest, másfelől Kőbölkut és Bátorkeszi közt a távbeszélgetések díja márczius hó 1-től kezdődőleg 2 koronáról 1 koronára szállítsák le. A sürgős beszélgetés díja ezen forgalomban 3 korona, a díjköteles szolgáltatási értesítés díja továbbra is 1 korona.

A porpác—túrjei vasút. Az a teljesen elhibázott vizinális vasuti politika, mely a 80—90-es évek rossz vasutait hozta létre, egyre jobban megköveteli most, hogy vasuti hálózatunkban található hibákat racionális kiegészítésekkel kieszöböljük ki. Különösen Dunántul sok a teendő. Így a szép jövőre hivatott zalavölgyi vasutat a vele párhuzamos épült ukk—tapolca—keszthelyi vonal tette tönkre, jöllehet az északnyugati részeknek a Balatonhoz ez lenne a legrövidebb utjuk. Másrészt pedig igen fontos közgazdasági érdek az is, hogy a Fiume felé vezető kereskedelmi utak szaporításának. Erre pedig igen alkalmas eszköz a boba—csáktornyai vonalnak elsőrangúsítása, vagy legalább másodrendű fővonallá való átalakítása, annál is inkább, mert a nyerscukor-forgalmat már most alig bírja ez a vonal ellátni. Az érdekeltségek már évek óta sürgetik is a vasut javítását; de e mellett számos terv merült fel arra is, hogy a fővonal érdeke körébe minél nagyobb vidékeket vonjanak be. Ezt czélozta az a terv is, amely Túrje—Rum között akart összeköttetést létesíteni s amelyet most Túrje—Porpác iránynyal cserélték fel s amelyre a kereskedelemügyi miniszter egy évre előmunkálati engedélyt adott is. Akármelyik vonal épül is meg, igen nagy áldás lesz nemcsak az érintett vidékek lakosságára, hanem magára a stagnáló dunántuli h. é. vasuthálózatra is, egyben pedig egy lépéssel közelebb viszi a boba—csáktornyai fővonalat s így a harmadik fiúmei utat a megvalósuláshoz.

A felső rakpartra szállított áruk visszavitele. Miután az árvízveszély miatt a felső rakpartokon biztonságba helyezett áruk immár az alsó rakpartokon levő raktárakba lesznek visszaviendők, a Dunagőzhajózási Társaság forgalmi igazgatósága felszólítja az érdekelteket, miszerint a még elvitetlenül ott tároló áruküldeményeket legkésőbb csütörtökig, azaz e hó 4. napjáig elszállítsák, mivel különben azoknak a raktárakba való visszahelyezése a címzettek költségére fog megtörténni.

Uj hajógyár Magyarországon. Már volt hir arról, hogy a Danubius hajógyár Portorében nagy-szabású hajógyárat akar építeni. Az új hajógyárat nem annyira a felszaporodott munka, mint inkább a régi hajógyár meg nem felelő volta teszi szükségessé. A most fennálló gyár meg nem felelő talajon van építve, s e miatt az épületen súlyedést észleltek, minek következtében a technikai személyzet egy részét már is ki kellett lakoltatni. Az új hajógyárnak nagy hasznát veszi majd haditengerészetünk is, mely annak révén fokozott építési tevékenységet tudna kifejteni. Eddigél a tengeri hajóépítés terén Magyarország és Ausztriában verseny nélkül áll a trieszti Stabilimenti Tecnico. Rövid idő óta nálunk is fennáll ugyan egy tengeri hajógyár, t. i. a fumei Danubius-hajógyár. Ez azonban nagy hajók építésénél alig jöhet figyelembe. Most arról van szó, hogy körülbelül 15 millió korona tökével a jelenlegi követelményeknek teljesen megfelelő nagy hajógyárat építsenek, vagy esetleg a már meglévő fumei Danubius-hajógyárat alakítsák át megfelelően. Az új hajógyár czéljára több alkalmas hely kínálkozik, így a fumei Baross-kikötő egy része, továbbá a martinschizai öböl, ahol jelenleg a tengeri vesztérgár-telep van, vagy Portoré mellett, avagy végül Buccariza mellett. Mind e helyek már abból a nézőszempontból is felette alkalmasak volnának a tervezett hajógyár felépítésére, miután vagy már a vasutvonal mentén vannak, vagy pedig, mert azoknak a vasutal való összeköttetését nem nagy nehézséggel lehetne létesíteni. Az új hajógyár kétségtelenül kedvező befolyással volna hadi- és kereskedelmi tengerészetünk fejlődésére. Emellett a gyári építkezésnek ugy a hazai vas- és gépipar, valamint ezek révén több más iparunk is nagy hasznát venné.

A gazdasági népoktatásról szóló törvényjavaslat és a gazdák. Gróf Apponyi Albert kultusz-miniszternek a gazdasági népoktatásról szóló törvényjavaslatát a gazdák társadalom nagy örömmel és bizalommal fogadta. Ma az OMGE, annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy Apponyi törvényjavaslata, sikeres végrehajtás esetén, Magyarország mezőgazdasági életében új és jobb kor-szak nyílanék. Üdvözölő feliratot intéz az OMGE, a kormányhoz, a képviselőházat pedig arra kéri, hogy semmiféle anyagi áldozatot nem sajnálva, igyekezzék lehetővé tenni, hogy Apponyi törvényjavaslata minél hamarabb és minél több községben valóra váljék.

A Pesti Hazai záloglevelei. A Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület ma tette közzé az 1876. évi XXXVI. t. cz. 29. szakasza értelmében zálogleveleiről a kimutatást. E szerint: 1. A forgalomban levő záloglevelek névértékü összege 102.901.600 K. 2. A záloglevelek biztosítékául szolgáló jelzálogos követelések összege 121.462.076.06 K. 3. A záloglevelek fedezetül szolgáló jelzálogok elfogadott becsértéke 278.200.749.38 K. 4. A záloglevelek külön biztosítására rendelt 6.000.000 korona alap a törvényeknek megfelelően a következő értékpapirokban van elhelyezve: 300.000 K. n. é. Magyar 4 százalékos koronajáradék-kötvény á 91.35 K. 274.050 K. 870.000 K. n. é. Kisbirtokosok orsz. földhitelintézet 5 százalékos 50 és fél éves záloglevél á 100 K. 870.000 K. 2.350.000 K. n. é. Kisbirtokosok orsz. földhitelintézet 4 és fél százalékos záloglevél á 97.50 K. 2.291.250 K. 690.000 K. n. é. Orsz. központi hitelszövetkezet 5 százalékos kötvény á 100 K. 690.000 K. 2.000.000 K. n. é. Orsz. központi hitelszövetkezet 4 1/4 százalékos kötvény á 99 korona 1.980.000 K. Tőzsdén jegyzett árfolyam szerinti érték összesen 6.105.300 korona.

Az osztályosjáték mai húzásán a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki:
 40.000 koronát nyert: 80002.
 25.000 koronát nyert: 61597.
 15.000 koronát nyert: 111886.
 3000 koronát nyertek: 29185 67106 91634.
 2000 koronát nyertek: 17278 76498 7620 98896.

1000 koronát nyertek: 34244 38056 89513 98687 95810 105554.
 500 koronát nyertek: 548 2423 9025 10610
 14905 21769 21912 22630 22854 25122 25199
 25602 33151 35619 37689 44662 46991 48660
 49829 51197 54648 57312 58328 60643 63147
 64831 67597 69694 71599 73968 75000 80140
 80840 83940 84540 84932 97683 104722 111571
 112747 113927 115501 118085 121089 121257
 123922. — A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

Kiss szerencsése Nagy! Az osztályosjáték mai húzásán a 25.000 koronás főnyereményt Kiss Károly és Társa bank részvénytársaság (Kossuth Lajos-utca 13.) szerencsés vevői nyerték a 61597 számú osztályosjátéggal.

Török szerencsése örök! Az V. osztály ma húzott legnagyobb 40.000 koronás főnyereményét ismét a szerencsés Török-bankház négy vevője nyerte (Budapest, Szervita-tér 3.) a 80002 4/4 sorsjeggyel.

A Kalotaszegi erdőipar r. t. tökelesállítása. A Kalotaszegi erdőipar részvénytársaság márczius 19-én rendkívüli közgyűlést hívott egybe az alapítókezes állítása ügyében. A társaság 1896-ban alakult 2.900.000 korona alapítókével, amelyből 138.600 korona értékű részvényt még ezideig nem tudtak értékesíteni. A társaság egyébként elég jól működött, amennyiben 1906-ban 175.442 korona s 1907-ben 260.191 korona tiszta nyereséget mutatott ki.

Tenyészbika-vásár. Háromszék vármegye gazdasági bizottsága márczius hó 17-én Uzon községben (vasutállomás) országos jellegű tenyészbika-vásárt rendez. Idegen törvényhatóságok területéről hozott bikák eladási árának 2%-ka Uzon község előjárásáighoz fizetendő.

Gyáralapítások és gyári hírek. Telecskai Löbl Mátyás, Bécsben élő hazánkfia, tárgyalásokat folytat egy Győri létesítendő selyemszalag- és egy motorgyár alapítása ügyében. Itt említjük meg, hogy a Pivonka-féle czelluloid-gyár nem a Wiener Bankverein, hanem két győri takarékpénztár közreműködésével fog létesülni. — A Taussig Sámuel és fia cég által alapítandó vászonáru-gyár és a Weisz Zsigmond és társai cég által létesítendő szövőgyár részére Győr város törvényhatósági bizottságának legutóbb tartott közgyűlése a kért kedvezményeket megszavazta. — Papp István és fia cég barcza-rozsnyói posztógyárát „Papp István és fia-féle posztógyár részvénytársasági alapra fektetik. Az új r. társaság a posztógyártáson kívül üzemébe a kötött ujjasok gyártását és a bőrfestést is felveszi. Borszéki üvegglyár t. t. cég alatt alakult — mint már megírtuk — a Merosvásárhelyi agrár takarékpénztár r. t. égisze alatt Budapesten egy új

iparvállalat, mely hivatva lesz az ásványvíz-források palackozását hazai gyártmányú üveggel fedezni. Létesítése által a borszéki közbányá, mely piac hiányában számos éven át szünetelt, újból üzembe fog hozni. A új iparvállalat egyelőre több száz székely munkást fog foglalkoztatni. — A budapesti Gedeon és Kont cég megvette és újra üzembe hozta a zimonyi asbestcementgyárat. A vállalatot reorganizálták, új gépekkel szerelték fel. A termelés napi 500 téglaszögmetert tesz ki. — Vajda Jenő Léván új fonalféherítő-gyárat akar létesíteni, mely célra a várostól 3500 négyzetöltelek ingyen átengedését kérte. Erre nézve a képviselőtestületi közgyűlés márczius 9-én fog határozni. — Gyulát tárgyalások folynak a katonai kincstár képviselői és a gyulai törőiparosok szövetkezte között, amely a katonai kincstár hozzájárulásával katonai bakancsgyárat állítana fel. — Bár Kemény József erdélyi földbirtokos Déván új mezőgazdasági gépgyár létesítésén dolgozik A gyár létrejötte biztosítva van. — Az Első magyar kötőképgyár r. t. legutóbbi közgyűlése a felszámolást kimondotta. Ez a társaság a fizetéseképtelenné vált Kadleik M. cézből alakult és annak kispesti gyárat vette át, de a részvénytársaság formájában sem tudták a vállalatot életképesse tenni.

A 4 1/2%-os/koronaértékű községi kötelezők ki-sorsolása. A Magyar Jelzálog-Hitelbank 4 1/2%-os koronaértékű kötelezőinek ma történt ki-sorsolása alkalmával a következő számok huzattak ki, u. m.: négy darab tízezer koronás, 806 975 1030 1203 számok. Hat darab ötezer koronás, 214 273 864 1143 1420 1431 számok. Tíz darab ezer koronás, 885 1690 3051 3864 3879 3959 4730 4732 4733 4808 számok. Öt darab ötszáz koronás, 448 690 694 715 726 számok. Tizenkilenc darab száz koronás, 670 1110 1342 2034 2048 2076 2151 2304 2316 2323 2329 2335 1040 1281 1835 2047 2049 2135 2303. Ezen ki-sorsolt községi kötelezők 1909. szeptember 1-től kezdve teljes névértékben váltatnak be. Budapesten: a bank pénztáránál (V. Nádor-utca 7.) és a Magyar leszámítoló- és pénzváltóbanknál. A fenti községi kötelezők kamatozása 1909. szeptember 1-én megszűnik.

Gróf Mailáth József fölvásása Bécsben. Az Osztrák mezőgazdák társaságának ma esti teljes ülésén gróf Mailáth József titkos tanácsos, főrendiházi tag előadást tartott „A mezőgazdasági munkáskérdés Magyarországon” czim alatt.

A 4%-os záloglevelek ki-sorsolása. A Magyar Jelzálog-Hitelbank 4 százalékos zálogleveleinek ma történt ki-sorsolása alkalmával a következő számok huzattak ki: Hét darab tízezer forintos, 49 78 115 128 1891 2061 2410 számok. Százhuszonegy darab ezer forintos, Tizenhat darab ötszáz forintos, 146 299 1160 1340 1740 1851 2059 2073 2142 2237 2447 3198 201 516 1329 1657. Ezekon kívül ki-sorsoltak hatvanöt darab száz forintos záloglevelet. Ezen ki-sorsolt záloglevelek 1909. szeptember 1-től kezdve teljes névértékben váltatnak be: Budapesten: a bank pénztáránál (V. Nádor-utca 7.) és a Magyar leszámítoló- és pénzváltóbanknál.

A Leánykiaházasító Egylet forgalma. Az Első Leánykiaházasító Egylet mint szövetkezet gyermek- és életbiztosító-intézetnél február havában 1.790.300 K értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 1.539.500 K értékű új biztosítási kötvény állított ki. Biztosítási összegek fejében 96.152 K 84 fillér fizetett. 1909. január 1-től—február 28-áig bezárólag 3.485.100 K értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 3.040.900 K értékű új biztosítási kötvény állított ki. Biztosított összegek fejében a folyó évben 208.658 K 65 fillér és az intézet fennállása óta 14.071.614 K 24 fillér fizetett ki.

Árufelvétel megnyitása. A Dunagőzhajózási Társaság közli, hogy az árufelvétel Regensburg, Passau, Linz, Korneuburg, Wien (északi pályaudvaron, Prater-rakparton és dunaparti pályaudvaron), Pozsony, Gyöny, Győr, Budapest (Batthyány-téren és dunaparti teherpályaudvaron is) állomásokon és állomásokra márczius hó 4-én megnyílik.

Dijszabási pötlék. A Magyar Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság igazgatósága közhírré teszi, hogy a f. é. hajózási idény megnyitásával a személyek stb. szállítására 1905. év óta érvényben álló díj-szabásához I. pötlék jelenik meg. Ez a pötlék kisebb módosításokon kívül „Dubrovca” állomás megszüntetését és „Lubotina” állomás megnyitását tartalmazza. A pötlék ára 20 fillér és megszerezhető a fentnevezett társaság igazgatóságánál.

Felelős szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadó-tulajdonos:

A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság.

Igazgató: ERDŐS ARMAND.

Jogtudományi és államtudományi szigorlatokra, alapvizsgákra, államvizsgákra, ügyvédi és bírói vizsgákra előkészítő biztos sikerrel

Dr. ERŐS VILMOS
jogi szeminárium

Budapest, VII. ker., Wesselenyi-utca 18. szám. Flók-intézet: Kolozsvár, Deák Ferenc-utca 14. szám.
TELEFON 118-57. TELEFON 118-57.

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonátőzsde.

Budapest, márczius 2.

A készpénzpiacra ma kifejezetten lanyha volt az irányzat. Csekély kínálattal szemben a malmok nagyon tartózkodók voltak, jóformán semmit sem akartak vásárolni, emellett pedig igen rossz árakat ígérték, amit az eladók nem voltak hajlandók elfogadni. Ily körülmények között aztán csak egészen jelentéktelen forgalom fejlődött ki, melynek folyamán alig 4000 q buza kelt el, a tegnapiaknál 20—25 fillérrel olcsóbb árakon. A legdrágább eladási ár 28.10 korona volt 80 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 25.60 korona 73 kilós szeremségi buzáért. Egyéb gabonaneműek közül rozs 20—30 fillérrel, tengeri és zab 10—10 fillérrel olcsóbb, árpa szilárd. Forgalomba került: 1400 q rozs 20.20—20.40 koronás árakon, 100 q zab 17.20 koronás áron és 1000 q tengeri 14.54—14.60 koronás árakon. A határidőpiacon a mai üzlet mindjárt megnyitáskor igen lanyhán és a tegnapi zárlatnál jóval alacsonyabb jegyzésekkel indult meg, kezdetben igen sürgős kínálatra még tovább csökkentek az árfolyamok, a forgalom további folyamán azonban meglehetősen vételekdy kezdett mutatkozni, amely zárlat előtt magasabb berlini jegyzésekre és mivel onnan hideg időt és hóesést jelentettek, még fokozódott is, mire aztán barátságosabb hangulat mellett mérsékeltén javultak az árfolyamok. A tegnapi zárlatához viszonyítva, végeredményképpen ma az áprilisi buza tizenkét fillérrel, az októberi buza huszonnégy fillérrel, az áprilisi rozs huszonnégy fillérrel, az októberi rozs husz fillérrel, az áprilisi zab tizennyolc fillérrel, a májusi tengeri hat fillérrel csökkent.

A készpénz jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kilós	Ára 100 kg.	kilós	Ára 100 kg.
Tiszavidéki	75	—	79	27.15—27.65
"	76	26.60—27.	80	27.30—27.75
"	77	26.80—27.20	81	27.55—27.95
"	78	27.—27.50	82	—
Fejérmegyei	75	—	79	26.90—27.35
"	76	26.45—26.75	80	27.15—27.60
"	77	26.65—27.	81	—
"	78	26.80—27.20	82	—
Pestvidéki	74	—	78	26.85—27.25
"	75	—	79	26.95—27.40
"	76	26.50—26.80	80	27.20—27.65
"	77	26.70—27.05	81	—
Bácska	74	—	78	26.95—27.50
"	75	—	79	27.05—27.65
"	76	26.60—27.	80	27.30—27.70
"	77	26.80—27.20	81	—
Rozs Irendü új	—	—	—	20.50—20.65
" középminőségű új	—	—	—	20.35—20.45
Árpa takarmány I. rendü	—	—	—	17.20—17.45
" II. rendü	—	—	—	16.70—17.—
Köles	—	—	—	—
Zab I. rendü	—	—	—	17.90—18.25
" II. rendü	—	—	—	17.50—17.80
Tengeri belföldi új	—	—	—	14.50—14.80
Repce: Káposztarepce	—	—	—	—

A készpénz piacra ma elkelt:

Buza: Tiszavidéki 100 q 80 k 28.10 K, 100 q 79 k 27.80 K.

Pestvidéki: 250 q 80 k 27.90 K, 200 q 78 k 27.50 K.

Fejérmegyei: 125 q 78 k 27.60 K, 200 q 78

Angol készpénzrendszerü

országosan ismert elsőrangú őr szabó-termék szállít mérték szerint, kifogástalan kelméből, többször próbával.

prima munka.

Átmeneti kabátot) 35 frtért
 angol kelméből)
 Felöltőt) 30 „
 Smoking-öltönyt) 35 „
 selyem bélelssel)
 Prima utcai öltönyt 30 „

IV., BELVÁROS,
 Magyar-u. 3.
 I. emelet,
 Kossuth L.-u. mellétt.
 Telefon 116-95.

k 27.60 K, 100 q 78 k 27.60 K, 500 q 78 k 27.50 K, 10 q 77.5 k 27.50 K.

Bácskai: 100 q 77.5 k 27.40 K üszöghegyü, 760 q 77 k 27.40 K, 320 q 76.5 k 27.10 K üszkös. Hartai: 100 q 77 k 27.50 K.

Szerémségi: 200 q 75 k 26.50 K, 150 q 73 k 25.60 K.

Boszniai: 250 q 75 k, 140 q 73 k 26.20 K.

Rozs: 500 q 20.20 K, 100 q 20.20 K, 300 q 20.40 K, 200 q 20.35 K, 250 q 20.20 K kpf. par.

Tengeri: 500 q 14.54 K, 1500 q 14.60 K kpf. par. apr. 1-éről.

Zab: 100 q 17.20 K kpf. sárga.

Az árak 100 kilogrammonként koronaértékben értendők.

A határidőpiacon kötött:

Délelőtt:

Előforduló kötések (50 kg.-kint) 1909-re:	
Buza áprilisra	13.38—13.39—13.34—13.40
Buza májusra	13.16 13.17 13.12 13.12 13.17
Buza októberre	11.19—11.20—11.12—11.16
Rozs áprilisra	10.75—10.28
Rozs októberre	9.89—9.41—9.38
Zab áprilisra	8.72—8.71—8.67
Tengeri májusra	7.36—7.37—7.33

1 óra 30 percet zárulnak:

1909. áprilisi buza	13.38—13.39
1909. májusi buza	13.14 13.15
1909. októberi buza	11.14—11.15
1909. áprilisi rozs	10.29—10.30
1909. októberi rozs	9.37—9.38
1909. áprilisi zab	8.69—8.70
1909. májusi tengeri	7.37—7.38

Budapesti gabonaforgalom.

1909. február 28-tól 1909. márczius 1-ig.

	Erkezett	Elszállított
	m é t e r m á z s a	
Buza	6720	—
Rozs	1416	—
Árpa	1204	101
Zab	3209	—
Tengeri	1425	—
Liszt	101	10335
Korpa	—	2620

Értéktőzsde.

A nyugodtabb politikai irányzat kedvező befolyást gyakorol a tőzsdére. A forgalom ugyan mérsékelt volt, de azért az árak emelkedtek s a két hitelrészvényénél az emelkedés két korona volt. A jobb bécsi jegyzések az Államvasuti részvényeknél is másfél koronás emelkedést eredményeztek. A helyi piac forgalma élénkebb volt s különösen az építőipari értékek iránt mutatkozott érdeklődés, melyeket magasabb árfolyamokon kötöttek. Forgalmomban voltak a Kereskedelmi bank, a Lipótvárosi takarékpénztár, a Salgótarjáni, a Drasche, az Ujlaki téglá, a Beocsini cement és a Fegyver- és gépgyár részvények. A járadékpiacra is volt néhány kötés tartott árfolyamok mellett. A korona-járadék-kötvények 91.60 korona árfolyamon zárultak. Forgalmomban került továbbá a mai üzlet folyamán: Osztrák hitel 629.25—630—629 koronán, Magyar hitel 734.50—736.50—735.75 koronán, Államvasut 671—671.50 koronán, Leszámitolóbank 479.50—479.25 koronán, Jelzálogbank 423—422.25 koronán, Rimamurányi 525.50—525.75—525 koronán, Városi villamos vasut 261 koronán, Közúti 564.50 koronán, Magyar koronajáradék 91.45—91.62—91.55 koronán, Salgó 554 koronán, 22 koronás szelvény levonásával, Szanatórium sorsjegy 7.75 koronán.

Az előtőzsdén előfordult kötések:

Osztrák hitel 629.25—630, Magyar hitel. 734.50—736.50, Osztrák-magyar államvasut 671—671.50, Leszámitolóbank 479.50, Jelzálogbank 423, Rimamurányi 525.50—525.75, Magyar koronajáradék 91.45—91.62 és félkoronán.

A déli tőzsdén előfordult kötések:

Osztrák hitel 629—630.50, Magyar hitel 736—735.75—735.50, Leszámitolóbank 479—478.25, Jelzálogbank 422.25, Rimamurányi 525, Városi villamosvasut 261, Közúti vaspálya 564.50, Magyar koronajáradék 91.60—91.55 K.

Díjbiztosítások osztrák hitelrészvényre: holnapra 4—5 korona, nyozok napra 8—10 korona, márczius hónap végére 24—26 korona.

Utótőzsde délután 4 órakor:

Osztrák hitel 630.50, Magyar hitel 736, Államvasut 671, Leszámitoló 479, Jelzálog 422.25, Rimamurányi 525, Közúti 564.50, Városi 261.

BÉCSI GABONATŐZSDE:

Bécs, márczius 2. (Saját tudósítónktól.) Az északamerikai piacok jelentékenyen gyöngült árfolyamokat jelentettek, a londoni és párisi tőzsdék ellenben szilárd irányzatot követtek. Az itteni tőzsde irányzata általában gyöngült, noha a politikai helyzetet kedvezően ítéltek meg. Gabonáneműk és takarmányárak árfolyamai egyaránt hanyatlottak, még pedig buza és rozs ára 10, tengeri 5 fillérral. Zab tartott áron maradt, aminek a nagy áruhiány volt az oka. A konzum szigorú tartózkodása miatt a forgalom szűk határok közt mozgott.

Jegyzetett buza: tiszavidéki 14.25—14.60, bánáti 13.95—14.20, mosoni 13.45—13.70, tótfelvidéki 13.45—13.80, délviasuti 13.50—13.85, marehfeldi 13.15—13.50. Rozs: tótfelvidéki 10.55—10.75, esepeli 10.50—10.70, pestregeyi 10.70—10.85, délviasuti 10.55—10.75, különféle magyar 10.50—10.75, osztrák 10.50—10.75. Árpa: morvaországi 9.20—10.35, magyar 8.20—9.90, bécsvidéki 9—9.30, tótfelvidéki 8.10—8.80, esepeli 7.90—8.40, közpüni állomások 8.20—8.80, délviasuti 8—9.50, északmagyarországi 7.60—9.10, tiszavidéki 7.60—8.50.

Magyar tengeri 7.80—8.05, Cinquantin 9—9.50. Magyar zab 9.35—9.75, válogatott 9.75—10.15, cseh-morvaországi és alsó-ausztriai 9.60—9.75.

A lélegzés

sokkal könnyebb már az első néhány adag SCOTT-féle Emulsió után is és ez a megkönnyebbülés napról-napra növekedik.

Ezren és ezren tapasztalták ezt az utolsó 32 éven keresztül. Ép ily szembeötlő a javulás az általános egészséget illetően.

Az Emulsió készítésénél a SCOTT-féle módszer védjegye — a halast — kérjük ügyelemben venn!

Étvágy és álm

visszatér. s az emésztés javul. Próbálja meg és meg fog erről győződni.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fill. Kapható minden gyógyszerárban.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE.

Bécs, márczius 2. A magyar miniszterelnök tegnapi nyilatkozata a Balkán-helyzetről az előtőzsdén a spekulációt a legnagyobb tartózkodásra készítette, de a nagy üzletlenség ellenére, mivel New-Yorkból kedvező árfolyamokat jelentettek és a Balkán helyzetét a belgrádi kommunikáció után nyugodtan ítélte meg a piac, az irányzat szilárd volt. Államvasuti részvények emelkedtek a belpolitikai viszonyok kedvező alakulására. Korlátok közt kereslet mutatkozott brüxi kőszénbányarészvények iránt. Magyar Jelzáloghitelbank részvényei megtartották tegnapi árfolyamukat. A déli tőzsde nyugodt irányzattal és tartott árfolyamokkal nyílt meg. Hitelrészvények helyi visszavásárlások következtében élénkültek, ellenben alpesi részvények gyengültek, mert a berlini bányarészvények piacán az irányzat bágyadt lett.

11 órakor zárultak:

Osztrák hitel 629.50, Magyar hitel 736, Laenderbank 434.50, Államvasut 670.50, Délviasut 103, Alpesi 629, Magyar Jelzáloghitel 422, brüxi 700, hirtembergi 1027, Magyar koronajáradék 91.55, Török sorsjegy 183.25 K.

1 órakor jegyezték:

Osztrák hitel 630, Magyar hitel 736, Anglo 294, Bankgyesület 519.50, Földhitel 1074, Laenderbank 435, Union 336, Magyar Jelzálog 422.50, Államvasut 670.50.

Délviasut 103.25, Dunagőzhajózás 918, Alpesi 628.50, Rimamurányi 524.50, Orosz járadék 96.90, Török sorsjegy 183.25 K.

Bécs, márczius 2. (Magyar értékek zárulata.) 4 százalékos arany-járadék 111.20, Tiszai és szeg. köcs. sorsjegy 142.75, Magyar hitelbank részvény 736.—, Magyar leszámitoló és váltó részvény —, Rimamurányi 527.—, Magyar ezukóipar —, Adria hajózási részvénytársaság —, Magyar koronajáradék 91.60, 4 százalékos magyar földteherm. kötv. —, Magyar nyer.k. sorsjegy 192.—, Kassa-Oderbergi Vasútrészvény 857.—, Magyar Jelzálogbank 421.50 Magyar keresk. bank 3310.—.

Bécs, márczius 2. (Osztrák értékek zárulata.) 4.2 százalékos papír-járadék 94.25, 4 százalékos osztrák arany-járadék 114.85, 1860-as sorsjegy 155.25, Osztrák hitel-sorsjegy 465.—, Angol-osztrák bankrészvény 293.50, Bécsi Bankverein 519.—, Osztrák-magyar bank 1757, Déli vasut 103.10, Dunagőzhajózási társ. 905.—, Dohány részv. 343.—, Cs. k. arany (vert) 11.35, Német bankv. 117.96, Osztr. Lloyd 420.—, 4.2 száz. ezüst jár. 94.20—97.85, Osztr. koronajáradék 94.15, 1864-es sorsj. 270.—, Osztrák hitelintézeti részvény 630.25, Union-Bank 536.—, Osztrák Landerbank 435.35, Osztrák-magyar államvasut 671.—, Elbevolgyi vasut 445.—, Alpesi részvény 627.50, 20 frankos 19.04, Londoni váltóár 239.87, Lipótkohó 410.—, Töröksorsjegy 183.20.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDE.

Berlin, márczius 2. A tőzsde ma kedvetlen volt, miután a spekuláció a német vas- és szénpiacra szóló kedvezőtlen jelentések miatt meszemenő tartózkodást mutatott. Nagyobb eladások csak a bányarészvények piacán történtek, ahol a legnagyobb esések állottak be, amelyek rajnai acélrészvényeknél több mint 3 1/2 százalékot tettek ki, míg a többi értéknél alatta maradtak az 1 százaléknak. Prinz Heinrich-vasut részvényei is tetemesen alacsonyabban jegyezték. Bankok, villamossági- és gőzhajós-részvények ugyan szintén gyengüléssel hajlottak, de csak kevéssé változtak. Szilárdabbak voltak Béccsel kapcsolatban osztrák értékek, valamint Newyorkkal egybehangozóan amerikai vasutak. Járadékok tarthaták magukat. A további folyamatban az alapirányzat arra a hirre, hogy Szerbia hajlandóságot mutat a hatalmak kívánságainak eleget tenni, meglehetősen szilárd lett az irányzat és a kezdetben szenvedett veszteségek legnagyobb részt pótolhatók voltak. Élénkebb forgalom tárgya volt a 3 százalékos biródomi kölesön és Baltimore-részvények. Az utótőzsde a magánleszámitolási kamatláb emelkedésére ismét gyengébb irányzat mellett zárult. A készpénzpiac ipari értékei egyenletlen irányzatot követtek. Napi pénz 2 1/2 százalék, magánleszámitolási kamatláb 2 3/8 százalék.

Zárulathoz jegyeztetik: 4.2 százalékos papír-járadék —, 4 százalékos osztrák arany-járadék 98.10, osztrák hitelrészvény 199.70, Déli vasut 17.—, orosz bankjegyek 215.75, 4 százalékos új orosz kölesön 76.90, Disconto Commandit 188.—, Dinamitruszt 16.—60, Harpeni 187.70, Unifikált török járadék 94.10, 4.2 százalékos ezüst-járadék 94.60, 4 százalékos magyar arany-járadék 94.10, Magyar koronajáradék 92.40, Osztrák-magyar államvasut 144.10, Bécsi váltóár 85.45, Olasz járadék 104.20, Alt. villamosági Edison 225.30, Gelsenkircheni 184.—, Laurakohó 194.70, Gyengébb,

Frankfurt, (Zárlat) márczius 2. 4.2 százalékos papír-járadék —, 4 százalékos osztrák arany-járadék 98.20, Osztrák hitelintézeti részvény 199.—, Osztrák-magyar-államvasut 143.90, Északnyugati vasut —, Buxteh-radi vasut —, Londoni váltóár 204.92, Bécsi Bankverein 131.90, Villamos részvény —, 3 százalékos magy. aranykölesön —, 4.2 százalékos ezüst-járadék 98.50, Osztrák koronajáradék 94.55, Magyar koronajáradék 92.30, Osztrák-magyar bank 126.30, Déli vasut részvény 17.25, Elbevolgyi vasut —, Bécsi váltóár 85.40, Párisi váltóár 812.83, Union bankrészvény —, Alpesi bányarészvény —. Nyugodt.

Hamburg, (Zárlat) márczius 2. 4.2 százalékos ezüst, járadék 97.70, 1860, sorsjegy —, Déli vasut 16.75, 4 százalékos arany-járadék 98.30, Osztrák hitelrészvény 196.60, Osztrák-magyar államvasut 146.60, Olasz járadék 103.90, 4 százalékos Magyar arany-járadék 93.35, Nyugodt.

London, márczius 2. Angol consol 85 1/2. Páris, (Zárlat) márczius 2. 3 százalékos Francia járadék 98.05, Osztr. arany-járadék 98.95, Magyar arany-járadék 94.—, 3 százalékos Olasz járadék —, Déli vasut elsőbbségi kötv. 285.—, 5 százalékos marokkói járadék 522.—, 4 százalékos spanyol járadék 97.90, 4 százalékos unifikált török jár. 95.60, Török sorsjegy 94.70, Török dohányrészvény 373.—, Osztrák földhitelintézet 1150.—, Osztr. Landerbank 482.—, Magyar jelzálogbank 461.—, Banque de Paris 1575, Banque Ottomane 709.—, Osztr. magyar államvasut —, Déli vasut

Reggélzés előtt fél pohár SCHMIDTHAUER-féle használatával valódi áldás gyomor-bajoknak és székesorulásban szenvedőknek

Igmándi keserűvíz az elrontott gyomrot 2-3 óra alatt teljesen rendbe hozza. Kis üveg 40 fillér, nagy üveg 60 fillér.

Hartmann gépgyár 516. —, Urikányi kőszén — Váltó Amsterdamra (rövid) 208.72. Váltó német piacokra (rövid) 122.93. Váltó Bécsre (rövid) 104.93. Váltó Belgiumra (rövid) 1/2, Olasz aranyváltó (rövid) 1/2, Váltó Svájcra (rövid) 1/2, Csek Londonra 251.65. Magánkamatláb 1.75 Szilárd.

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK

Vásárcsarnok.

Március 2. Vaj utóbbi napokban szilárdult, többi czikkékben változás alig észlelhető. Tojás a megenyhült időjárás folytán lényeges áresés előtt áll.

Mai árak: Husneműk: marhahús hátulja 110—130 K, eleje 84—100 K, vidéki borju, bőrben hosszan mérve súlylevonás nélkül 88—100 K, helybeli borjuhus 120—128 K, sertészsír szalonnával 132—140 K, lehozott sertés 136—144 K, szalonna friss 122—136 K, szalonna sózott 126—128 K, szalonna füstölt 136—144 K, olvasztani való 132—136 K, hárj 140—144 K, sertészsír 144—148 K, mind métermázsanakint. Püstiölthús (vidéki) kg-ja 1.50—1.60 K, hazai sonka 1.80—2 K, szalámj magyar 3—3.20 K, szalámj nyári 1.20—1.40 K.

Vad: vaddisznó 80—90 fillér kilogrammonként egészben. Fenyvesmadár kőtegeje 1—1.20 korona.

Baromfiak: Fő: rántani való csirke 2.40—5. K, sütni való 3.40—3.60 K, kacsá sovány 4—5 K, kacsá hizott 6—7 K, lud, hizott 13—18 K, tyúk 3.60—4.00 K, pulyka 8—9 K páronként. Vágott: szépen tisztított baromji: hizott ind 1.50—1.68 K, hizott rucza 1.50—1.70 K, hizott pulyka 1.20—1.70 K, levestyúk 1.40—1.50 K kg.-kint, pulard 1.80—2.00 K darabonként.

Tejtermékek: tevaj (centrifugált) I. 2.40—2.60 K, II. 2.00—2.20 K, főzővaj (köpült) 1.80—2.00 K, tehentudó 28—30 K.

Zöldségek: burgonya (vagonáru) sárga 2.50—2.60 K, rózsá 2.00—2.20 K, fehér 1.80—2.00 K, kifli 16—20 K, sárgarépa 20—24 K, petrezselyem 20—24 K, vörshagyma, makói 31—32 K, vörshagyma, közönséges, hazai 20—24 K, fohagyma 40—44 K, káposzta 16—20 K 100 kg.-kint.

Gyümölcsfélék: Szőlő 1—1.20 K kg.-kint. Alma: vágogatott elsőrendű áru (aranyparmen, ranett, Jomathán, Törökbalint, batul stb.) 30—40 K, másodrendű 40—50 K, harmadrendű apró áru 10—20 K, körte, elsőrendű 1—2 K, másodrendű 60—80 K, dió I. 50—60 K, dió II. 30—40 K 100 kg.-kint.

Vegyesárak: Bor és szeszesitalokat minőség szerint különféle árak értékesítenek. Méz 70—95 K kg.-kint. Tojás: bácskai 96—98 K eredeti ládaúként (1440 darab.)

Budapesti szurómarhavasár.

Március 2. Felhajtott 582 drb élő borju, (közte 5 rugott.) Árjegyzék: Elsőrendű élő borjúkért 93—98 fillérig, kivételesen 100—104 fillér, középmínőségű élő borjúkért 80—90 fillérig, súly és rugott borjúkért 38—64 fillérig, kilogrammonként (levonás nélkül.) Az irányzat közepes volt, az árak változatlanok maradtak.

Kőbányai sertés piac.

Március 2. Hizott sertésárak. Magyar elsőrendű: fiatal nehéz (páronként 320 klgon felül) 139—140 fillér, fiatal közép (páronként 251—320 klg.) 139—140 fillér, könnyű (páronként 250 klgig) 139—140 fillér. II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 240—280 klg.)

140—142 fillér, könnyű (páronként 240 klgig) 140—142 fillér. Sertéslétszám: 1909. évi február 28. napján volt készlet 20.005 darab sertés, március 1. felhajtott 231 drb sertés, 1-én elszállított 215 darab sertés, 2. napjára marad készlet 20111 drb sertés. A hizott sertés üzletirányzata élénkebb.

Bécsi sertésvásár.

St. Marx, március 2. Felhajtott 12.136 drb sertés. És pedig 6516 drb magyar és 5620 darab lengyel sertés. Árjegyzék elsőrendű sertésekért 126—130, kivételesen 131—132, szedett sertésekért 104—121, kivételesen 122 fillérig kilogrammonként (előnyben, levonás nélkül.) Az irányzat élénkebb volt. Az árak 4—6 fillérrel kilogrammonként emelkedtek.

IDŐJÁRÁS.

A Magyar Kir. Országos Meteorológiai és Földmagnességi intézet jelentése.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban az idő nyugat felől csapadékosra változott és ma reggelig az ország nyugati nagyobb felén esett kisebb-nagyobb mennyiségű csapadék; a tengerparton 10 és 50 mm. között ingadozott az eső mennyisége. Helyenként erős szél is keletkezett. Az idő egyuttal észrevehetően megenyhült, gyenge éjjeli fagy is csak helyenként fordult elő; a maximum Cirkveniczán 14 C. fok és a minimum Marosvásárhelyen —8 C. fok volt.

Prognózis a következő 24 órára:

Változóköny, szeles (viharos) idő várható, többnyire csapadékkal és későbbi hősüléssel.

Table with columns: Állomás, Légnyomás, A hőmérséklet, Szélirány és erő, Felhőzet, Csapadék mm., Hőmér-séklet. Lists various stations like A-Szatmá, Ungvár, Késmárk, etc.

Kivonat a hivatalos lapból.

Március 2.

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. Czeke Marianne budapesti tudományegyetemi fizetéstelen könyvtárvezető, a IX. fizetési osztálynak megfelelő szabályszerű illetményekkel, fizetési könyvtárvezető; az igazságügyminiszter Rihay László sátoraljai helyi törvényszéki joggyakornokot az alibunári járásbíróhoz és dr. Németh Péter budapesti büntető-törvényszéki joggyakornokot a kalocsai törvényszékhez jegyzőkké, Makay Kálmán kassai ev. ref. segédlelkész a kassai javítóintézet ev. ref. lelkészé, egyelőre ideiglenes minőségben; a földművelésügyi miniszter a debreceni kincstári bírtoknál alkalmazott Mólá János és Szakály József napidíjas erdőőröket, jelenlegi állomáshelyükön való meghagyásuk mellett, m. kir. erdőőrökké; a budapesti ítéltábla elnöke Szunyogh Gábor budapesti lakos jegyzőjét és Saly Ervin budapesti lakos ügyvédjelöltét a budapesti ítéltábla területére az igazságügyminiszter által felkutatott Károlyi mezőkiveséji járásbírósi hivatalaig az ügyészhez ügyészéhez hivataloszává nevezte ki.

Pályázatok. Az aranyosmaróti és a lévai adóhivatalnál egy-egy díjtalan adóhivataltal gyakoronoki állásra 2 hét alatt; a nagybecskerekeli pénzügyigazgatóság-nál állami végrehajtói állásra 2 hét alatt lehet beadni a pályázati kérvényeket.

Visszavont pályázat. Az alsódbási járási számvevői pénzügyi számtisztai állásra hirdetett pályázatot visszavonták.

VIZÁLLÁS.

Table with columns: m é t e r, m á r c i u s 2 m á r c i u s 1, m é t e r. Lists various locations like Inn Duna, Schárding, Passau, etc.

EGYETÉRTÉS

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató; PAJOR MÁTYÁS.

Large financial table with columns: Budapesti értéktőzsde, Mai záró árfolyam, Pénz, Áru. Contains sections for Államadósság, Záloglevelek, Gőzmalmok, Iparvállalatok, Sorsjegyek, Pénznemek.

SZÍNHÁZAK.

Szerda, 1909. márczius 3-án.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

A vadkacsa.

Tragikomédia 5 felvonásban. Írták: Ibsen Henrik. Fordította: Dr. Lukács György.

Személyek:

Werle	Hóváth
G. egers	Pathes
Az öreg Ekdal	Gabányi
Hjalmar Ekdal	Gá
Gina	H. gyasi M.
Hedvig	Váradi A.
Schibyné	Lenkei H.
Relling	Somlai
Molvik	Mezsiros
Petersen	Abonyi
Jensen	Szöke
Kóvár ur	Bonia
Kopasz ur	Haidu
Rövidlátó ur	Bartos

Kezdeté 7 1/2 órákor.

VIGSZÍNHÁZ.

A király.

Vígjáték 3 felvonásban. Írták: Caillavet és Aréne.

Személyek:

A király	Hegedűs
Chamaranda	Fonyvesi
Bourcier	csóth
Mauho	Komlóssy I.
Lizette	Csaky I.
Blond	Szarany
Firmin Chamaraude	Tavay
Thérèse	Góthné
Léonora	Tihanyi
Corneau	Vendrei
Cruchet	Balassa
Gubier	Győ ő
Rivolté	Székelyi
A püspök	Kazalicszky
A szenátus elnöke	Harsányi
Riporter	Bardi
Suzette	Komlóssy I.
Francine	Varga A.
Georgette	Dallos I.
Inas	Kassay

Kezdeté 7 1/2 órákor.

URANIA SZÍNHÁZ.

A francia forradalom.

Kezdeté 7 1/2 órákor.

APOLLO-PROJEKTÓGRAF

Népszínház-utca 1-3. szám. Telefon 68-39.

Sherlock Hochmec.

Enekiókép. Enekli és előadja Bannann. (Saját fölvétel). — A lámpa. — Majomországban. — A komikus öngyilkos lesz. — Iskolatársak. — A Góta-csatorna Svédországban.

A kis Kohn.

Enekliő kép. Kezdeté 5 órákor, vasár- és ünnepeken 3 órákor.

M. KIR. OPERAHÁZ.

A sevillai borbély.

Víg dalmű 2 felvonásban. Zenéjét szerlette: Rossini

Személyek:

Almaviva	Arányi
Bartolo	Heg-dűs
Rosina	Sándor E.
Basilio	Kornai
Figaro	Takács
Bertha	N. Valent

Utána:

A törpe gránátos.

Ballet-együttel 1 felvonásban. Szövegét írta és koreográfiáját készítette Guerra Miklós. Zenéjét szerlette: Szikla Adolf.

Kezdeté 7 órákor.

VARSZÍNHÁZ.

Nincs előadás.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Forradalmi nász.

Színmű három felvonásban. Írták: Sophus Michasen. — Fordította: Homonnai Albert.

Személyek:

Montaloup	Vágo
Davout ezredes	Papp
Marc-Arnon	Csorics
Jean Lasque	Komendy
Trésailles	Tarot
Du Bortas	Thuróczy
Jérôme	Réhey
Prosper	Rakai
Copin abbé	Fonyvesi
Aimée de l'Estolle	Forgács R.
Leontine	Forrai R.

Kezdeté 7 1/2 órákor.

KIRÁLY SZÍNHÁZ.

Tánczos huszárok.

Operett három felvonásban. Írták: Rajna Ferenc. Zenéjét Szép Eri ő verselirő szerlette: Szirmai Albert.

Személyek:

Hubert Egon herceg	Király E.
Von Flüggen	Szirmai
Von Saarburg	Csiszár
Von Dennenwitz	Sárosi
Von Stackelberg	Margittay
Helldörk	Simai
Canisius Wolf	Papir
Herna, neje	Erdel B.
Ihes, lánya	Kosáry E.
Prosch Lőr	Németh
Ede, a fia	Otvös G.
Dücsenstein	Sátrány
Era, a felesége	Nyarainé
Herta, lányuk	T. Harmath
Dr. Frolocker	Raskó

Kezdeté 7 1/2 órákor.

FOLIES CAPRICE

Igazgató: LEITNER és KELETI. Révay-utca 18. Főrendező: ROTT SÁNDOR

Az előadás kezdete 7 1/2 órákor.

8 1/4 órákor! Ma 9 1/4 órákor!

Az első stáció.

Bohózat. Írták: SATYR. Rendező: Rott Sándor.

Végül 11 órákor! Végül 11 órákor!

„BADE ZU HAUSE“

Jelenet a gőzfürdőben. Írták: Satyr. Rendező: Rott S.

Nappali pénztár délelőtt 9-1 óráig és délután 3-6 óráig. Az 1-ső emeleti „Casino de Parisban“ elsőrangú tánc-attrakciók. — Kezdeté 7 1/2 órákor. Telefon 14-22.

PARISIANA-ORFEUM

Szerecsen-utca, a m. kir. operával szemben.

Igazgató: FRIEDMANN A. Telefon 161-45.

! Uj, Szenzációs műsor !

Színre kerül:

Utazás Kanabokába. Eredeti néger operett.

Előadja a 22 tagból álló, világhírű néger operett-társulat.

Budapesten még soha nem 16 varieté-szám látott szenzációs attrakciók.

Az előadás kezdete 7 1/2 órákor.

Pénztári órák d. e. 9-12-ig; d. u. 2-8-ig. — Kifűző konyha. Uvegőr. — Előadás után a remek téli kertben kabaret, előkelő művészek közreműködésével.

Budapesti Cabaret BONNONNIÈRE

VI., Teréz-körút 28. — Telefon 52-87.

Az előadás kezdete 9 1/4 órákor

A Müncheni Scharfrichterek vendéglátéka

1909. márczius 7-ig bezárólag meghosszabbított.

Marya Delvard. M. Henry. Carl Hollitzer. Arcus Troll, Heinz Lebrun, Oscar Leu új mű-orrall.

Fényes magyar műsor. — A második rész német.

Jegyek 6. 5. 4. 3. korona. — Bővebbet a plakátok.

MOST JELENT MEG:

A magyar Büntető Törvénykönyv

a büntettekről és vétségekről. (1878. V. t. c.)

Kiegészítve az 1908. XXXVI. törvénycikkel, (a büntetőtörvények és a bűnvádi perrendtartás kiegészítéséről és módosításáról, valamint a fiatalokú terheltek büntetéseinek ellátása tárgyában 1908. évben kiadott miniszteri rendelettel) és a vonatkozó törvényekkel és betűrendes tárgymutatóval.

Ára 1 korona 60 fillér.

Megjelent az Athenaeum irodalmi és nyomdai r. t. könyvkiadóhivatalában (VII., Rákóczi-út 54) és kapható úgy ott, valamint minden könyvkereskedésben.

Heti műsor:

ROYAL ORFEUM

ERZSÉBET-KÖRÚT 31. TELEFON 110-22

Minden este 8 órákor:

A szenzációs sikert aratott fenomenális márcziusi műsor!

Felragasztott kacagás:

Pampoulette éhes ■ A mutyi-szoba

A HÁLÓSZOBALÁNY.

Tánc szenzációk Le Bella Rosetti l'Idole des deux Hémisphères. Spanyol és hindu táncok.

Sorella Kosmos danczatriel internacionale. — La Compagnie Lepomme a világ legkiszagzottabb látv. némajátéka.

Marco, le chanteur-phenomine. Staggione per minute.

A nimfa és a faun násza. Ezenkívül: A hét mozika. Montekarló! — Varjas Antal és még 12 attrakció.

Még e héten bemutatásra kerül: BEREGISS

Jegy váltható elővételi díj nélkül a Royal Orfeum nappali pénztáránál d. e. 9-1-ig, d. u. 3-6-ig.

A téli kert túlkörtermében Royal-Cabaret. Enékek, új attrakciók. Cziganzena reggel 5 óráig.

Fővárosi Orfeum

VI., Nagymező-utca 17. sz. Waldmann Imre igazg.

Japán Budapesten!

A) A 8 IGAZI GÉSA THE RIGOCKUS

B) Először Európában!

Szenzációs fellépések. Továbbá

12 új attrakció.

Az előadás kezdete 8 órákor.

Jegyelővétel: délelőtt 10-1 óráig és délután 3-6 óráig. — Telefon: 93-36.

STEINHARDT MULATÓ

Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.

Kezdeté 8 órákor. Ma és mindennap Ujdonság!

CSAK ÖT PERCZ!

Bohózat. Írták: Glinger és Taussig, fordította: Steinhardt.

Ezt megelőzi:

EGY NAGY PETITE.

Bohózat. Írták: Lucian.

Továbbá: Steinhardt, Gyúrfás, Nedics, Sándor, férfi kettős u. magánzámakkal, valamint: Tomm Büttler, komikus biciklista és a Walord-család, tornászok fellépte.

A remek téli kertben reggeli tánc és zene. — Elsőrendű attrakciók. — Belépődíj nincs.

Jegyek: 9-12-ig és 3-6-ig Rákóczi-ut 63. sz. és özv. Kontiné dohánykultúrátudományi arudájában, Andrássy-ut 29.

Vasár- és ünnepnap délután fél nyolc órai kezdettel mérsékelt helyáru előadás.

BUTOR

805 VÁLASZTHATÓ ÉS KÉSZPÉLTÉSEK RÉSZLETFIZETÉSRE RENDHIVJÜLI ÖLCSŐÁRON KAPHATÓ

ÉRTVŐS-UTCA 17. (Andrássy-utca mellett) KAPATÓ

BUDAPEST, VI. KER. SÁNDOR-UTCA 17. (ANDRÁSSY-UTCA SÁMOLY KAPU) ARJÉSZVÉZAR INGYEN. TELEFON 68-27.

SZABADALMAKAT

védjegyeket és mintajelölteket megszerző a Szabadalmakat Ertekesítő Vállalat PASZFOR (bej. oeg)

Budapest, VII. ker., Erzsébet-körút 17. sz.

Felvilágosítás díjtalan. Telefon 24-20.

EDISON

Mozgófénykép Vállalat

VI., Nagymező-utca 21.

Első előadás hétköznap d. u. 5 órákor.

Vasár- és ünnepnapokon d. u. 3 órákor.

Utolsó előadás kezdete 11 órákor.

Szenzációs ujdonság!

Műsoron kívül:

páratlan hatású énekes és zenés mozgófénykép a világ legelsőrangú művészei közreműködésével.

Minden órában változó műsor.

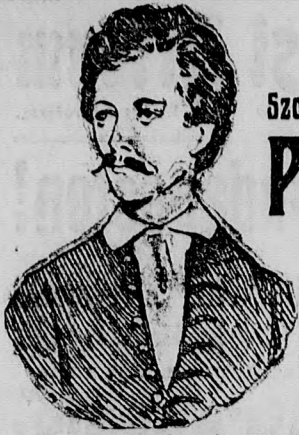
Helyárak:

Páholy 1 K., I. hely 60 fill., II. hely 40 fill., III. hely 20 fill., Gyermeknek félár.

Mozgófénykép-vállalat tulajdonosok figyelmébe

Megjelent 150.000 méter ujdonságot tartalmazó legújabb kép- (film) árjegyzékünk. Kiváratlanul ingyen és bérmentve. Telefon 64-20.

1909. márczius hó	M. kir. Operaház	Nemzeti Színház	Varszínház	Vigszínház	Magyar Színház	Király-Színház	Urania	Hangversenyek
4 Csütörtök	A próféta	Két férfi	Egy szegény ifjú története	Tatárjárás	A mertelen nő	Tánczos huszárok	A francia forradalom	Vigadó: Egyetemi énekkar
5 Péntek	Carmen	A gyermekkirály	—	A kivándorló	Hivatalnok urak	Tánczos huszárok	A francia forradalom	Royal: Dabel Yvonne
6 Szombat	A nürnbergi mesterművészek	A gyermekkirály	—	A vasgyáros	A sa-flók	Tánczos huszárok	Szilágyi Imre hangversenye	—
7 Vasárnap	A csavargó	A kaméliás hölgy	—	A tanítónő	Falusi idill	Varázskeringő	—	Royal: Brisszeli vonós négyes

Utolsó hét!

Szombaton, márczius 6-án este 7 órakor lesz a

Petőfi-sorsjegyek

huzása.

Főnyeremény . . . 25.000 korona.

Összes nyeremény 76.000 korona.

Egy sorsjegy ára 1 kor.

Kapható minden tőzsdében és bankokban.

Megrendelhető a sorsjegyirodában: Bpest, IX., Boráros-tér 2.

Déli jég- és viszontbiztosító-társaság Triesztben

Az igazgató-tanács tisztelettel meghívja a társaság t. részvényeseit az 1909. évi márczius hó 18-án, csütörtökön délelőtt 11 órakor a cs. kir. szab. Adria biztosító-társulat Trieszt Via Valdirivo 2. sz. alatti igazgatósági termében megtartandó

rendes közgyűlésre.

Tárgysorozat:

1. Számadási jelentés és mérleg az 1908-iki üzletévről.
2. Számvizsgálók jelentése.
3. Az évi számadás jóváhagyása.
4. Igazgató-tanács tagok választása.
5. Két számvizsgáló és egy helyettes számvizsgáló választása.

A közgyűlésen résztvenni szándékozó és legalább 5 részvénnyel bíró t. részvényesek felkértem, hogy részvényeiket a társasági alapszabályok 15. §-a értelmében legkésőbb 8 nappal megelőzőleg, vagyis folyó évi márczius hó 10-ig a társasági pénztárnál, vagy a társaság képviselőitől Bécs, Prága, Budapest, Milánó, vagy a cs. kir. szab. osztrák Länderbanknál Bécsben letétbe helyezték.

Trieszt, 1909. február 26.

Az igazgató-tanács.

DARROW HALÁLA.

— REGÉNY. —

Irtta: M. L. SEVERG.

33
Csak kettőnél nem tudott a hivatalnok adatot adni, I. Cz. Weltz és B. V. Riezi nevéknél. Mikor megmondtam a vezetőnek, hogy a hivatalnok a neveket a könyvmegrendelő lapokról írta le, nekem értésemre adta, hogy az utóbbi két név zöld czédulákról lett leírva, amit az olvasóteremben adnak ki az ottani olvasásra, mert sem Weltznek, sem Riezinek nincsen kölesönlapja.

Elhatároztam tehát, hogy a két névtől eltekintve a többiek fogom tanulmányozni. Ugy gondolom, hogy helyes a feltevés, hogy John Darrow gyilkosa olyan ember, akinek érettebb a megfontolása és rendkívül ravasz, tehát valószínűleg olyan ember, aki már idősebb korban van, minden bizonynyal ezt biztosan merem állítani, tul van a huszonegyedik éven. Ezzel lement a jegyzékből ismét tíz név. De hogyan folytassam tovább ezt a kiválasztási módszert? Ez a kérdés motoszkált a fejemben. Eltekintve attól, hogy a megjelölt névű urakat személyesen is felkereshetem, ezt azonban egyelőre még nem akartam megtenni, csak egy mód jutott az eszembe. Meg kellene ugyanis állapítanom, hogy a tíz megjelölt egyén a „négyek jele“ olvasása előtt és közvetlen utána milyen könyvet kölcsönöztek. Eszerint akartam cselekedni.

Ha azt kérdezi, hogy miért követtem ezt az utat olyan esőkönyösen, amelyről mindenki azt mondaná, hogy csak félig esuda által vezetne célhoz, csak azt felelhetném, hogy valami belső ösztön tüzelt erre. Mindenestre eltávoztam, hogy a tíz személy felől minden lehető felvilágosítást megszerezzek magamnak. Egy szives alkalmazott segítségével minden egyes kölcsönző által használt

oly öt könyvet felírtam magamnak, melyet a „négyek jele“ előtt olvasták, azután minden oly öt könyvet, amelyet utána olvastak.

Egyelőre tartózkodtam minden végső következtetéstől, míg a jegyzék el nem készült, ámbar az összeállításnál is észrevettem egyes érdekes dolgokat. Végül előttem volt a száz könyvnek a címe és ekkor leültem és nyugodtan gondolkodni kezdtem, hogy mit lehetne belőle kihozni. Készakarva hagytam hátra Weltz és Riezi jegyzékét, mert feltételeztem, hogy ezek felől fogok legnehezebben felvilágosításokat szerezhetni.

A többiek könyvválasztásában nem tudtam vezető gondolatot felfedezni. Az egyik például ilyen könyvet kért, még most is emlékezetemben vannak: „Thelma“, „Két zászló alatt“, „David Copperfield“, „Egy afrikai Farm“, „Késő boszu“, „A négyek jele“, „A zendai fogoly“, „Babamulatság“, „A szarka“, „Egy asszonyval több“, „Ideálok“ ilyen formán kereste a többi hét is össze az olvasmányát. Másképpen állt a dolog Weltz és Riezi uraknál. Itt már meglátszott, hogy a könyveket tervszerűen választották ki.

Felolvastam önmek a Weltz és Riezi által kikölcsönzött könyveket, hogy lássam, mit következtetett ebből.

Weltz:

1. „Méregtan“, írta M. Orfila (francia.)
2. „Patkánymérég és egyéb történetek“, írta Florence Marryat.
3. „A ráknak észszerű gyógyítása“, írta T. Johnston.
4. „A lelezáztott család“, írta P. Bondin.
5. „A négyek jele“, írta A. Conan Doyle.
6. „A rák újabb gyógyítómódja“, írta W. Brodbent.
7. „Mérgezési bűnyűgyűjtés“, írta L. Brown és G. Stewart.

Nagyon sok vizet fizetek!

Megszűnik minden háziurnak ez a panasz, ha a vízfogyasztást házában

vizmérő

után fizeti és vízfogyasztását szakértői ellenőrnök által hetenként leolvastatja. Az ellenőrzés díja 15 koronától feljebb. A heti ellenőrzés nyomban fölfedi a hálózat vagy a felszerelési hibát és elejét veszi minden túlfogyasztásnak.

Budapesti Vizmérő Betéti Társaság **Kunz F.**

vizmérők szakgyára. Saját gyártelep.

Vízfogyasztás ellenőrzési osztály: I., Bors-utca 14. szám. Telefon: II-06.

Márczius 15-iki irodalom!

- SAS EDE: Hősök-hőse. Nyolcz képmelleklottel. Diszkötésben ... 7.— kor.
 SEBŐK ZSIGMOND: Kossuth Lajos életrajza. Kötve ... —60 fill.
 RÁKOSI VIKTOR: Korhadat fakoresztek. Harmadik ifj. kiad. Diszköt. 4.— kor.
 PÓSA L.: Szól az ének. Szavalni való haz. versek, füzve 2 K. diszköt. 4.— kor.
 RÁKOSI VIKTOR: Hős fiuk. Regényes történet a szabadságharczából. Diszkötésben ... 7.— kor.
 PÓSA LAJOS: A szabadság hőse. Képek az 1848—49. szabadságharczából. Képekkel ... —60 fill.
 Haza és szabadság. Hazafias szavalmányok és költ. —60 fill.
 GAUSS VIKTOR: A piros köpenyeg. Elbeszélés a magyar szabadságharczából. Képekkel ... —60 fill.
 GAÁL MOZES: A vasember fia. Történeti elbeszélés, képekkel ... 1.50 fill.
 Sem apó. Történeti elbeszélés ... —60 fill.
 HÁVAS MIHÁLY: A hősök. Hazafias elbeszélés, képekkel ... —60 fill.
 KRUDY GYULA: A komáromi fiuk. Történeti elbeszélés ... 1.— kor.
 Előre. Hazafias elbeszélés, képekkel ... —60 fill.
 LENGYEL LAURA: Magyar hősök. Történeti elbeszélés, képekkel ... 1.— kor.
 A virradat napja. Történeti elbeszélés, képekkel ... 1.50 fill.
 MADARASSY L.: A kis hadsereg. Történeti elbeszélés ... 1.— kor.
 PERÉNYI LAJOS: A hazáért. Hazafias elbeszélés, képekkel ... —60 fill.
 TÁBORI RÓBERT: Gábor Aron. Történeti elbeszélés ... —60 fill.
 FARKAS IMRE: A kapitány. Jelenet. Előadja 2 férfi és 1 nő ... —30 fill.
 ILLYÉS BALINT: Hazafias költemények. Ara füzve 3 kor., kötve ... 5.— kor.
 UNNEPI VERSEK: Szerkeszti dr. Vajda Gyula. Szavalókönyv. Iskolai ünnepélyekre alkalmas költemények gyűjteménye. 2. kiadás. Ez a gyűjtemény aranykönyve a magyar ifjuságnak. Egyrészlől az összes iskolai ünnepélyekre alkalmas szavaletoakat csoportosítja, másrészlől remekírónk költeménye mellett az újabb magyar költészet összes nevesebb képviselőinek műveit tartalmazza. A vaskos kötet 300 költeményt tartalmaz. Ara füzve 3 korona, diszkötésben ... 5 korona.

SINGER és WOLFNER kiadása

Budapesten, VI., Andrásy-ut 10.

8. „Mérgek praktikus leírása“, írta H. Costill.

9. „A mérgek hatásuk és bebizonyításuk“, írta Alexander Wynter-Blyth.

10. „A mérgek hatásuk és bebizonyításuk“, írta Alexander Wynter-Blyth.

7. „Mérgek praktikus leírása“, írta H. Costill.

8. „Rákbetegségekről, szülő esetek“, írta H. Lebert (franciaiból.)

9. „Mérgek hatása, törvényeséki, orvostani és praktikus phisika“, írta dr. R. Christison.

10. „A mérgek hatásuk és bebizonyításuk“, írta Wynter Blyth.

— Nos, csodálkozok még, hogy izgatott lettem, amikor ezt olvastam? De mielőtt folytatam, mondja meg nekem, mit tart e felől, doktor — s kezembe adta a jegyzéket.

— Nagyon feltűnő összefüggés van a két férfi olvasmányában — feleltem én — nemesak azért, mert egyforma az olvasmányuk tárgya, hanem hat esetben ugyanazt a könyvet olvasták mindketten. Ez nem lehet pusztán véletlen. Alkalmassint ismerősök és egyforma terv után dolgoznak. A rák és a mérgek iránt való nagy érdeklődés után ítélve orvosnövendékeknek tartom őket. Ámbar a 4-ik és 5-ik könyv nem támogatja ezt a feltevést, de ez csak kettő a tizből s így nem számít sokat.

— Ennyiit következtetek ebből. — Ezzel visszaadtam neki a jegyzéket.

— Az ön véleménye ugyanaz — felelte Maitland — ami az enyém is volt és valószínű, hogy itt megálltam volna, ha nem akadt volna további bizonyító anyag. Eleitől kezdve biztosan tudtam, hogy Weltz és Riezi közös terv után dolgoznak. Első sorban meg akartam tudni a lakásukat, hogy azután a további lépéseket megfontoljam és a szerint cselekedjem a Boston-czimtárban kerestem a nevüket, de egyiknek a nevét sem találtam benne. Már éppen a szomszéd helyiségek cimzintárát akartam fellapozni, amikor eszembe jutott, hogy sokkal egyszerűbb a zöld könyvrendelőlapot megnézni. Ezért tehát engedelmét kértem, engedjék meg a bepillantást.

(Folyt. köv.)

HAZASULANDÓK FIGYELMÉBE!

JEGYGYÜRÜK, NÁSZAJÁNDÉK-TÁRGYAK
A
LEGELŐNYÖSEBBEN
POLGÁR KÁLMÁN
ÉKSZERÉSZ-és MŰÖRÁS-üzletében szerezhetőek be.
BUDAPEST, Erzsébet-körút 29.
VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KÜLÖNÖS GONDOT FORDÍTOK.
ÁRJEGYZÉK 20 000 RAJZZAL INGYEN és BÉRMENTVE.

Vízvezetéseket
Itatás, öntözés, lecsapolás, fürdés stb. czélokra, szélmotor, kölegmotor, benzínmotor, járgán üzemmel vagy önműködőleg távollevő forr sokból vagy mély kutakból létesítenek:
Lakos és Székely magánmérnökök.
Gyár és vállalat vízvezetési és acetylén-világítási berendezésekre
Budapest, VII., Aréna-ut 64. sz.
Kivántra helyszíni felvételek, költségvetés díjtalanul.

Különleges vállalat
keményítő, glucose, szőlő- és desztillát-gyárak
berendezésére és átalakítására
W. H. UHLAND, G. m. b. H.
LEIPZIG-GOHLIS. Prospektus ingyen.

Titkos betegségek
gyógyítására legjobban ajánlható 28 éven át szerzett kórházi tapasztalatai alapján
Dr. KAJDACS
v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos.
Biztos sikerrel, rövid idő alatt gyógyít húgyvesztést, hólyagbajt, sebeket, bujakort (syphilist), borbajokat, elgyengült férfierőt, idősebbeknél is, önfertőzést és annak utóbajait, ideg- és hátgerinczbajt, valamint minden női bajokat.
RENDEL: 4-9-ig és este 7-8-ig.
BUDAPEST, VIII., JÓZSEF-KÖRUT 2.
Levelekre válaszol, gyógyszeréről gondoskodik.
Levél útján is biztos gyógyítást.

DELI
Étterem és kávéház.
a dunaparti korzón (Wurm-utca sarkán), az újonnan átalakított étteremben naponta **FIVE O'CLOCK.**
Délután és este a **KRAUSE** művészkvartett hangversenyt rendez.
A fényesen berendezett emeleti díszterem estélyek rendezésére kiválóan alkalmas.
A meleg és hideg ételeknek házhoz szállítása, alkalmi ebédek és estélyek rendezése, úgy mint eddig, a legpontosabban és izlésesen eszközöltetnek.
DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

Az „Egyetértés Vasárnapjában“
megjelent cikkeik mérsékelt áron kaphatók az
Egyetértés kiadóhivatalában
Budapest, VI., Eötvös-utca 32. szám.

Légszusz és villamos
csillárok
legelőnyösebben szerezhetőek be **Kulcsár Sándor** bronzáru- és csillárgyárában, Budapest, VI. ker., Dessoefly-u. 9-11.

Hollandi
életbiztosító részvénytársaság
(Algemeene Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrente)
Amsterdam
Magyarországi igazgatóság:
BUDAPEST, VIII., RÁKÓCZI-UT 1. SZ.
Az 1907-ik év végén:
a biztosítások összege a **341 millió** koronát meghaladta.
A tartalékok összege: **99 millió 440,898.20 kor.**
Eddigi kifizetések: **75 millió 856,650 kor. 79 fill.**
Legolósabb díjak.

Nagy fegyverárjegyzék ingyen és bérmentve.
AUFRECHT és GOLDSCHMIED betéti társaság
Budapest, VII., Rákóczi-út 30. ajánlja
Pieper Nikolas Automata pisztolyt.
Csak elsőrangú gyarmányokat tartanak raktáron.

A Browning-pisztoly 10 kalosítása 6-35 mm. Browning-patrónok használatára készült. Legfőbb előnye, hogy szabadkézzel minden szerszám nélkül egy fogással szétszedhető, ennek következtében tisztántartása és kezelése sokkal könnyebb. Baleset, egy pontosan működő biztosíték következtében, mely a hákasra irányul, ki van zárva. A mellényzsebben elfér.
Ára 80 Korona. Havirészlet 4 kor.
12 havi egyenlő részletre 72 korona
Levegőgondó és hosszank beküldendő.

Megrendelési ív.
Aufrecht és Goldschmied b. t. cégnél
Budapest, VII., Rákóczi-út 30. szám.
Ezennel megrendelem Pieper Automata-pisztolyt _____ korona árban, fizetendő _____ kor. havi részletekben _____ től kezdve, Budapestben, Aufrecht és Goldschmied cégnél. A csomagolási és szállítási költségeket magam viselem. Három havi részlet elmulasztása az egész hátralékot esedékessé teszi.
Lakhely: _____
Kelet: _____
Név és foglalkozás: _____
Nagy fegyverárjegyzék ingyen és bérmentve.

Levegőgondó... Levegőgondó... Levegőgondó
PAP LAN PAP LAN PAP LAN
Összeszerelésű vagy kivethető matracozal 10 firt.
Sodronyágybáték méret szerint 3 firtól feljebb.
Gichner János ágynemű, réz- és vashatár-gyáros,
szőveg, függöny, pokrócz, terítő stb. nagy választék
Budapest, Erzsébet-körút 20.
Fióküzlet: Rákóczi (Kerepesi)-ut 86. sz.
Gyár: VII., Kertész-utca 7. és 9. szám.
Árjegyzéket bárkinek ingyen és bérmentve küldök.
Meg nem felelő árut cserélem vagy a pénzt visszatartom.
Gyermek ocsók nagy választékban.
Rollekák 50 kr.-tól felj.

E hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges...

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges...

Pénzszekrények Használtak és újak, rendkívüli olcsó áron kapható...

Több mint 600 vagyonos hölgy óhajtaná hamarosan házasságot kötni...

Pénzt azonnal butorra, zongorára, koscsikra, varrógépekre, kerékpárookra...

Csemegecsözlöt, fagymentesen csomagolva postakosaránként 3.50 K. csemegealma...

Hordóskáposztát, kosárvegyként 2.20, világos kajszinbarackvegyként...

Fajborokat, lefejtve, kölesönhorodóban, 28 koronájával...

Gyümölcsfa, diszfa- és rózsá-árjegyzékekkel ingyen szolgál...

Gramofon! 200 koronás, hatalmas, 16 forintért eladó...

Vasbutor. Rézagy 35 ft, gyermekagy 11, öszezsukható...

CSIZ a kontinensen a legelősebb Jód brom gyógyfürdő...

Pénzszekrények és amerikai irodabutorok, használtak és újak...

Modern urasági butorok alkalmi vétele és eladása háló, ebédlő, szalon...

GROSZ SANDOR és Társa Budapest, Liszt Ferenc-tér 8. szám...

Mme. Valter angol- és francia női szabónő Budapest, VIII. ker...

BUTOR 30% megtakarítás! Régi Butorszalon Budapest, Ferenciek-tere 3 félemelet...

Brilliantot, aranyat, ezüstöt, ékszert és régiséget veselek és eladok...

Stenográfia Rákóczi-ut 60. sz. Magyar, német gyorsírás-oktatás...

Jogi, politikai szigorlatokra, alap- és államvizsgákra...

Parlamentari gyorsírók által vezetett magyar, német gyorsíróiskola...

A fővárosban a legnagyobb és legolcsóbb cég: Tömör butorokban SÁRKÁNY J. butoriparos...

Neu Samu és Fia szállítóeszköz és gépgyár, kir. országos feigytézet...

Soványosság Az egyedüli eredménytől kísérő háziszere a dr. William Hartley tanár...

Vigyázzon ha meghült és vásároljon valódi Réthy-féle cukorkát...

20 millió akáccsesemete 1 éves magonc 1000 drb: 15 cm. magas, 1-2 mm. erős K 2...

Hajfestő-fésű egyszerű fésülés által festő szőke vagy vörös hajjal...

BENZINMOTOROK 15-25 lóerőig műhelyünkben gyárilag kijavítva...

Ingóságokat értékesítő és beraktározó vállalat Rákóczi-ut 19. bejárat...

INGYEN! GUMMI! és különféle övszer-árjegyzékünket titoktartás mellett...

NAKIRA törvényesen védett férfi gummitörlővel, tucatja 12 kor., 3 tucattól 20% engedmény.

Uterus-Spray legújabb higiénikus női szert 14.-korona.

A legelőnyösebb részletfizetésre zongorát, pianinot, czimbalmot, hegedűt...

bankhitel utján kizárólag csakis REMÉNYI nagy magyar hangszertelepén...

Kocsi-árucsarnok VII. Rákóczi-ut 72. sz. Magyarország legnagyobb kocsiraktára...

Zálogezédulákat veszek. Elzálogosított brillansokat, gyöngyöket...

Vadászfegyver Ritka kedvező alkalmi vétel, egyenként is potom áron eladó...

BUTOR részletre is mélyen leszállított áron kapható a Butor - Udvarban...

!! Olcsó kölcsönök !! Tisztviselői kölcsön 6-6 1/2%-ra, 15-35 évre...

Elsőrendű vadonatúj Singer női varrógép 27 forintért...

A Franklin-Társulat kiadásában legújabb megjelenés: ELEMEN FIZIKAI KÍSÉRLETEK...

Fordította Szijártó Miklós. I. rész: Műhelymunkálatok. Geometria és mechanika...

INGYEN DRÁGABB, MINT MÁLKUNK RENDELT PÉNYKÉP. MINDEN IRÁNYBAH RÁFELT...